

KOROŠKI *svžinar*

Začeli smo z gimnazijo
po vojski,
zdaj je vse več
imen,
ocen
dijakov in študentov
višjih šol,
ker znanje nam je porok
boljših časov

GLASILO MEŽIŠKE DOLINE

Leto XXI

Ravne na Koroškem, 25. avgusta 1971

Št. 3

Lepota
starega

Aleš Mrdavšič — Karel Bevc

Narodnoosvobodilno gibanje v občini Ravne na Koroškem

(Nadaljevanje in konec)

Prve dni po novem letu 1944 so prišli partizani v Kotlje, kjer so naleteli na pogrebni sprevod. Sporazumno so novačili 6 fantov pogrebcev. Po vsej severni strani Uršlje gore so mobilizirali domače fante, ki so prihajali kot nemški vojaki na dopust. Kmalu je tako 2. četa pod poveljstvom Bosanca Dragutina in njegovega namestnika Modrasa štela zopet prek 50 mož. Kakor druga tako tudi ostali dve četi nista mirovali. Izredno blaga zima je pospeševala neovirano partizansko dejavnost. V noči od 5./6. januar 1944 so partizani napadli oddelek SA, ki je stražaril pred vhodom v rudnik Helena. Od 8./9. januar so uničili transformatorsko postajo v Slovenjem Gradcu. Zaradi prekinitve električnega toka je v mežiškem rudniku zalila voda 14. obzorje.

Bunker okrajnih aktivistov in kurirjev, ki je stal pri Macigoju nad Prevaljami, je bil 10. januarja izdan. Partizani so pri Macigoju napadli policijsko patroljo, ki je aretirala Aberškovo ženo, pred hišnimi vrati Obretanove domačije pa ustrelila partizana Grega in Jožka.

Slabo občutje nemških vojaških oddelkov v Mežiški dolini izpričuje poročilo žandarmerijske komande na Prevaljah, ki je bilo napisano 11. januarja 1944, in se glasi:

»Splošno stanje se ni prav nič izboljšalo. Naša propaganda ni uspešna, ker se naši umikajo iz strahu pred partizani. Zato pa opravljajo partizani med ljudmi spotoma sijajno ustno propagando. Širijo vesti, da bo Nemčija premagana. Prebivalstvo stoji povečini na njihovi strani. To sklepamo po tem, ker nam javljajo ljudje obiske partizanov le v primerih mobilizacije in še tedaj prijavljajo le manjše skupine. Po nepotrjenih vesteh se bodo partizani s Pece zbrali in združili s silami Štajerske. Ne vemo pa, ali nameravajo ostati tu ali oditi. Sumljivo je, da o skupini 500 mož ni nobenih obvestil. Sedaj deluje v področju Uršlje gore partizanska skupina pod vodstvom partizana Grabnerja, ki ni posebno močna. Pojavlja se v okolici Mežice, Prevalj in Raven ter drži vse v napetosti.«

Ponoči med 20./21. januarjem je napadel 3. bataljon Šlandrove brigade nemške vojaške postojanke v Črni. Pri napadu se je vžgala in pogorela streha šolske telovadnice. Borci so zatekli vaško SA skupino, ki je dežurala. Odvedli so jo v gostilno h Geršaku, kjer so po kratkem zasliševanju in govoru ohladili preveč ogrete starejše vaščane tako, da so jih slekli ter jim odvzeli uniforme in opožje, nato pa jih boste in v spodnjih hlačah nagnali domov. Izpraznili so nekaj trgovin in trafiko. Ko so se naslednje jutro vračali proti Smrekovcu, jih je zasledovala policija. Borci so se mimogrede ustavili pri kmetih v Ludranskem vrhu in pozajtrkovali mleko. Pri Pobrešniku je bila večja skupina z ranjenici, ki so jih hoteli tam operirati in obve-

zati. Zasledovalci pa so prišli kmalu za njimi. Komaj jim je uspelo skriti in zakopati ranjence v seno na skednju, ko je že prišla na dvorišče domačije policija. Prva skupina ni opazila ničesar in je šla naprej. Druga je slišala ječanje ranjencev in jih pri preiskavi odkrila. Kmalu se je na strehi domačije in gospodarskih poslopij pojavil ognjeni petelin, ki je upepelil vse. V plamenih sta zgorela tudi ranjena borca. Gospodarja in ženo so policisti zvezali in odpeljali s seboj proti sosedu Najevniku, kjer so ju pri stari lipi ustrelili. Po opravljenem zločinu je nemška zver divjala dalje po vrhu. Na steljniku pri Vresku so našli druga dva ranjenca partizana. Enega, ki je bil ranjen v koleno, so odpeljali s seboj, drugega pa so na mestu ustrelili.

Z odredbo glavnega štaba Slovenije je bil ustanovljen 5. februarja 1944 vzhodnokoroški odred, ki je bil vključen v 4. operativno cono. Njegovo delovno področje je obsegalo Spodnji Rož, Podjunsko in Mežiško dolino. Odred je bil razdeljen v 3 čete. Prva je operirala med ljubeljsko in jezersko cesto, druga na nekdanjem jugoslovanskem ozemlju v Mežiški dolini, tretja pa vzhodno od jezerske ceste do bivše avstrijske meje z nalogo, da čimprej prodre na sever preko Drave. V to obdobje vpada zasedanje SNOS, ki je bilo v Črnomlju od 19. do 30. februarja. Ko so bili tam položeni temelji svobodni Sloveniji, je Koroške Slovence zastopal izbrani delegat Pavle Žaucer — Matjaž.

Ob koncu februarja se je pod Smrekovcem, na grebenih hribov gornje Mežiške doline, premikala XIV. divizija. Utrujeni, premraženi, v neprestanih bojih ojekleneli borci so v Bistri in Koprivni zaključili veličasten, manifestativni partizanski pohod po okupirani Štajerski. Od februarja 1944 dalje je bila Koprivna bivališče varnostno obveščevalne službe za Koroško. Kmalu po prihodu XIV. divizije je bila v Koprivni pri kmetu Šoparju konferenca terenskih delavcev Mežiške doline.

V noči od 21. na 22. marec so borci vzhodnokoroškega odreda zažgali novo zgrajeno, moderno gatersko žago na Pečnikovem, kjer so rezali les za rudniške potrebe. Od 26./27. 1944 so popolnoma razdejali rudniško električno centralo v Topli.

Meseca aprila 1944 so se močno pomnožile partizanske vrste z mežiškimi rudarji. Rudniško poročilo navaja, da se je 57 zdravih in močnih rudarjev priključilo osvobodilni vojski. Ta mesec skoraj ni bilo dneva brez partizanskih sabotažnih in drugih akcij. 2. aprila je bil razdejan velenjski daljnovod pri Kotljah. Rudnik je zato en dan miroval. 5. aprila je bil ponovno podrt na Lešah. V rudniku je izpadla prva delovna izmena. 7. aprila je bila razstreljena transformatorska postaja v Žerjavu. Izbiralnica zaradi tega pet dni ni dobivala izkoppine v predelavo. Tega dne so borci koroškega odreda nameravali za-

žgati spodnjo postajo žične železnice, kar pa jim ni uspelo.

8. aprila 1944 sta bili požgani kovačnica in ključavničarska delavnica v Heleni. Presekana sta bila dva kabla, ki sta iz rudniške podzemske centrale napajala z električnim tokom vse mežiško področje.

V začetku aprila je prišla v Javorje Bračičeva brigada in priredila tam velik miting. Potem je začela mobilizirati novince iz Mežiške doline. Bračičevci so 10. aprila požgali hlodovino na lesnem skladišču pri Mali Črni. Tega dne so borci koroškega odreda novačili na Lešah. Bračičeva brigada je 11. aprila mobilizirala na Pristavi, v Spodnjem Javorju in Mušeniku, v neposredni okolici Črne, 16. in 17. aprila so bile partizanske mobilizacije v Podpeci, na Pečnikovem in Navrškem. 23. aprila so borci VKO zopet podžgali drogove daljnovoda, zaradi česar je obstalo delo v rudniku za 34 ur. 24. aprila so Nemci aretirali Antona in Jakoba Metarnika z Leš. Odpeljali so ju v taborišče, od koder se nista vrnila.

25. aprila je bila razdejana centralna postaja žičnice v Žerjavu. 26. aprila je bil znova porušen daljnovod; v tem mesecu je bil že sedmič v rudniku prekinjen dotok električne energije. 28. aprila se je priključilo osvobodilni vojski 12 rudarjev, ki so stanovali v samskem domu na Poleni. 27. aprila je 1. bataljon VKO napadel 50 policistov na cesti iz Črne proti Prevaljam.

Po ukazu glavnega štaba Slovenije z dne 24. aprila 1944 sta bila združena vzhodni in zapadnokoroški odred v koroško grupo odredov. Za komandanta grupe je bil postavljen Vinko Simončič — Gašper, za političnega komisarja pa Mitja Ribičič — Ciril. Koroška grupa odredov je bila podrejena štabu 4. operativne cone. Vzhodnokoroški odred je tesno sodeloval s pohorsko brigado Miloša Zidanška in enotami, ki so delovale v gornji Savinjski dolini. Koroška grupa odredov je bila ustanovljena pri Končnikovem kozolcu v Topli, kamor se je spomladi 1944 preselila zasilna partizanska bolnišnica iz Bistre in se naselila na Kuglu. V grupo so bili vključeni 3 bataljoni z 250 borci. Posebno aktivno so pričele delovati tedaj minerske enote, ki jim je dajal podrobna navodila štab grupe odredov. Rušili in razstreljevali so nemške utrjene postojanke, mostove in železniško progo od Dravograda do Sinče vasi.

V noči od 4./5. maj 1944 je popolnoma pogorela gornja postaja žičnice in je zato rudniška izbiralnica začasno obstala.

6. maja 1944 je Bračičeva brigada v sodelovanju z borci VKO vdrla v Mušenik, izvedla mobilizacijo in sežgala žago. Partizanom se je pridružilo v Jazbini 30 mož, v Mušeniku in na Pristavi pa 17. Porušeni so bili vsi mostovi od Mežice do Črne. 7. maja je bila razdejana rudniška žaga v Heleni. Borci so v bojih ranjene tovariše odpremljali proti Javorju, kjer sta se ustavila in taborila glavnina Bračičeve brigade in en bataljon vzhodnokoroškega odreda. Nemška policija pa jih je zasledovala in napadla najprej dve četi, ki sta šli po hrano, nato pa popolnoma še skupno taborišče z zapadne in severne strani ter ga popolnoma obkolila. Sovražnik je dve uri neprestano napadal položaje partizanov,

ki jim je končno uspelo, da so prebili obroč.

Partizanska udarna sila se je v hribih gornje Mežiške doline močno razvnela. Zato je vodja vojaško-političnih organizacij za Štajersko Steindel sklical 9. maja konferenco nemških vojaško-političnih funkcionarjev v Slovenjem Gradcu. Sklepalji so o izvedbi nove ofenzive proti partizanom, ki se je pričela čez nekaj dni in je potekala v prostoru med Slovenjim Gradcem in Šoštanjem ter Ljubnim in Črno. Enote vzhodnokoroškega odreda so se umaknile sovražnikovi premoči, ki jo je tvorilo 20.000 dobro oboroženih mož. 1. bataljon pa se je z delom zaščitne čete štaba 4. operativne cone prebil skozi nemške kolone pod Kramerco in jih razbil na dva dela. Nenadoma so pričeli obstreljevati iznenadene nemške enote, ki so se spustile v beg proti Črni.

Mladinske organizacije v krajih po Mežiški dolini so se v tem času že močno razživele. Mladinci so spretno podtalno delovali; zbirali so vse, kar je bilo partizanom potrebno ter uspešno opravljali kurirsko službo.

15. maja so borci II. bataljona VKO rekrutirali rudarje na Bricmanovem v Podpeci, naslednji dan pa so pod Olševo napadli močno nemško patroljo in jo pregnali.

20. maja je bil popolnoma porušen daljnovod med Lešami in Mežico, pri kmetu Andreju.

Mladinska sekretarka mežiškega okrožja Marjetka je 25. maja razposlala vsem partizanskim odborom okrožnico, s katero jih je pozivala, naj se pripravijo na drugi kongres antifašistične mladine Jugoslavije. Meseca maja je prispela v štab koroške grupe odredov angleška vojna misija. Zavezniki so pričeli odmetavati koroškim borcem orožje, municijo in drugo opremo.

Maja 1944 je nemška policija požgala Španarjevo domačijo v Stražišču nad Prevaljami. Gospodinjo so aretirali in odpeljali v taborišče, od koder se ni več vrnila.

Nemško nasilje nad civilnim prebivalstvom po dolini je postalo vse hujše.

2. junija so partizani mobilizirali rudarje pod vhomom v jamo v Heleni.

Zaradi uspešne in vsesplošne dejavnosti štajerskih brigad, ki so se pripravljale na veliko poletno ofenzivo, je izdal štab 4. operativne cone 6. junija 1944 odlok »Vsem prebivalcem Koroške«, s katerim je bilo prepovedano javljati premike položajev posameznih partizanov ali partizanskih enot.

18. junija se je začel boj proti kmetu Bergmanu v Breznici. Policija je obkolila skedenj, kjer se je zadrževala skupina partizanov. Ob preboju je bil en borec ranjen, vendar so se iz obroča vsi srečno rešili. Po tem dogodku je Bergmanova družina pribežala v partizane.

23. junija so večje sovražnikove enote hajkale za partizani na področju Tople in Koprivne. Borci 2. bataljona VKO so jim v dolini pri Šumelu pripravili zasedo. Ko so se policaji vrnili in se pričeli vkrcavati na kamione, so jih napadli. V križnem ognju se je vžgala Šumelova domačija, ki je do tal pogorela. Kljub pomoči, ki je prišla policiji iz Črne, so bile nemške izgube zelo hude. Šest kamionov je zgorelo. 28. junija

1944 je prišlo v Bistvo 80 policistov, da bi selili Plaznikovo družino. 1. bataljon VKO je na poti v Solčavo počival v Bistri pri Osojnikovem hlevu, ko mu je izvidnica prinesla sporočilo o dogodkih. Komisar Franta je izbral okoli 35 prostovoljcev, ki so se v teku spustili na položaje po nasprotnem pobočju Mlinarskega, od koder se je z razdalje približno 200 m dobro videlo, kako je policija vodila Plaznikovo družino z živino in naropanim plenom preko mlinarskih njiv. V najugodnejšem trenutku je komisar dal znamenje za napad. Mnogo policistov je padlo, mnogo jih je bilo ranjenih; preostali pa so si iskali kritja v cestni globeli in med zidovi požgane mlinarske hiše. Po prenehanju prvem udarcu so se zbrali in nudili precejšen odpor, ki pa je bil kljub vsemu brez učinka. Plaznikovim je med bojem uspelo zbežati. Vrnili so se domov, od tam pa so odšli v partizane.

Da bi sovražnika pregnali iz za zidov mlinarskega pogorišča, kjer je našel dobro kritje, je skupina borcev prekoračila potok, mu z nasprotne strani prišla za hrbet in ga napadla iz neposredne bližine. Po triurnem boju so policiji prihitele na pomoč nove sile iz Črne in Mežice. Na čelu kolone je vozil oklopni avto. Ko je malo pred ciljem zapeljal prek mostu, stari, trhli mostniki niso vzdržali obremenitve. Zrušili so se in z njim vred je tudi oklopnijak zgrmel v globoko strugo Bistrskega

potoka. Na cesti in na njivah, koder je divjal boj, je obležalo 39 nemških policistov. Mnogo je bilo težko ranjenih, saj jih je med prevozom v Črno že 7 umrlo. Ogorčeni zaradi tolikih izgub so prišli Nemci naslednjega dne zopet v Bistvo. Aretirali so Plaznikovega soseda Osojnika in njegovega hlapca ter ju odpeljali v internacijo.

V noči med 27. 28. junijem so borci II. bataljona VKO požgali v Podpeci rudniško dvorano, pisarniško poslopje s skladiščem in šolo na Štoparjevem. Istočasno so mobilizirali 16 rudarjev. Po akciji je patrola 2. bataljona naletela na nemško zasedo in jo pregnala.

Meseca junija so partizani zgradili v Obretanovem plazu v Kotu pri Prevaljah tehniko, ki se je najprej imenovala okrožna tehnika Mežica. Po združitvi okrožij konec septembra 1944 je postala tehnika okrajnega komiteja KPS — Dravograd in se je imenovala Netopir.

Meseca junija 1944 so k Rožankovim v Podkraj zopet pridrli nemški policisti. Rožankova Joza in Anza, ki sta bila doma, sta se jim ob aretaciji uprla. Do kraja pretepena so naložili na voz. Prijeli so še kovaškega pomočnika Avgusta Kotnika in vse tri odpeljali k Rimskemu vrelcu, kjer so jih med mučenjem usmrtili. Preostali Rožankovi, mati, hčerke, sinovi in vnuki so zbežali od doma v gozd. Par dni za tem so Rožankovino požgali.

**Kordeževa požgani-
ja, v ozadju Korde-
ževa glava**

Foto: M. Dolinšek

1. julija 1944 je policija selila z Ludranskega vrha pri Črni Permanšekove — Srnjakove.

4. julija so partizani prvič vdrl v jamo Helena. V zasilni pisarni, ki je bila nedaleč od jaška, so delno razbili, delno pa požgali opremo in inventar. Porezali so tudi vse električne kable.

Sovražnikove sile so v začetku julija pričele napadati področja Bistre in Koprivne. Zbralo se je do 1800 mož vojaštva in policije z zadolžitvijo, da očistijo teren vse do Solčave in Logarske doline. Partizanski odredi pa so jim kljubovali z odločnimi protiakcijami.

6. julija je bil porušen Ladinkov most. Promet med Mežico in Črno je bil prekinjen, dokler mostu niso za silo popravili. Patulja II. bataljona je na rudniškem lesnem skladišču v Podpeci zažgala 200 kubičnih metrov hlodovine.

7. in 9. julija so bili porušeni mostovi v Topli in Koprivni. 12. julija je skupina partizanov napadla nemško stražo pri električni centrali Torče pri Mežici. Sovražnik je ob napadu utrpel izgube.

14. julija so borci rekvirirali v Žerjavu pri trgovcu Cizeju in pri mesarju Masteku. Med 7. in 8. uro zvečer je bil poizkušen napad na orožniško postajo v Črni.

16. julija je bil dokončno in popolnoma porušen Ladinkov most.

18. julija se je pri Pustnikovem jezu v Mežici spopadla partizanska patrolja z nemško policijsko stražo. Izvedene so bile mobilizacije rudarjev na obratu Igrčevo. Starejšim, ki niso bili mobilizirani, so razbili karbidne svetilke in jim prepovedali vstop v jamo.

Od 20. julija 1944 je potekalo po vsej dolini tekmovanje z geslom »Vse za našo dokončno zmago!«. Razpisano je bilo na predlog pokrajinskega odbora OF za Koroško. Namen tekmovanja je bil utrjevanje odborov Osvobodilne fronte, novih predstavnikov ljudske oblasti. Povsod, tudi v najbolj odročnih hribovskih zaselkih so se ustanovljale množične organizacije in se je vanje vključevalo prebivalstvo. Povsod so zbirali material in sredstva vseh vrst za potrebe vojske in osvobodilnega gibanja.

31. julija 1944 je bil porušen most v Balosu pri Mušeniku. Partizani so požgali velike zaloge hlodovine, ki je bila zložena na lesnem skladišču pri Mali Črni. Ceste proti Javorju in Ludranskem vrhu so zaprli tako, da so ob njih rastoče smreke in drugo drevje porezali in jih pustili pasti prek cestišč.

V Solčavi je bilo meseca julija 1944 mladinsko zborovanje, ki ga je priredil PK — SKOJ in so se ga udeležili delegati: Lojzka Pavlin iz Podkrajja, Pepca Kornik iz Dobrij, Ernest Sadovnik iz Kotelj in Angela Ocvirk iz Črne.

Ko so enote 4. operativne cone v prvih dneh avgusta osvobodile zgornjo Savinjsko dolino, je vzhodnokoroški odred začel širiti osvobodeno ozemlje tudi na nekontroliranem področju Mežiške doline. Tako je nastajala partizanska, svobodna Koprivna, katere čuvaji so bili borci, dovčerajšnji kmetje, gozdni delavci in rudarji.

2. avgusta 1944 je bila mobilizacija partizanov v Črni. Minerski vod I. bataljona VKO je 3. avgusta porušil železniški most v Žerjavu. 4. avgusta ob 7. uri zjutraj je

bila obstreljevana v Črni Matevževa gostilna, kjer je bila vojaška postojanka. 5. avgusta je II. bataljon VKO požgal 300 m³ hlodovine na rudniškem lesnem skladišču na Pečnikovem.

6. avgusta so se pričeli splošni nemiri, krajši spopadi in boji po vsej zgornji dolini. Na Pristavi sta bila porušena dva mostova. V spopadih v Koprivni je bil ujet hudo ranjen rudar — partizan Pavel Polajner, sekretar oblastnega komiteja za Koroško. Matjaž je 7. avgusta izdal okrožnico, v kateri je pozival nefašiste, pripadnike policijskih in žandarmerijskih posadk, naj vstopijo v narodno-osvobodilno vojno oziroma k avstrijskim partizanom.

8. avgusta 1944 so se v Javorju pojavili raztrganci. Zgodaj zjutraj so se oglasili pri kmetu Matvozu, ki jim je ušel, ko so ga hoteli odpeljati s seboj. Pot so nadaljevali in se zaustavljali zdaj pri tej, zdaj pri drugi domačiji. Ljudem so se izdajali za partizane; govorili so zdaj vsiljivo, zaupno in prijazno, zdaj spet so pretili in vsiljevali razna priznanja, plenili so in kradli ter z grožnjami begali ljudi. Pri kmetu Počelu, ki jim je postregel z moštom in kruhom, misleč da so partizani, so 12. avgusta ustrelili gospodarja, njegovo ženo in sina. Od soseda Modreja sta prišli tja na delo dve žanjici, ki sta prav tako postali njihova žrtev. Nasilno so odpeljali od doma tudi kmeta Kavšaka in ga zvelikli s seboj do ceste, kjer je pri Rezmanovi žagi čakal zaprt kamion, s katerim so ga odpeljali. Iz Mauthausna je kmalu prišlo sporočilo Kavšakovi gospodinji, da je tam umrl njen mož.

Patrulja 3. bataljona vzhodnokoroškega odreda se je tega dne spopadla v Heleni s policijo; padlo je enajst policajev.

14. avgusta je v spopadu z Nemci na zgornji Jamnici padel partizan Španarjev Lojz.

16. avgusta so borci bataljona VKO preprečili rudarjem vstop v rudnik Heleno. Vso izmeno so odvedli na Stoparjev most, kjer je bilo zborovanje in nabor. Nekaj rudarjev so mobilizirali, ostalim pa prepovedali delati za okupatorja.

19. avgusta 1944 se je pričela največja bitka v Mežiški dolini, ki je trajala do 25. avgusta. Partizani so v zgodnjih jutranjih urah pričeli z Obistovih peči obstreljevati Črno. Ker so zvedeli, da so v vas prišle močne vojaške sile, so se odločili za protitudar. 1. in 3. bataljon vzhodnokoroškega odreda sta že 18. avgusta postavila v okolici Črne zasede in zaprla vse dostope proti Bistri in Koprivni. 2. bataljon pa je zasedamj pod Olševo in Peco varoval hrbet enotam pred Črno. Že po prvih izzivalnih streljih na vas je sovražna komanda alarimirala sosednje postojanke in takoj dobila pomoč iz Mežice, Pliberka, Železne Kaple in Savinjske doline. 19. avgusta so se pričeli boji na Pristavi, v Pongračičevem logu in pri Miheli žagi. Ko so sovražne kolone hotele prodreti proti Koprivni, so jih partizanske zasede napadle in odbile. Borci VKO so nato udarili sovražniku v hrbet in mu povzročili velike izgube.

20. avgusta so se boji nadaljevali v Koprivni. 3. bataljon je držal položaje nad Heddom in v Haderlapovem vrhu. Okoli 10. ure je sovražnik napadel z močnim streljanjem. Naši borci pa so ga s prvim jurišem pognali nazaj do Puca. Ker je prihajala od Železne Kaple proti Koprivni

močna sovražna kolona v pomoč nemškim silam, ki so se umaknile proti Črni, so se borci prvega bataljona povzpeli na višje ležeče položaje, kjer so se založili s strelivom, skuhali hrano in počivali. 3. bataljon je zavaroval prehode proti Beli peči in Bistri.

21. avgusta so se boji nadaljevali od zgodnjega jutra. Iz Celovca so prihitele v Črno nove nemške sile, ki so takoj stopile v boj. Ko je našim pričelo primanjkovati municije, so se po dolgih neprespanih nočeh in težkih bojih umaknili na Belo peč. Nemcem je uspelo prodreti na solčavsko stran. Štab odreda je v tem predahu pripravil načrte za nove operacije, borci pa so si oddahnili in dobili tople hrane. Nemška policija se je vračala prek vrha mimo Prosenca v Bistru. Pri Rathu je ostala čez noč. Moštvo si je kuhalo in obvezovalo ranjence. 3. bataljon je naslednje jutro zgodaj krenil z Bele peči proti Rathu. Sovražnika je presenetil skoro nepripravljenega. V ostrem boju je bilo mnogo policistov mrtvih in ranjenih. Borci vzhodnokoroškega odreda so umikajočega se sovražnika zasledovali vse do Črne. 24. avgusta so se končali boji, o katerih so poročali v radijskih poročilih tudi zavezniki.

27. avgusta je bil ustanovljen okrožni odbor Osvobodilne fronte za Mežiško dolino in kmalu nato tudi okrajni odbor OF za Črno, Mežico, Prevalje, Ravne in Dravograd. V zapisku o ustanovitvi piše:

»Po volji ljudstva Mežiške doline smo danes ustanovili OF in s tem položili temeljni kamen mežiškemu okrožju v bodoči, enakopravni Jugoslaviji.«

Politični delavci so si odprli pot v vasi, kjer so se sestajali z zaupniki, utrjevali odbore Osvobodilne fronte, delavske enotnosti in Komunistične partije ter jim pridobivali pripadnike.

V noči med 27. in 28. avgustom 1944 je 2. bataljon vzhodnokoroškega odreda napadel sovražnikove postojanke v Črni. Ta napad je bil bolj demonstrativnega značaja in v povezavi z ofenzivnimi načrti 4. operativne cone v Savinjski dolini.

Glavni štab NOV in POS je 12. septembra 1944 ukinil koroško grupo odredov in ponovno postavil koroški odred. Jedro koroških borcev je bilo vključeno v brigade 4. operativne cone. Borbe z osvajalčevimi vojaškimi silami so se po dolini nadaljevale z nezmanjšano silo vso jesen. Posebno delavni so bili minerji, ki so si zgradili taborišče v bližini kmeta Smonkerja na Brdinjah. Od tod so odnašali kurirji poročila na Strojno do javke pod Zbičajnikom in dalje v štab koroškega odreda. Iz štaba pa so se vračala naročila in povelja, ki so se potem izvrševala vsepovsod. Istočasno je bil zgrajen tudi bunker minerjev na Gruberjevem vrhu na Zelovcu. Koroški minerji so imeli svoje bunkerje še pri Gornjem Potočniku na Zelovcu ter pod obokom Puršnikove hiše nad Dobrijami.

20. septembra je v Koprivni na Lužah padel v sovražno zasedo 2. bataljon vzhodnokoroškega odreda. V bojih sta padla dva partizana in okoli 17 policistov. V tem času je prišlo tudi do spopada pri sv. Jakobu v Koprivni. Bilo je ob času maše. Partizani so najprej pregnali policijo iz župnišča, potem pa so se z njo odločno spoprijeli nekoliko dalje od cerkve.

21. septembra 1944 je bilo izdano zaklonišče v bližini Lubasa. Sovražnik ga je razdejal in uničil ves material, ki je bil v njem.

29. septembra 1944 so prišli Nemci selit Šumnikovo družino iz Stražišča. Vsem domačim se je posrečilo pobegniti, razen sinu Jožefu, ki so ga na begu ustrelili.

Po razpustu koroške grupe odredov je bilo iz vhodnokoroškega odreda izbranih 72 borcev, ki so bili določeni za severni bataljon. Ukazano jim je bilo oditi za Dravo ter prek nje ponesti partizanski boj tudi na njen levi breg in dalje proti severu. Z zbornega mesta pri kmetu Haderlapu v Koprivni so borci krenili v določeno smer 15. oktobra 1944.

Dne 27. septembra 1944 je bilo ustanovljeno okrožje KPS Dravograd, ki je obsegalo bivše mislinjsko in mežiško okrožje. Vanj so bili od ustanovitve do svobode vključeni naslednji okraj: Črna—Mežica, Prevalje—Ravne, Dravograd, Slovenj Gradec in Šoštanj. Dravograjško okrožje je upravno pripadalo pokrajinskemu odboru za Štajersko, ki je imel svoj sedež v zgornji Savinjski dolini vse do decembrske ofenzive. Ob ofenzivi pa se je PO preselil na Vernico nad Plešivcem. Sem so prinesli tudi ranjeno Mico Šlandrovo v bunker, ki je bil v bližini. Sedež okrožja je bil do izdaje v gozdu nad Naravskimi ledinami. Ob izdaji so Nemci zažgali večino bunkerjev, ki so bili zgrajeni iz okroglega lesa. Odkrili pa niso lovske kočice, ki je poprej stala pod Lužami, pa so jo partizani raznesli ter ponovno postavili za veliko skalo v bližini okrožja.

Štab koroškega odreda je 1. oktobra 1944 sporočil, da so mu podrejene vse partizanske enote na Koroškem. Komandant štaba je 5. oktobra 1944 poklical vse komandante bataljonov, da naj nadaljujejo z bojem in v svojih enotah dvigajo borbost.

Tega dne je hotuljska policija na Lešah obkolila Ratejevo domačijo, v kateri sta bila partizana Ratej Ivan in Fridij Plešnik. Plešnika so ranjenega vrgli v goreče poslopje, Rateja pa so odgnali v celovške zapore, od koder se ni več vrnil.

Od 14. do 17. oktobra je bila prva konferenca okrajnega odbora OF Črna—Mežica, pri kateri so sodelovali tudi predstavniki VDV. Okrajni sekretar je postal Maks Gašperič. Takrat so potekale resne priprave, da bi ustanovili v Koprivni partizansko šolo.

Do hujših spopadov s policijo je prišlo na področju Koprivne in Bistre od 21. do 25. oktobra. Po požigu Solčave, ko se je policija vračala proti Črni in Železni Kapli, so jo napadli borci koroškega odreda. Zato je prišlo do daljših hajk. Solčavsko prebivalstvo — po večini žene z otroki — je policija prignala z živino in plenom v Črno, od tu jih je s kamionom transportirala v izgnanska taborišča.

25. oktobra 1944 so Nemci odkrili skupino mladincev, ki so tesno sodelovali s političnimi delavci na terenu. Aretirani so bili naslednji mladoletniki: Mirko Janše, Franc Strmčnik, Franc Krumpačnik, Slavko Plaznik in Drago Škoflek. Odpeljali so jih v zapore in od tam v koncentracijsko taborišče Moringen, kjer so ostali do svobode. Z njimi so prijeli tudi Pavlo Hercego in Zofko Gašperjevo, ki sta do konca

Tako so na Prevaljah svečano odkrili spomenik NOB Foto: M. Dolinšek

vojne ostali v Rawensbrücku. Iz Jazbine pa so odpeljali v Mauthausen kmeta Hobra, ki je kmalu v taborišču umrl. Iz Kotelj je na ta dan odšla v partizane vsa Dularjeva družina.

Štab koroškega odreda je 3. novembra izdal odredbo, da se tudi na Koroškem ustanovi oddelek za zaščito naroda. Naslednjega dne je z okrožnico naročil kmetom, naj skrijejo svoje pridelke in premično premoženje, da ob eventualnih selitvah ne bi padlo v plen sovražniku. Partizanskim enotam je bilo ukazano zadrževati se v bližini ogroženih kmetov in z napadom preprečiti selitev. Borci koroškega odreda so 8. novembra na Jeklovem vrhu in na Lužah v Koprivni po dveurnem boju zapodili močno nemško posadko nazaj proti Železni Kapli, od koder je prišla.

V tem času so pripadniki obveščevalnega centra koroškega odreda zgradili v Topli blizu kmeta Končnika postojanko z radio oddajno postajo, ki je služila za zvezo z zavezniki v južni Italiji. Štab koroškega odreda je 11. novembra izdal vsem bataljonom nalog, naj pripravijo primerna skladišča za orožje, municijo in drugo opremo, ki jo bodo odmetavala zavezniška letala. Bataljonska javka in zveza z obveščevalnim centrom je bila takrat pri kmetiji Ledrovec.

Poveljstvo nemških oboroženih sil v Mežiški dolini je sredi novembra 1944 izvedlo pregrupacijo moštva. Štab koroškega odreda je bil o tem dobro obveščen in je budno spremljal vse premike. Iz 14-dnevnega poročila štaba 3. bataljona je razvidno, da so partizanske enote krepko nadzirale vse ozemlje Koprivne, Tople, Lepene in Lobnika. Bile pa so tudi v tesni povezavi s Solčavo in so sodelovale pri prevzemanju orožja in opreme, ki so jo odmetavala zavezniška letala. Štab 3. bataljona je posvečal vso skrb novo ustanovljenemu minerskemu vodni, ki je bil zadolžen neprestano in odločno minirati vse komunikacije po dolini. Vod je bil dobro oskrbljen z razstrelivom in minami. Glavni štab NOV in POS je v tem času naročil štabu koroškega od-

reda, da mora mobilizirati vse moške od 17 do 50 let starosti.

20. novembra 1944 je prodrla k sv. Jakobu v Koprivno močnejša sovražnikova patrulja, ki pa je bila odbita. Naslednjega dne je ponovila poizkus in je prodirala od sv. Jakoba proti Sedlu. Partizani so napadalce ponovno pognali.

27. novembra je sporočil štab odreda vsem bataljonom o prihodu posebne skupine, ki jo je poslal oblastni komite z nalogo, da bi med vojsko in civilnim prebivalstvom na osvobojenem ozemlju vršila mitinge in kulturne prireditve.

28. novembra so Nemci zagrešili v Breznici nad Prevaljami strahoten zločin. Pridrli so h kmetu Rakitniku ter pobili očeta in mater z vsemi otroki (tri sinove in dve hčeri). Usmrtili so tudi Rakitnikovo pastirico Angelo Fužirjevo in Košakovo mater, ki je bila usodnega dne pri Rakitnikovih. Domačijo so izropali in požgali.

Okrožni odbor Dravograd je v tem času gradil na Kozarnici v Podgori zaklonišče, ki naj bi služilo kot bolnišnica. Onstran globače poleg bunkerja je bila dograjena še kuhinja iz rezanega lesa. Zaklonišče se za predvidene namene ni uporabljalo. Istočasno sta bila zgrajena dva bunkerja; prvi na Šelemperku pri kmetu Rašešniku, drugi pa v Račlovem gozdu. Oba so uporabljali politični delavci, ki so na tem območju ustanavljali in utrjevali odbore Osvobodilne fronte in antifašističnih žena ter zbirali obleke, obutev, sanitetni in pisarniški material. V postojanki se je zadrževal tudi vojni referent, ki je odredjal in usmerjal mobilizacijo. Terenci so imeli dvakrat tedensko po kurirjih zveze z dravograjskim okrožjem.

Skupno z okrožnim komitejem SKOJ je okrajni komite Prevalje—Guštanj organiziral meseca novembra širšo mladinsko konferenco. Bila je pri kmetu Lebencu pod Uršljo goro in je trajala dva dni.

Poročilo žandarmerijske postaje v Črni sporoča za mesec november 1944: »Prebivalstvo nam je sovražno. Banditi razvijajo med njim državi sovražno razpoloženje.

Na zboru volkssturna v Črni je bilo le 40 mož. Od rudniških uslužbencev iz Žerjava ni bilo na zboru nikogar. Posebna zapažanja: večja skupina banditov se je pri svetem Jakobu v Koprivni udeležila maše. Cerkev je bila polna. Po končanem cerkvenem opravilu je prišlo do spopada z našo policijo. Do 28. novembra smo imeli dve hajki, šest hišnih preiskav in 11 aretacij, ki so bile vse povezane s partizansko dejavnostjo. Zaradi enakih razlogov smo izselili 46 ljudi. Zadnjih 14 dni se je delovanje banditov močno povečalo. Prijavljene so nam bile skupine, ki so štele po sto mož.

Meseca novembra 1944 je štela nemška posadka v Žerjavu 250 vojakov. V Črni je bila tačas nastanjena celotna 2. kompanija 13. policijskega SS regimenta iz Pliberka. 24. novembra je oddelek SS policije v Črni službeno obiskal brigadni vodja, general Harms iz Ljubljane.

Sovražnikove vojaške sile iz Črne, Globasnice in Železne Kaple, skupno okoli 1500 mož, so pričele iznenada napadati 3. bataljon koroškega odreda. 29. novembra je tako prišlo do spopada pri kmetih Jekel in Verdel v Koprivni. Zaradi nemške premoči se je moral bataljon umakniti proti Remšniku in pod Olševo do kmeta Macesnika. Marš pod Olševo je v visoko zapadlem snegu trajal polnih 9 ur. Pri Macesniku so se borci ustavili, odpočili in zasedli položaje. Ko so se jim zasledovalci približali, so sprejeli boj. Sovražnik je bil prisiljen umakniti se nazaj proti Železni Kapli.

Koroški nacistični pokrajinski vodja (gauleiter) Reiner je moral ob začetku meseca decembra pod pritiskom razmer priznati, da je vojaško-politični položaj na Koroškem nezadovoljiv. V svojih ugotovitvah je opozarjal na vse večji razmah partizanskega gibanja in izrazil zaskrbljenost, da se bo gverilska vojna razširila na celotno koroško ozemlje.

Pri Rožanku pod Uršljo goro je bil 6. decembra dograjen bunker, ki so ga pozneje uporabljali kot bolnišnico za zdravljenje obolelih borcev.

V veliki ofenzivi, ki se je pričela 3. decembra 1944, so nemške vojaške sile iz Črne, Železne Kaple in iz Celja napadle osvobodeno ozemlje zgornje Savinjske doline. Po hudih bojih z artiljerijo in pehoto so skušale potisniti branilce v temne kotline, kjer bi jih na brezizhodnih položajih dokončno uničile. Borci Šercerjeve in Tomšičeve brigade so se prebijali iz nevarnih obročev in se umikali v zavetje Savinjskih Alp.

11. decembra 1944 so deli 28. policijskega SS polka in polka Brandenburg pričeli ofenzivo s kamniške strani, 13. policijski SS polk pa iz Črne in Železne Kaple. Velika sovražnikova premoč, huda zima in neprehodni planinski predeli so povzročili našim, enotam hude izgube. Borci koroškega odreda so med ofenzivo zagrizeno in vztrajno odbijali številne sovražnikove napade na svojem operativnem področju v Koprivni, Topli, Lepeni in Lobniku. Skupina 70 borcev 3. bataljona je 6. decembra par minut pred eno po polnoči napadla žandarmerijsko postajo in druge postojanke v Črni. Obstreljevali so jih z minometali in puškomitraljezi do sedmih zjutraj. Borci so vedeli, da je večina policije v haj-

kah na terenu in so zato v postojankah povzročili hud preplah.

31. decembra 1944 je policijska patrolja zalotila skupino partizanov pri kmetu Jurčku v Podgori. Obkoljeni in brez možnosti umika so pričeli streljati. Premočna, dobro oborožena policija ni popustila, čeprav sta dva policista padla. Partizani so ob ugodnem trenutku planili iz hiše in se brez kritja prebijali. Pri tem so smrtno zadeti padli Protičev Anza in Beinantel iz Kotelja, Štručev sin z Brdinj ter neki partizan — Trboveljčan, ujeta pa sta bila Jaka Čič in Juričev Andrejček z Dobrij. Skupno z gospodarjem in njegovim sinom Ferdom Gostenčnikom so ju odgnali v dravograjsko mučilnico.

15. januarja 1945 pa so gestapovci pripekljali na Selovec sedem talcev. Tudi vsi štirje prej omenjeni so bili med njimi. Celotno skupino so po hudem mučenju in pretepanju ustrelili v gozdu nad cerkvijo sv. Neže. Trupla ustreljenih so pustili, da so ležala nekaj dni nepokopana, dokler končno niso prišli partizani, ki so jih položili v skupen grob pri znamenju v bližini cerkve.

Po končani nemški ofenzivi so se v začetku januarja vrnili borci 3. bataljona v Solčavo, da so po nalogu upravnika bolnic Krna s tamkajšnjega ogroženega področja prenesli vse ranjene partizane na koroško stran, v bolnišnico v Topli. Zaupno nalogo so kljub hudi zimi in visokemu snegu v celoti opravili.

4. januarja 1945 je v občinskem poslopu v Črni eksplodirala mina, ki sta jo položila tja okrajni sekretar Ivan Hercog-Tim in njegov spremljevalec Milan Potočnik, ki sta si že več dni brezuspešno prizadevala, da bi iz zasede ujela črnškega župana Haselmajerja, ki je s stražami zavarovan stanoval v črnški šoli.

Tačas je nemška policijska obhodnica zasačila pri Janku Svetini na Brdinjah skupino aktivistov okraja Prevalje—Ravne. Ogroženim je uspelo, da so se z gospodarjem srečno izvili iz pasti. Gospodinjjo in otroke je policija odgnala v dravograjske zapore. Čez nekaj dni so gestapovski rablji obesili kmečko mater Antonijo Sventinovo v razvalinah dravograjskega gradu.

Ta mesec je policija ustrelila v Šentanelu pri Prevaljah mladinsko aktivistko Dularjevo Mojcko iz Kotelja. Skoro istočasno je bila ujeta tudi njena mati na Selovcu, ko je pri Mežnarju pripravljala sestanek protifašistične fronte žena.

V Jamnici je nemška soldateska požgala Zabernikovo domačijo in ubila štiri partizane. Med padlimi je bil sekretar okrajnega odbora Prevalje—Ravne Nestl Plešnik.

Pri kmetu Ravnjaku v Kotu nad Prevaljami se je 21. januarja 1945 ustavila skupina 13 partizanov in političnih delavcev okraja Prevalje, ki so želeli poslušati radijska poročila. Patrolja policistov SS-ovcev, ogrnjena z belimi varovalnimi plašči, je nezapažena obkolila hišo in pričela streljati. Partizanom je uspelo prebiti se razen Jožetu Knezu — Telinu in Pavlu Mešlu — Gamsu, ki sta padla, zadeta od sovražnih krogel.

Pri kmetu Rašesniku na Šelemperku je nemška patrolja ujela partizana — kurirja Ivana Mravljaka. Za nogo privezan na drevo kljub vsemu mučenju ni ničesar izdal.

Zima 1945 je potekala v znamenju hudih posledic velike sovražne ofenzive, ki je uničila osvobodeno savinjsko ozemlje, ni pa mogla uničiti odločnosti upornikov. Borci koroškega odreda so se neuklonljivo pripravljali na zaključni udarec, saj so bili prepričani, da je to zares zadnja partizanska zima.

Cetudi je bilo ujetih precej aktivistov, ki so trpeli in umirali v dravograjskih in drugih zaporih, so poročila o položaju na frontah vžigala pogum in vero, da bo kmalu konec vojne.

Z daljnih madžarskih ravnic je že odmevalo v naše gore zamolklo bobnenje topov. Zavezniška letala so v velikih skupinah preletavala naše kraje in z bombardiranjem povzročila opustošenje in razdejavanje. Prebivalci doline so odločno sodelovali s svojimi borci za svobodo, saj skoro ni bilo več družine, ki ne bi dala v partizanske vrste svojega člana ali pa ne bi bil njen svojec okušan trpljenje zaporov, taborišč in izgnanstev. Policija je v onemoglem besnenju izselila še nekaj družin. Pregnanci pa so prišli samo še do Celovca in se tam ustavili v zbirnem taborišču. Prevoz na daljše razdalje je popolnoma odpovedal.

Okrajni odbor OF — Prevalje je imel to zimo svoje oporišče v posebnih barakah, ki so bile zgrajene visoko v Lukeževih gozdovih, v Javorju.

Policija je odkrila bunker terenskega delavca Franca Šahmana — Žagarja v Mučevem in ga razdejala. Odkritje je terjalo kot žrtev tudi Žagarjevo življenje. Nekaj dni po tem pa je bila 11./12. 1945 zaradi izdaje tudi postojanka okrajnega odbora Prevalje. Policisti so jo v zgornjih jutranjih urah obkolili in napadli.

Z vseh strani ujetim v obroč se je le petim tovarišem uspelo rešiti. V zelo težkih pogojih preboja in umika je padlo sedem političnih delavcev, trije pa so bili ranjeni in ujeti.

Meseca marca je bila dograjena na Šelemperku postojanka političnih delavcev okraja Dravograd. Ta tretja baza je bila v bližini kmeta Jaznikarja. V Dobrijah, v gozdu pri gornjem Pečniku, je bil skoro istočasno zgrajen bunker za hrano in opremo. V njem se je tri tedne zdravil ranjeni partizan Peter Kranjčan, poznejši komandant VDV bataljona. Okrožni odbor OF Dravograd je meseca aprila 1945 pripravil veliko zborovanje aktivistov, ki je bilo na Gornjih Selah, nedaleč od požgane Lesnikove domačije. Udeleženci — bilo jih je več sto — so prišli iz Mežiške in Mislinjske doline. Na zborovanju je poleg drugih govoril tudi sekretar pokrajinskega odbora Sergej Kraigher.

Kmalu spomladi so prišle v Mežiško dolino čudne nemške delovne in vojaške skupine: propadla madžarska in vlasovsko-kozaška soldateska, ki se je umikala pred hitro napredujočo fronto ruske vojske. Na Slemenu pri Šentvidu so morali kopati obrambne jarke. Partizanski oddelki so jih 20. aprila 1945 iznenadili z napadom, jih razorožili in pognali v beg. Takrat je pogorela šentviška cerkev in ob njej stoječe barake, v katerih je ta klavrna vojska stanovala. Konec aprila je bila sklicana konferenca okrožnega komiteja SKOJ na Črnem vrhu, ki je bila zelo

uspešna. Po vsej dolini so bili sestanki aktivistov, ki so imeli na dnevnem redu samo eno točko: postavitve in prevzem oblasti. Konec vojne je bil na vidiku.

Glavni štab JA za Slovenijo je takrat ukazal 14. slovenski udarni diviziji, da osvobodi slovensko Koroško ter umikajočim se nemškimi silam preseka umik. Vodstvo divizije, ki je imelo štab v Šentjanžu nad Velenjem, je pripravilo strateške in taktične načrte. Komandant Ivan Kovačič — Efenko in načelnik štaba Mičo Došenovič sta se s Tomšičevo, Šercerjevo in Bračičevo brigado prebijala na Koroško. Vodstvo 14. divizije se je ob pohodu na Koroško odločilo sporazumno s komandantom 4. operativne cone Petrom Stantetom-Skalo, ki je z delom svojega štaba prav tako potoval na Koroško, da je treba najprej očistiti črto Črna — Ravne — Dravograd, nato pa nadaljevati prodiranje proti Velikovcu, Celovcu in Beljaku. Štab divizije je odločil, da brigade prekoračijo hribe v smeri proti Zelezni Kapli. Spotoma naj bi dve brigadi uničili sovražnikovo postojanko v zgornji Mežiški dolini ter se krepkeje oborožili.

Tomšičeva brigada je 4. maja v popoldanskih urah napadla Črno, Žerjav pa blokirala. Naslednjega dne je prispela še Bračičeva brigada, napadla utrdbe v Žerjavu in ga 6. maja zjutraj zavzela. Ko je bila tega dne tudi postojanka v Črni malone pred padcem, je štab 4. operativne cone ukazal poveljstvu 14. udarne divizije, naj se kar najhitreje prebije v notranjost Koroške.

7. maja sta Tomšičeva in Bračičeva odšli na zadnji bojni pohod pred svobodo. Sledila jima je tudi Šercerjeva brigada. Spotoma so se predhodnice in pobočnice borile s sovražnikom, ki je zaman poizkušal preprečiti preboj brigad čez staro jugoslovansko mejo na Koroško. Po prihodu na Koroško je bila Tomšičeva brigada poslana na položaje Prevalje — Ravne — Dravograd, da bi preprečile umik glavnin nemške vojske, ki je bežala po razsulu front v Balkana pred 3. jugoslovansko armado. Iz Zasavja sta bili poklicani na Koroško tudi Šlandrova in Zidanškova brigada.

3. jugoslovanska armada je s svojimi divizijami po osvoboditvi Maribora prodrla ob Dravi do Dravograda in s tem prehitela glavnino nemške armadne skupine ter ji zaprla prehod v Avstrijo.

Umikajoče se sovražnikove sile so hoteli na vsak način izsiliti prehod čez Dravo, zato se je vnela huda bitka pri Dravogradu. 51. divizija 3. jugoslovanske armade in samostojna bolgarska brigada sta jih zavrnila. Tako so se nepregledne kolone Nemcev in raznobarnih pomagačev, ki so prodirali od Celja sem, usmerile po dolini proti Prevaljam. Borce Tomšičeve brigade so se z njimi spopadli in jih razoroževali. Tačas je 51. divizija popolnoma zaprla črto Dravograd — Velikovec. Že je kazalo, da se bodo boji s sovražno armadno skupino končali. Toda močna policijska SS kolona, ki se je umikala iz Velenja čez Šentvid v Mežiško dolino, ni hotela izročiti orožja partizanom. Ko je prispela na Poljano, jo je Tomšičeva brigada zaustavila. Po pogajanjih so SS-ovci pristali le na izročitev težkega orožja. Naši na to niso pristali in so opozorili

Nemce, da jih bodo k temu prisilili z orožjem. Na Poljani se je medtem nagomilila malone vsa SS kolona. Nemškim oficirjem se je zdelo, da je nastopil najboljše čas, ko bi lahko izsilili preboj proti Pliberku. Prišlo je do hudih bojov, v katerih so partizanske enote prisilile sovražnika k predaji.

V petek, 14. maja 1945 je od Dravograda proti Prevaljam prodirala najmočnejša kolona von Lehrove armade, ki so jo sestavljali hrvaški ustaši, domobranci in črnogorski četniki. Kolona ni hotela položiti orožja partizanski osvobodilni vojski. Glavnina se je pomikala po dolini, pobočnice pa po obcestnih hribih. Ob 10. uri dopoldne sta Tomšičeva in 7. brigada 51. divizije napadli sovražnika na Poljani in v Podklancu. Vnela se je srdita borba, kajti sovražnik je zasedel položaje in z vsem orožjem pritiskal na obe brigadi, ki sta komaj uspeli vzdrževati premočni naval.

Po težkih izgubah je sovražnik končno le odnehal, se predal in položil orožje. Še-

sti dan po splošni kapitulaciji nacistične Nemčije se je v Mežiški dolini končala zadnja bitka druge svetovne vojne na evropskih tleh.

VIRI IN LITERATURA

Letna poročila Rudnika Mežica 1941—1944
Mesečna poročila Rudnika Mežica 1941—1944

Arhivski material Muzeja ljudske revolucije v Slovenjem Gradcu

Borbe u Sloveniji — Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda. Tom VI. (Beograd)

K. Bevc in A. Mrdavšič, Narodnoosvobodilna gibanja na področju mežiškega rudnika — Gospodarski koledar (Ljubljana) 1962

Tone Sušnik, Napadli so Črno z 2000 možmi — Koroški fužinar (Ravne na Koroškem) 1962

Bogdan Žolnir, Zgornja Mežiška dolina med narodnoosvobodilno vojno, 300 let mežiški rudniki (Mežica) 1965

Bogdan Žolnir, Partizanski tisk ob Meži. Mislinji, Dravi (Slovenj Gradec) 1962

Milan Ževart, Po sledovih narodnoosvobodilne vojne v mariborskem okraju (Maribor) 1962

USTVARJALNO LETO —

ZK v središču dogajanj

Tako kot so vsa poletja po reformi, je tudi letošnje politično in gospodarsko razgibano, sicer pa tudi v prejšnjih mesecih politična temperatura ni bila ravno nizka. Zato se je tudi letos dogodilo marsikaj pomembnega. Politični kombinatoriki menijo, da je poseg v sicer tradicionalno počitniško vzdušje zavesten in da je v poletje premaknjen politično gospodarski delovni koledar doslej dal lepe rezultate. Ne da bi se spuščali v razglabljanje o tem, je res, da bo tudi letošnje poletje prijetno in hkrati naporno.

Poslanci zvezne skupščine bodo zadnje dni julija še enkrat sedli v poslanske klopi, da bi izvolili predsednika republike, predsedstvo SFRJ in izvršni svet. Kadrovske premike v nekaterih zveznih in republiških organih so že sedaj obsežni.

Amandmaji zvezne ustave so postali njen sestavni del in veljajo. Številne od njih je potrebno začeti v življenju takoj izvajati, ostali pa morajo dobiti svoj odraz še v ustrezni republiški in zvezni zakonodaji.

Povečani medrepubliški (nacionalni) prepri in zlasti namigovanja nanje so pojav vmesnega obdobja, med hotenji, izraženi v amandmajih in dejansko realizacijo republike kot države. Utvara bi bila misliti, da v večnacionalni skupnosti ni obdobj, ko se bolj ali manj razvnamejo nacionalistične strasti pri tistih ljudeh in skupinah, ki gojijo neko tradicionalno čustvo prevladujočega nacionalnega vpliva, ali nasprotno, občutek nacionalne ogroženosti. Razumljivo je, da se v istem obdobju srečujemo še z drugim pojavom, ki ni nič manj nevaren od nacionalizma — zanikanje na-

Burjakovo

Foto: M. Dolinšek

cionalnosti in njenih posebnosti. Vzglede za to ni tako daleč stran od naših meja, znan pa je pod imenom unitarizem.

Večina domačih negativnih razmišljanj o naši večnacionalni skupnosti se porodi v kulturnih krogih, ki imajo v svojih rokah tudi časopise in revije. Zoper nje pa so žal le redke politične, oblastne ali denarne sankcije.

Mednarodni položaj Jugoslavije vsa povojna leta niha, zato nikoli nismo živeli v utvari, da smo komu posebej pri srcu. Naša politika neuvrščenosti je odpor in upor blokovskemu in drugim oblikam političnega ali vojaškega povezovanja in nas pri tem nikoli ni zanimalo, katera stran je nosilec takega povezovanja. Pravzaprav je vsa zgodovina mednarodnega priznanja Jugoslavije zelo težavna. Ker smo izvajali med NOB hkrati politično in socialno revolucijo, smo okusili prve resnejše težave že tedaj, ko so nam zavezniki težkega srca priznali, da se bojujemo zoper skupnega sovražnika. Te dni razkriva nastop Edvarda Kardelja na ljubljanski televiziji v okviru uspele oddaje »Teh naših 50 let« poleg zgodovinskih dejstev tudi vse finese zakulisnih ali odkritih nastopov zoper Jugoslavijo pred mirovno konferenco za priznanje naših zahodnih meja in v času same konference. Že tedaj je bilo jasno, da so štiri velesile do nas ozkosrčne in nam režejo zelo grenak kos kruha. Med delom konference pa je bilo čedalje jasneje, da lahko le neznatno vpliva na tisto, kar so se veliki trije že zdavnaj prej dogovorili.

Znani ideološki spor s Sovjetsko zvezo in vzhodnoevropskimi socialističnimi deželami je v zelo odločilnem obdobju za naš notranji razvoj privedel do resolucije Informbiroja, tedaj pa smo se tudi dokončno ločili od sovjetskega modela in začeli razvijati svoj model samoupravnega socializma. Vsa kasnejša nihanja v dvostranskih odnosih s Sovjetsko zvezo in vzhodnoevropskimi socialističnimi deželami imajo svoj povod v takratnem sporu.

Kaj pa je sedaj novega v mednarodnem položaju Jugoslavije in posebej v odnosih s Sovjetsko zvezo?

Če bi se v celoti pustili voditi domačim časopisnim vestem in vidno pisanim naslovom, pod katerimi pa ni kaj prida razumljivega in prepričljivega branja, bi lahko pritrdili tistim, ki stvari enostransko gledajo. Napako pa bi tudi ponovili, če bi se predali čustvom in verjeli nekaterim tujim radijskim ali časopisnim vestem ter onim na hodnikih, na ulicah, v gostilni... Pravzaprav je kar malo čuden in kampanjsko zveni haló, s katerim se lotevamo vprašanja, ki je nenehno prisotno, pa ga kar naprej potiskamo iz lastne zavesti.

Nedvomno bi nas ta ali oni dogodek, ta ali oni pritisk manj presenetil, če bi sproti analitično spremljali mednarodna dogajanja in o tem obveščali naše občane, člane družbenopolitičnih organizacij in druge. Tako pa ni druge možnosti, kot hkrati izkoristiti vse medije, pa čeprav za ceno senzacionalnosti ali kampanje.

Gotovo je stvar dobrih poznavalcev razmer v Sovjetski zvezi, da jih analizirajo, ta zapis pa se, upamo, ne bo pregrešil, če v njem strnemo nekaj novejših razlogov za obnašanje Sovjetske zveze do Jugoslavije, do balkanskih dežel nasploh in do so-

cialističnih dežel, ki tvorijo varšavsko vojaško zvezo.

Sovjetska zveza je v prvi vrsti velesila in nositeljica blokovskega povezovanja vzhodnoevropskih socialističnih dežel, najpomembnejši činitelj v mednarodnem delavskem gibanju in partijskem gibanju ter vojaško in gospodarsko podpira večino gibanj proti odkriti agresiji na male dežele. Tako se v Indokini, na Bližnjem vzhodu in drugod posredno sooča z drugo velesilo — ZDA. Toda praksa kaže, da se obe velesili brez prisotnosti tretjega o njem tudi dogovarjata. Tako obnašanje velesil pa ni več nenevarno, ampak odkrita grožnja manjšim deželam. Na drugi strani je XXIV. kongres KP Sovjetske zveze potrdil oboroženi poseg 1968. leta v ČSSR ter razglasil, da je skrb za enotnost socialističnega gibanja internacionalistična obveznost Sovjetske zveze. S to tezo so v celoti opravičili intervencijo v ČSSR, hkrati pa povedali ostalim deželam svojo morebitno nameru. Jugoslavija pri tem ni izvzeta. Kongres je namreč ponovno potrdil, da ne priznavajo različnih razvojnih poti v izgradnji socializma.

Velika prisotnost na Bližnjem vzhodu in v Sredozemskem morju Sovjetsko zvezo veliko stane, s tem pa, ko je razglasila svojo dokončno in zakonito prisotnost v tem delu sveta, želi Balkan vključiti v svoj širši geostrateški prostor. Kaj lahko taka namera pomeni, ni potrebno posebej razlagati. Nespametno bi bilo, živeti pod nenehnim vtisom nevarnosti, moramo pa biti pazljivejši in zlasti notranje trdni. Vsak prepričanje daje slutiti, da se v deželi nekaj dogaja in je povod za iluzije in načrte ter gospodarske in politične pritiske.

Na sestanku sekretarjev o mednarodnem položaju Jugoslavije smo poleg drugega menili, da so notranje slabosti (nestabilni gospodarski položaj, velik razkorak v zunanjepolitični bilanci, razraščanje kriminala, blage kazni za storjena dejanja, korupcija, bogatitev, ki nima osnove v delu itd.) večja nevarnost našemu političnemu sistemu, ker pri občanah porajajo malodušje, občutek nemoči in manjšajo budnost. Prepričani smo, da nas zavest o zunanji nevarnosti tako močno veže v splošno ljudski odpor, da pripravljenost za obrambo dežele v nobeni fazi ni vprašljiva. Braniti samoupravni sistem in njegove 20-letne pridobitve ni isto kot braniti nekaj, kar veleva zgolj državljanska dolžnost.

Morebiti še zanimivost, da v svetovnih krogih, kjer poznajo naš samoupravni sistem, naša notranja gospodarska gibanja in zadnje čase tudi pojavne oblike nacionalizma, dosti bolj trezno presojujejo številne konkretnosti, kot to počnemo mi sami. Naj samo spomnim na nekatere članke v tisku in komentarje na TV pri nas, ki ob poročanju o nekem ukrepu npr. ZIS ne govorijo o njegovih pozitivnih, marveč samo negativnih učinkih. Komentator je v stanju v eni ali dveh minutah oceniti ukrep, ki je nastajal več mesecev, ga izvzeti iz konteksta, zmalčiti in ob tem preokrovati, da itak ne bo imel pozitivnega učinka. Po navadi je tak komentar sicer rutiniran, vendar za spekter vprašanj, ki jih »analizira«, strokovno reven. Zato moramo kritizirati ustaljeno prakso naših predstavnikiških, izvršilnih in političnih organov, ker silno poredko objavljajo urad-

na stališča, sprejeta na seji. Za te zvemo pogosto le v obliki oporekanja novinarjevemu poročanju.

Naslednje pomembno vprašanje, ki smo ga obravnavali v ZK in v drugih organizacijah, je družbena samozaščita. Posebej smo ocenili negativne pojave v občini (prednost smo dali gospodarski kriminaliteti), ki so izvor slabe volje občanov in v glavnem povod za posplošeno kritiko učinkovitosti našega pravosodnega sistema in političnega sistema nasploh. Pri tem smo govorili o varnostni kulturi občanov in zlasti o varnostni kulturi kadra v naših delovnih organizacijah in drugod.

Jesen bo v središču zanimanja Zveze komunistov, sindikatov, Socialistične zveze v občini dosledno uveljavljanje ustavnih amandmajev o položaju delovnega človeka v združenem delu. Če so XV. amandma nekateri odgovorni vodilni ljudje neodgovorno komentirali ali o njem celo spletili hudomušne primerjave, potlej jim moramo že sedaj povedati, da ga XXI. in XXII. amandma vsebinsko dopolnjujeta in se bodo torej z njima na vsebinsko višji ravni ponovno srečali. Tokrat, upamo, bolj osveščeno in bolj odgovorno.

V občini imamo tudi nekaj organizacij združenega dela, v katerih delovni ljudje ne morejo zadovoljevati vseh ali vsaj večine pravic, ki jim grede iz osebnega dela. Vsebinsko najobsežnejša in po pomenu na prvem mestu je bila naša akcija za načrtnejši razvoj občine. Zavzeli smo se za srednjeročni razvojni program in podrobnejše načrte posameznih panog. Občinska skupščina je že imenovala koordinacijsko komisijo za strokovno in politično usmerjanje priprav programa.

Ko smo v naslovu zapisali, da je Zveza komunistov v središču dogajanj, moramo istočasno reči kaj tudi o njenih slabostih.

Vsebinsko bogata razprava, dobro pripravljena sestane, analiza razmer, aktualnost še niso istovetni z njeno učinkovitostjo.

Isto, vendar drugače povedano. Zveza komunistov in njeni posamezni člani niso zadosti dosledni, ko je potrebno izvajati sprejeto politiko.

Zveza komunistov ni na oblasti, kot je drugje in kot je bila prva povojna leta pri nas, je pa vodilna družbenopolitična in idejna sila, ki ne ukazuje, temveč na več načinov in preko različnih demokratičnih metod vpliva na družbeni, samoupravni, gospodarski, notranjepolitični tok. Da je lažje ukazovati kot vplivati in prepričevati, je menda znano. Zato ne preseneča nastop posameznih komunistov, ki menijo, da je prepričevanje jalovo, češ da ni nanj zavestnega odziva druge strani in podobno. Objektivno sta v sedanji Zvezi komunistov prisotni obe struji, žal pa je še tretja, ki predvsem vse vprek kritizira.

Kje je in kje ni Zveza komunistov? Vsa je za občino lahko trdimo, da je organizirana na vseh pomembnih točkah — je torej objektivno prisotna v družbi, na večini odgovornih delovnih mestih so člani Zveze komunistov. Pa učinek? Različen. Imamo dobre in borbene partijske sredine, dobre komuniste in take člane, ki jim bomo morali to jesen pokazati pot iz Zveze komunistov z vsemi posledicami vred. Toleranca v odnosih do članov, ki z dejanji počno nasprotno kot govorijo, je prešla v absurd-

Partijska disciplina ni zadovoljiva. Demokratičen dogovor komunistov (sestane, posvetovanje, različne zadolžitve) doživlja klavno usodo individualizma. Posledica zaradi prekršitve načel demokratičnega centralizma pa so neznatne.

Poglaviti vzrok za tako stanje pripisujemo reorganizaciji ZK pred leti, ki je v glavnem tudi pokopala reformo. Zakaj? Zveza komunistov je idejno in politično pripravila reformo in bila tudi glavni nosilec njenega uresničevanja. Organizirana je bila v vseh sredinah, kjer se je osnovala in izvajala reforma. Imela je stališča do dogajanj v svoji delovni sredini. Nato je sledil sklep, da se ZK vmešava v samoupravne pravice delovnih ljudi, da duši njihovo pobudo, zato se naj ukvarja s širšimi vprašanji. Nastale so velike krajevne organizacije, ki so, milo rečeno, marsikomu prav prišle.

Odgovornost organizacij in posameznih članov za konkretne samoupravne in druge razmere v delovni organizaciji je otopena. Od vrha navzdol pa smo v glavnem itak govorili le o tem, da je Zveza komunistov idejna sila, česa ne sme, kaj je vmešavanje itd. Prepričani smo, da bo letos prišlo do organizacijske preobrazbe Zveze komunistov, pri nas pa smo že vsaj več kot leto dni posvečali organizaciji veliko pozornost in ji za učinkovitost dajali velik pomen.

Milan Zafošnik

KOMITE OBČINSKE KONFERENCE ZKS, IZVRŠNI ODBOR OBČINSKE KONFERENCE SZDL, PREDSEDSTVO OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA IN PREDSEDSTVO OBČINSKE KONFERENCE ZMS so v ponedeljek 21. junija 1971 na Ravnah na Koroškem na skupni seji razpravljali o družbeni samozaščiti in o nekaterih negativnih pojavih v občini ter sprejeli naslednje

ODPRTO PISMO

Varnost družbe in občana je največja pridobitev naše socialne in politične revolucije ter je osnovni pogoj za ustvarjalno sožitje ljudi in za razvoj samoupravne socialistične družbe. Skozi vso zgodovino pa se naša država spoprijema z različnimi negativnostmi. Občasno je tudi izpostavljena večjim ali manjšim zunanjim pritiskom. Glede na gospodarski in politični položaj pri nas in glede na pritisk od zunaj, izbira smer in ton delovanja tudi naša politična emigracija. Popolna odprtost naše dežele, ekonomski, politični in siceršnji stiki z zunanjim svetom in tega z namj pa nosijo v sebi tudi nekatere nevarnosti. Dnevno tudi piše naš demokratični tisk o lastnih slabostih — včasih žal enostransko in potencirano — tujim firmam odstopamo podrobne ekonomske, demografske in druge študije, ki so zelo pripraven vir za delo tujih obveščevalnih sistemov. Na teh ugotovitvah je mogoče graditi politične in vojaške načrte, uporabljati sodobni način posredovanja laži ter z njimi vršiti psihološki pritisk na prebivalstvo.

Samoupravna družba, za katero se tako močno »zanimajo«, pa mora imeti lasten,

močan, vsestranski, svojevrsten in zanesljiv sistem varnosti in zaščite: oborožen in siceršnji splošni ljudski odpor, skrb občana in samoupravnih organov za varnost, sistem vojaške in državne ter javne varnosti. Občan je skratka najpomembnejši činitelj DRUŽBENE SAMOZAŠČITE. Najpomembnejša pa je trdnost sistema, čim manj notranjih protislovij in zadovoljstvo ljudi nasploh.

Nekateri pojavi pri nas in v občini, ki slabijo varnost občana ter družbe in ukrepi:

I. Na prvem mestu kaznivih in družbi škodljivih pojavov v občini je gospodarska kriminaliteta. Po številu odkritih in raziskanih primerov izstopa trgovina. Po pojavnih oblikah pogosteje nastopajo naslednje skupine kaznivih dejanj:

1. Neustrezno gospodarsko poslovanje, ko vodstveni kader v organizacijski piramidi ni nadzorovan, neustrezno hranjen denar, ko zaradi pijanosti odgovorna oseba ne more vršiti svoje funkcije itd.

2. Zloraba položaja iz koristoljublja.

3. Ponareditev ali uničenje uradnih listin — v trgovini nastopa ta primer pri inventurah.

4. Poneverba — prilastitev denarja ali premoženja.

5. Neupravičena uporaba stvari. Nedovoljena sposoja denarja, avta itd.

6. Podkupnine, ki so izvor korupcije. V naši družbi so zavzele neverjeten razmah, ker jih je relativno težko odkriti. Lahko gre za primer denarne podkupnine, za procentni delež pri sklenjeni pogodbi, ki pa delovni organizaciji lahko škodi — naročilo ne upošteva možnosti, neustrezna struktura naročila, prodaja nekaterih proizvodov le preko »ekskluzivnega« kupca, drage poslovne pojedine, protiusluge v plačanih dragih potovanjih v tujino.

II. Sušmarstvo se je kot negativni pojav osebnega dela na zasebnih sredstvih za delo zelo razraslo. Razmeroma malo primerov je odkritih. V neposredni zvezi s tem pojavom so davčne utaje. Če bi sodili po

številu prijav, bi morali reči, da davčnih utaj v občini ni.

III. Mladoletniška kriminaliteta je vse resnejši družbeni problem in bodo morali odgovorni činitelji v tej smeri tudi preventivno delovati.

Naše ugotovitve in stališča k omenjenim pojavom v naši družbi in posebej v občini:

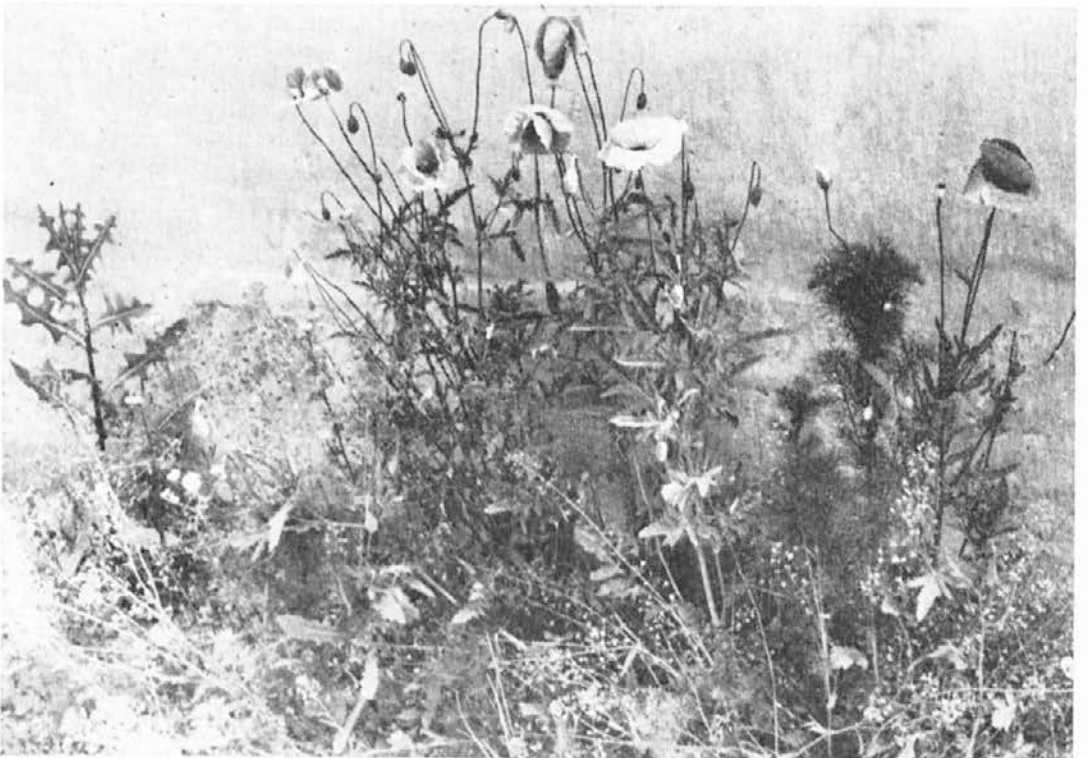
Mnogi negativni pojavi so posledica hitrega materialnega razvoja naše družbe in žal neverjetne brezbrčnosti posameznih organov in vodilnih ljudi. Za zaščito premoženja pred kriminaliteto so odgovorni organi samoupravljanja, kajti najpomembnejše je preprečevati pogoje za razraščanje najrazličnejših vrst kriminalitete. Poneverbe, korupcija, zlorabe, tatvine, škodljive pogodbe, goljufije... lahko učinkovito zatira le močna in dobro organizirana interna kontrola, ki temelji na samoupravnih aktih in se izvaja ob sodelovanju strokovnih organov (UJV, milica, tožilstvo, inšpekcijske službe, sodišča).

Najpomembnejši dejavnik družbene samozaščite so kadri, ki delujejo na izpostavljenih delovnih mestih. Včasih so merila za zasedbo takih delovnih mest enostranska in upoštevajo le strokovnost. Izbira kadrov za taka delovna mesta pa bi morala biti dosti bolj podvržena presoji o moralno politični ustreznosti kandidata.

Nujno je storiti več glede domovinske vzgoje in za razvijanje ustrezne varnostne kulture mladih in občanov nasploh, da bi pri njih vzbudili aktiven odnos do vprašanj, ki zadevajo državno in njihovo osebno varnost.

V statutih in nasploh v normativnih aktih je nujno precizirati področje tajnosti, predvsem pa določiti merila za njeno presojo. Ugotavljamo, da nepreciznost normativnih aktov v največji meri vpliva na slabo družbeno disciplino v zvezi z izvajanjem tajnosti.

Zlasti pomembna se nam zdi varnostna kultura kadrov, ki po uradni dolžnosti komunicirajo s tujci. Posebej omenjamo

Taki šopki zrastejo v ravenski železarni

Foto: M. Ugovšek

ekonomske elaborate in analize, ki vsebujejo kratkomalo vse, kar zanima tujo obveščevalno službo tedaj, ko jih brez pomislekov odstopamo tujcem ali njihovim firmam.

Predstavniške in izvršilne organe smo opozorili na sistemske praznine, ki bi jih sicer že morala urejati obstoječa zakonodaja.

Občinska skupščina ima s svojimi upravnimi organi in strokovnimi službami dovolj možnosti za sprotno učinkovito poseganje na področja, kjer se negativnosti pojavljajo. Vendar zavoljo nesistemiziranih ali nezasedenih delovnih mest ukrepi niso vedno dovolj hitri in dosledni. Nujna je ocena negativnosti v občini, razprava

Problematika krajevnih skupnosti Črna

Krajevna skupnost je samoupravna organizacija, katere namen je, da uresničuje neposredno upravljanje in sodelovanje občanov na svojem območju v zadevah s področja komunalne dejavnosti, socialne politike, da skrbi za napredek kraja in za porast standarda občanov. Tako je zapisano in sprejeto v statutih krajevnih skupnosti. Področje dela je tako obširno in raznoliko, da zahteva vrsto organizacijskih prijemov. Problemi, ki se pojavljajo, terjajo hitro in konkretno reševanje. Večkrat nastopajo navidez drobna vprašanja, ki pa zaradi svoje neposrednosti ne prenesejo odlašanja rešitve ali celo birokratskega zavlačevanja.

Za gornji konec občine Ravne, posebno za območje krajevnih skupnosti Črna, ugotavljamo v primerjavi z drugimi občutne razlike. Skupščina občine in politična vodstva priznavajo dejstvo, da je neskladen razvoj celotnega območja občine in da je tu določena stagnacija.

Vzrok socialnih razlik je predvsem v tem, da je v večini družin zaposlen le en član. Žena po navadi ostaja doma, ker ni delovnih mest za njeno vključitev v delo. Res je, da je postavljena nova tovarna v Prevaljah, ki bo zaposlovala žensko delovno silo in se bo tudi iz Črne dnevno vozilo okrog 80 deklet na delo v to tovarno, a žene bodo ostale še vedno nezaposlene. Pred svetom krajevnih skupnosti je, da išče rešitev in se v zvezi s tem že kažejo prizadevanja.

Bile so razprave o teh vprašanjih v širšem krogu. Možnosti, ki bi jih dajala gozd in les, surovini, ki pri nas obstajata, so minimalne. Na tej podlagi ne vidimo razvoja delovnih mest za zaposlovanje žensk. Potrebno je iskati rešitev drugje.

Drug tak izrazit problem, ki ni ozkega značaja naše krajevnih skupnosti, je zaprtost doline. Cestna povezava z gornjo Savinjsko dolino in z Logarsko dolino sicer obstaja, vendar je zelo slaba, posebno prva. Povezanost ima za razvoj naše skupnosti velik pomen in od rešitve tega vprašanja zavisi naš hitrejši napredek, pa ne samo naš, temveč napredek celotne doline.

Zadnja leta so določeni premiki na bolje, in to v glavnem po zaslugi gozdnega gospodarstva, ki odpira okolico s svojimi

na seji skupščine in zatem konkretni ukrepi.

Družbeno politične organizacije doslej niso bile zadosti pozorne na pojave, ki slabijo varnost občanov in družbe. Številni konkretni primeri niso doživeli ocene in ne akcije.

Pismo ima svoj osnovni namen, da z njim opozorimo na negativne pojave, ki slabijo ali razjedajo naš samoupravni sistem, ki zmanjšujejo vero ljudi v učinkovitost ukrepov in ustvarjajo občutek določene brezbriznosti do pojavov pri nas. Vsak organ ali organizacija mora storiti svoje na področju, kjer deluje in za kar pred družbo odgovarja.

Ravne na Koroškem, dne 21. junija 1971

cestami in ki pomaga urejati tudi ceste, ki ne koristijo samo njim.

Tretja dejavnost, ki bi prinesla napredek, za kar obstajajo izredni pogoji, je razvoj zimskega turizma. Nepristranski strokovnjaki na področju turizma ugotavljajo, da je predel Ludranskega vrha in Bistre idealen teren, ki izstopa glede možnosti razvoja zimsko športnega parka v celotni dolini. Dejstvo, da je tu zima še v času, ko drugod še ni ali pa ni več snega, govori za to, da bi naložbe v objekte v tem predelu bile smotrne. Te prirodne prednosti pri načrtovanjih turizma v naši občini ne bi smele ostati neupoštevane. Hotélske kapacitete, ki sedaj niso dovolj izkoriščene, bi bile uporabljene, ko bi bile narejene druge naprave, ki sodijo k turizmu. Svet krajevnih skupnosti se zaveda možnosti, ki so nam tu dane, in bo svoja prizadevanja usmeril v to.

Navedena vprašanja izstopajo iz druge problematike, zato jim posvečamo večjo skrb. Na drugih področjih naše dejavnosti vidimo določen napredek v šolstvu, kulturno prosvetnem delu in razvoju športa.

Kljub težkim materialnim pogojem življenja v športnem in kulturno prosvetnem pogledu le ne stagnira. Svet KS je omejen na skromna sredstva, zato se tudi tu pozna, da smo skupnost, na območju katere ni nobene samostojne gospodarske organizacije, ki bi, kot je to drugod, podprla prizadevanja.

Ko pogledamo preskrbo prebivalstva, z zadovoljstvom ugotavljamo, da je trgovina na našem območju dobro organizirana tako glede prodajnega prostora kot založenosti. Trgovska podjetja so v našem primeru imela posluš, da je tu oddaljenost od krajev Koprivna, Javorje, Podpeca in so omogočila dobro preskrbo v tem potrošniškem centru.

Kot velja ugotovitev, da je v občini slabo razvita obrtna dejavnost, tako je tudi pri nas, čeprav nakazujejo potrebe, da bi naj to bilo drugače.

Komunalni problem, ki se počasi rešuje, je stanje krajevnih cest. Seveda so vzrok za počasno reševanje sredstva.

Zaselki Lamprečevo, Rudarjevo, posebno pa še proti Pristavi naj bi dobili asfaltirane poti. V Rudarjevem bo potrebna še ureditev cest in odstranitev nekaterih provizorijev, ki motijo videz naselja.

Značilno in pogojeno z večjimi problemi je dejstvo, da vključujemo v to skupnost večje kraje: Žerjav, Podpeco, Javorje, Koprivno. Povsod več ali manj nastopajo problemi komunalnih urejanj, zato je krajevna skupnost Črna proti svoji sosedni skupnosti v mnogo težjem položaju. To pa še otežuje tudi dejstvo, da na našem območju ni nobenega »strica«.

Socialni problemi, ki jih pri nas ni malo, so v največ primerih zaradi nezaposlenosti in zaradi težkih stanovanjskih razmer. Svet krajevnih skupnosti se zaveda, da s podporami, ki jih dajemo upravičencem, le skromno rešujemo njihovo življenje in da v nekaterih primerih tudi ta oblika ni najbolj ustrezna.

Urbanisti načrtujejo, da bo imela Črna leta 1991 kot strnjeno naselje 3200 prebivalcev, zato bo svet krajevnih skupnosti poleg skrbi za celotno območje temu posvetil določeno skrb. Zazidalne površine bomo smotrno izkoriščali. Načrt bodočega razvoja je v teh dneh razgrnjen prebivalstvu na vpogled.

Kot sem povedal na začetku, je drobnih problemov še in še, poraja jih življenje, rešujemo jih boljše, pa spet manj posrečeno. Vse, kar delamo, delamo v želji za čim lepše življenje v naši ožji in širši skupnosti.

Ivan Hercog

ZA DOBRO VOLJO

Prekršek

Franc je drvel s svojim avtomobilom po cesti in se ni menil za policijo, ki ga je po nekaj neuspešnih poskusih le ustavila. Lagodno je odprl okno in vprašal:

»Ali vozim prehitro?«

»Ne,« je rekel policaj, »letite prenizko!«

Med glasbeniki

»Bil si vendar imeniten violinist. Zakaj si presedlal na klavir?«

»Ker na violino ne morem postaviti piva.«

Med plesom

On: »Točno vem, kaj si zdajle misliš!«
Ona: »Svinja!«

Na železnici

Dva možakarja sta sedela v kupeju in čakala, da bo vlak odpeljal. Čez nekaj časa je vprašal prvi drugega:

»Ali se že peljemo?«

Drugi ga je pogledal postrani.

»Ali mislite, da so vam na ljubo začeli odvažati hiše?«

Pri kosilu

»Boš juho k športu ali k malim oglašom?« je vprašala žena moža, ki je pri mizi spet bral časopis.

Žal

Zakon pogosto poenostavlja življenje in podvoji veselja, žal pa potroji izdatke.

Imenitno

»Imeniten si videti! Si bil na dopustu?«
»Jaz ne, šef!«

Janez Znidar

Avtomatični računalnik

(Computer)

V zadnji številki Informativnega fužinarja smo napisali, da smo v železarni Ravne pričeli z obdelavo podatkov na elektronskem računalniku. Z organiziranjem posebnega oddelka, v katerem se bodo strokovnjaki ukvarjali izključno s temi problemi, pa se bo obseg dela na avtomatični obdelavi še povečal.

Čeprav smo o avtomatičnih računalnikih že precej slišali, je vsaj za širši krog bralcev to še vedno nekaj neznanega, novega. Z namenom, da bi se čim večje število delavcev v preprosti razlagi seznanilo z načinom delovanja, hitrostjo ter uporabnostjo avtomatičnih računalnikov, bomo v nekaj nadaljevanjih objavili prirejen prevod člankov iz inozemske literature in nekatere rešitve nalog, ki so jih izdelali naši strokovnjaki.

Čeprav je avtomatični računalnik razmeroma novo orodje človeka, ima na vse nas velik vpliv. Vsak dan slišimo, da avtomatični računalnik racionalneje rešuje znane naloge ali da je nove naloge mogoče rešiti le z avtomatičnim računalnikom. Z njegovo pomočjo lahko vnaprej napovemo volilne rezultate, z njim krmilimo vesoljske ladje, z njim kontroliramo promet, napovedujemo vreme, avtomatično izpisujemo bančne izpise in delamo sto drugih nalog, katere je imel človek pred eno generacijo še za utopične. Avtomatični računalnik preradi vzporejamo z elektronskim čarovnikom. V resnici ni na njem nič magičnega. Je le elektronski aparat, prav tako kot televizor v stanovanju. V nasprotju s televizorjem, ki je bil razvit zato, da nas zabava, zna avtomatični računalnik reševati komercialne in tehnične naloge.

Zakaj slišimo danes toliko o avtomatičnih računalnikih? Kaj ga uvršča med vsestranske reševalce problemov, kot da bi bil matematik z računskim strojem? Vprašujemo se, kakšne naloge rešuje avtomatični računalnik in kako? Z vsakodnevnimi predmeti, kot na primer s telefonom, semaforjem na križišču ali s pralnim strojem smo dobro seznanjeni. Uporabljamo jih in z njimi delamo, čeprav večkrat ne vemo natančno, kako delujejo. Veliko nas ne ve, kaj avtomatični računalnik je, ker je le malo tistih, ki ga vidijo ali z njim delajo.

Presenečeni boste, ko boste zvedeli, da je avtomatični računalnik v sorodu s pralnim strojem, telefonom ali semaforjem. Dela po enakem osnovnem principu — prvo vstavimo vanj podatke in material (vhod), stroj po navodilih to obdelava (obdelava), zadnja faza je izdaja izvršenega dela (izhod).

Vhod pomeni za pralni stroj, da vanj vložimo perilo in pralni prašek, obdelava je pranje po določenem postopku, izhod je oprano perilo.

Za telefon pomeni vhod izbor telefonske številke. Obdelava pomeni poiskati številko in vklopiti stikalo. Izhod pomeni vzpostaviti zvezo z osebo, ki smo jo klicali.

Za semafor je vhod časovni prekinjevalec. Obdelava je izvršitev preklopa. Ponavljajoče se prižiganje rdeče, rumene in zelene luči pa je izhod.

Za avtomatični računalnik je vhod sestavljen iz programa in podatkov. Obdelava se prične, če avtomatični računalnik uporabi vstavljeni program, da bi obdeloval podatke, npr. za izračun enačbe. Izhod je v tem primeru rezultat enačbe.

Naj prikažemo na primeru delovnega postopka pralnega stroja, kako dela avtomatični računalnik.

Kaj je program?

Veliko aparatov — tako tudi pralni stroj — ima različne možnosti nastavitve za različne delovne faze. Tako npr. lahko za fino perilo izberemo nastavitve za mrzlo vodo. Srajce peremo z bolj toplo vodo. Zelo umazano perilo pa z nastavitvijo stroja na zelo vročo vodo postane zopet čisto. Te nastavitve niso nič drugega kot »delovni program« pralnega stroja. Nastavitve 1 — imenujemo program 1, ta da stroju mrzlo vodo in zagotovi zaželeno pranje za fino perilo. S tem da zavrtimo gumb ali pritisnemo na stikalo, sprožimo zaželeni program.

Predstavljamo si, da imamo avtomatični računalnik, ki zna delati z osmimi programi. Program 1 zna neko število trikrat sešteti, dvakrat pomnožiti in dvakrat odšteti. Program 2 zna neko število šestkrat sešteti, trikrat množiti, štirikrat odšteti in enkrat deliti. Če želimo torej neko število sešteti, odšteti, množiti ali deliti, nastavimo enostavno ustrezen program. Število vnesemo v avtomatični računalnik s posebnim pisalnim strojem in določimo ustrezen program, s tem da zavrtimo določen gumb ali stikalo.

Osem programov bi zadostovalo za pralni stroj, za avtomatični računalnik pa

je to premalo. Le malo nalog bi mogli rešiti, če bi nam program dovoljeval le trikrat odšteti, dvakrat množiti in dvakrat odšteti.

Programe moramo imeti torej bolj prilagodljive. Predstavljamo si, da bi razvili pralni stroj, pri katerem bi poljubno izbirali temperaturo vode in poljubno število predpranj ali da prične s pranjem z vročo vodo. Taka prilagodljivost bi dovoljevala, da bi delal pralni stroj popolnoma po naši želji.

Podobno je z avtomatičnim računalnikom. Programer da avtomatičnemu računalniku navodilo za seštevanje, odštevanje, množenje ali deljenje in vrsto drugih nalog v vseh mogočih vrstnih redih in s tem omogoči rešitev vsakega problema, ki mu ga postavimo. Kombinacijo različnih navodil določi programer. Tak program omogoči avtomatičnemu računalniku rešitev določene naloge. Za rešitev neke druge naloge pa je potrebno spet izdelati poseben program.

(Se nadaljuje)

ZA DOBRO VOLJO

Jezikovne posebnosti

Anglež je razlagal lepoto svojega jezika:

»Mi pišemo ‚London‘, govorimo pa ‚Landen‘.«

Francoz je rekel:

»Mi pišemo ‚Bordeaux‘ in govorimo ‚Bordo‘.«

Korošec je rekel:

»Mi pa pišemo ‚Kako prosim?‘ in govorimo: ‚Ha?‘«

V šoli

Učitelj: »Koliko je ena krat ena?«

Učenec: »Veliko že ne bo.«

Slikarska

»Ste že kaj prodali, odkar slikate?«

»Uro in letno obleko.«

Kontrola OTKR

Franc Čegovnik

Delovne nezgode v železarni Ravne v I. polletju 1971

Iz poročila gibanja nesreč pri delu in poklicnih boleznih v letu 1970, ki ga je objavil republiški inšpektorat dela Ljubljana, je razvidno, da se je v letu 1970 v SR Sloveniji ponesrečilo 46.287 aktivnih zavarovancev. Od tega 45.778 zavarovancev v delovnih organizacijah družbenega sektorja, 447 zavarovancev pri zasebnih delodajalcih in 32 takih zavarovancev, ki so opravljali delo po civilno pravni pogodbi. Primerjava podatkov o gibanju nezgod za leto 1970 z istovrstnimi podatki za leto 1969 kaže, da je skupno število nezgod v rahlem porastu.

Porast števila delovnih nezgod za 3,8 odst. je po mnenju inšpekcije dela povsem realen, saj se je v tem obdobju število aktivnih zavarovancev povečalo za 4,4 % obseg industrijske proizvodnje za 9,4 odst, storilnost pa za 5,2 odst.

Med dejavnostmi po gospodarskih panogah je bil v letu 1970 ugotovljen največji porast števila nezgod na 1000 zavarovancev v gozdarstvu, in sicer za 30,3 v gradbeništvu za 9,8 v železniškem prometu za 8,0, v industriji gradbenega materiala za 5,6 in v proizvodnji, oplemenititvi in predelavi nekovinskih rudnin za 4. Največje znižanje nezgod na 1000 zavarovancev je zabeleženo v metalurgiji barvastih kovin — 25,5, proizvodnji predelave nafte — 16,3, črni metalurgiji — 9, tobačni industriji — 6,2, kovinski industriji — 6,9, elektro industriji — 4,3, rudarstvu — 4,2 itd.

V podjetjih združenja jugoslovanskih železarn odstotek delovnih nezgod že nekaj let pada. Od skupno 55.548 zaposlenih delavcev v letu 1970 se jih je pri delu poškodovalo 4370, kar znaša v odstotkih 7,87, skupaj s poškodbami na poti na delo in z dela pa se je poškodovalo 4760 delavcev ali 8,57 odstotkov na stalež zaposlenih. Podatki združenja jugoslovanskih železarn nam za prvo trimesečje 1971 prikazujejo, da znaša odstotek vseh nezgod v letni primerjavi 8,48 odst., kar je približno enako povprečnemu rezultatu za leto 1970.

V naši železarni ugotavljamo, da se pogostost delovnih nezgod od leta 1968 postopno povečuje. V prvi polovici tega leta se je proti letu 1970 zvišala le za nekaj desetink. Skupno se je pripetilo 115 nezgod pri delu v podjetju ter 11 nezgod na poti od doma do delovnega mesta in od delovnega mesta do doma.

Odstotek nezgod pri delu znaša 3,14 odst., kar je v letni primerjavi 6,28 odst. ali 0,27 odst. več kot leta 1970. Odstotek vseh nezgod skupaj z nezgodami na poti znaša 3,45 odst., kar je v letni primerjavi 6,90 odst. ali 0,31 odst. več kot leta 1970. V poprečju se je število zaposlenih v prvi polovici leta 1971 proti 1970 povečalo od 3580 na 3657 ali za 77 delavcev. Po kvalifikacijski strukturi je bilo od vseh 126 poškodovancev največ nekvalificiranih delavcev — 52 — 41,27 odst., polkvalificiranih in delavcev z nepopolno srednjo šolo — 44 — 34,92 odst. ter kvalificiranih delavcev — 30 — 23,81 odst.

Med visoko kvalificiranimi delavci ter delavci s srednjo, višjo in visoko izobrazbo v prvem polletju 1971 ni bilo poškodovancev. Fluktuacija delavcev je bila močna. Iz podjetja je odšel 201 delavec, na novo se jih je zaposlilo 207.

Podatek poškodovanih delavcev po času zaposlitve nam pove, da se je do 6 mesecev dela poškodovalo 23 delavcev ali 18,26 odst. in 14 delavcev ali 11,11 odst. od 6 do 12 mesecev dela. Največja verjetnost za poškodbe nastopa prav pri nekvalificiranih delavcih v času zaposlitve do enega leta dela. Temu spoznanju se v železarni že nekaj let načrtno upiramo predvsem z dosledno predpripravo delavcev za delovno mesto in s poučevanjem o nevarnostih pri delu ter potrebnih varnostnih ukrepih. Pri tem pa nastopajo kljub skupnemu prizadevanju z vodstvenimi delavci v proizvodnih obratih tudi objektivne težave — fluktuacija in podobno, ki zahteva tudi od neposrednih delavcev v prvih mesecih dela in pozneje maksimalno prisotnost in varovanje pred nevarnostmi za poškodbe.

Med posameznimi obrati železarne se je pripetilo v prvem polletju 1971 v odstotkih na stalež največ nezgod v topilnici I 8,54 odst., kovačnici 7,05 odst., jeklovleku 5,56 odst., livarni 5,48 odst., topilnici II 4,96 odst., in valjarni 4,15 odst. V letni primerjavi so izračunani odstotki pogostosti nezgod višji v jeklovleku za 5,49 odst., kovačnici za 5,05 odst., topilnici I za 2,14 odst., topilnici II za 1,37 odst. itd.

Nobene delovne nezgode ni bilo v vzmetarni, elektro obratu za šibki tok in obratu prometa. V ostalih obratih je pogostost nezgod približno enaka kot v letu 1970.

Splošna ugotovitev glede stopnje ogroženosti za poškodbe pri delu v posameznih obratih ni samo v specifičnosti dela in obstoječih nevarnostih, marveč tudi v organizaciji dela in vzdrževanju potrebnega reda. O slednjem bodo morali v bodoče zlasti odgovorni vodje dela voditi več skrbi in pozornosti, da se odpravijo vsaj s tem v zvezi možne delovne nezgode.

Med 126 delovnimi nezgodami, v katerih je vključenih tudi 11 na poti na delo in z dela, je bil en sam nezgodni primer s težjimi posledicami. Vse druge nezgode so bile lažje, brez večjih invalidnih posledic.

Težja delovna nezgoda se je pripetila dne 23. junija 1971 ob 8.25 v oddelku adjustaže v obratu valjarne. Pri tej nezgodi, ki je nastala zgolj slučajno, je bil poškodovan tov. Jože Drozg, nekvalificiran delavec na krožni žagi v adjustaži. Vroč valjanec temperature okrog 900°C ga je zadel v desno nogo pod gležnjem in ga prebodel ter opeknel.

Do nezgode je prišlo zaradi izteka valjanca iz prvega kalibra na valjarskem ogrodju lahke proge. Valjanec dimenzije 21 × 21 mm, dolžine 38 m, je vrglo iz krožnega vodila in ga usmerilo po neobičajni poti v sosednji prostor adjustaže skozi mnoge prepreke naloženega materiala in stolic do približno 30 m oddaljene krožne žage za hladno rezanje materiala.

Tovariš Jože Drozg je opravljal pri krožni žagi svoje redno delo in sploh ni mogel pričakovati, da lahko pride valjanec do njega. Valjanec pa je prešel na svoji nepravilni poti vse prepreke in se nameril naravnost v zaščitni čevelj poškodovanca, ga prebil ter se ustavil v trenutku, ko je že prebil nogo. Poškodovani Jože Drozg je sam izvlekel nogo iz valjanca, nato pa mu je bila nudena nadaljnja strokovna zdravniška pomoč.

Na lahki progi se opravlja valjanje popolnoma mehanizirano, dolžine valjancev pa so od 10 do 530 m. V obravnavanem primeru je izpadel valjanec iz prvega kalibra, zato je znašala njegova dolžina 38 m. Na tem kalibru valjanca sploh ni

Uporabniki prometnih sredstev, upoštevajte predpise vožnje tudi v notranjem območju železarne, sicer bodo taka in podobna trčenja neizogibna

STATISTIČNI PREGLED DELOVNIH NEZGOD ZA PRVO POLLETJE 1971

Obrat	Zbirni podatki za leto 1970			Število nezgod po kol. mesecih						Zbirni podatki za I. polletje 1971			
	poprečje staleža	število nezgod	odstotek	januar	februar	marec	april	maj	junij	poprečje staleža	število nezgod	odstotek za I. poll.	letna pri-merjava
Topilnica I.	174	26	14,94	2	3	4	—	3	2	164	14	8,54	17,08
Topilnica II.	117	10	8,55	—	2	2	—	2	—	121	6	4,96	9,92
Livarna	476	50+5	11,55	6	1	9	4	4	3	493	27	5,48	10,96
Valjarna	325	29	8,92	2	—	1+1	4	2	4	337	13+1	4,15	8,30
Kladivarna	221	20	9,05	3	+1	4	2+1	4	1	227	14+2	7,05	14,10
Jeklovlek	71	4	5,63	1	—	1	—	1	+1	72	3+2	5,56	11,12
Termična obdelava	75	4+1	6,67	—	1	+1	—	—	—	77	1+1	2,60	5,20
Mehanska obdelava	693	31+4	5,05	6+1	+2	3	—	6+1	1	714	16+4	2,80	5,60
Vzmetarna	101	7+1	7,92	—	—	—	—	—	—	94	—	—	—
Energetski	103	2+1	2,91	—	1	—	1	1	—	103	3	2,91	5,82
Strojni remont	251	12+3	5,98	2	1	—	—	3	1	260	7	2,69	5,38
Jaki tok — elektr.	117	3+1	3,42	—	—	—	2	1	—	122	3	2,46	4,92
Šibki tok — elektr.	30	—	—	—	—	—	—	—	—	29	—	—	—
Gradbeni remont	63	3+1	6,35	1	—	—	—	—	—	59	1	1,69	3,38
Promet	109	4	3,67	—	—	—	—	—	—	109	—	—	—
TKR	222	4	1,80	—	+1	—	2	2	1	224	5+1	2,63	5,36
Uprava	409	6+4	2,44	—	1+1	—	—	—	1	425	2+1	0,71	1,42
Pripravniki	23	—	—	—	—	—	—	—	—	27	—	—	—
Skupaj	3580	215+21	*6,01 6,59	23+1	10+5	24+2	15+1	29+1	14+1	3657	115+11	*3,14 3,45	*6,23 6,90

Opomba: + pomeni nezgoda na poti od doma do delovnega mesta in od delovnega mesta do doma.

* pomeni odstotek nezgod, ki so se pripetile samo pri delu v tovarni (brez nezgod na poti).

možno prekiniti — prerezati, medtem ko je to pri vseh nadaljnjih ciklusih valjanja možno, tako da se valjanec v primeru izpada pravočasno prereže s škarjami in prekine njegova nepravilna pot.

Zaradi delovnih nezgod je bilo v prvem polletju 1971 skupaj 3190 izgubljenih delovnih dni. To je za 511 izgubljenih dni manj od istega obdobja leta 1970. Na posamezno nezgodo odpade 25,3 dni izostankov z dela, kar je za 4 dneve manj od istega obdobja 1970. Iz tega podatka je možno zaključiti, da so delovne nezgode v poprečju lažje narave, kljub temu da je število izgubljenih dni v primerjavi z drugimi istovrstnimi podjetji sorazmeroma visoko.

Pri analiziranju vzrokov in virov delovnih nezgod, ki so se pripetile v naši železarni v prvi polovici tega leta, smo ugotovili, da je najpogostejši vzrok še vedno nesmotrno in nezanesljivo delo posameznikov. Tovrstnih nezgod je bilo v prvem polletju kar 55 ali 43,67 odst. in so v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta porasle za 4,65 odst. Na drugem mestu so spolzka tla, zaradi česar je bilo 16 primerov nezgod ali 12,70 odst. Zaradi nepravilnega manipuliranja bremen z žerjavom je bilo 14 primerov nezgod ali 11,11 odst.

Te primere smo v tem letu občutno zmanjšali in se pozna dodatni enodnevni teoretični in praktični tečaj z zaključno preizkušnjo znanja za vse novo sprejete delavce, preden so razporejeni na delovna mesta.

Zaradi motenj v tehnoloških postopkih dela je bilo 10 vzrokov nezgod ali 7,94 odst. Nepravilno prijemanje in uporabljanje ročnega orodja ter nepravilno odlaganje materiala je povzročilo po 5 delovnih nezgod ali 3,98 odst.

Neustrezna zaščitna sredstva, neuporaba predpisanih in dodeljenih osebnih zaščitnih sredstev ter neupoštevanje in izvajanje varnostne discipline je povzročilo po 4 delovne nezgode ali 3,17 odst. V dveh

primerih ali 1,58 odst. je bila vzročnost za nezgode ne brezhibno delovanje strojev in naprav, slaba organizacija skupinskega dela in drugi nepredvideni vzroki. Po eno nezgodo ali 0,79 odst. je povzročilo nepravilno dvigovanje materiala in nevaren način dela.

Za uspešno preprečevanje delovnih nezgod so pravi vzroki izrednega pomena. Le z ugotovitvijo teh vzrokov se lahko podvzemajo najustreznejši ukrepi tehničnega, zdravstvenega in socialnega pomena, ki nam zagotavljajo uspešno in varno delo. Celotna razvrstitev vzročnosti nezgod nam kaže dejanske nepravilnosti in napake, ki se dajo s pravilno organizacijo, tehnologijo, usposobljenostjo, delovno in varnost-

no disciplino odpraviti. Na vsak način je pri tem potrebne več osebne resnosti in odgovornosti od voditeljev in organizatorjev proizvodnega dela in tudi od neposrednih delavcev. V mnogih primerih nezgod se vzroki tudi dopolnjujejo. Vedno pa gre za napake in pomanjkljivosti, ki se vsaj delno lahko vnaprej odpravijo.

Analiza nezgod po zunanjih vzrokih ali virih nam za prvo polletje 1971. leta prikazuje v ospredju padce predmetov na človeka. Teh primerov je bilo kar 34 ali 26,97 odst. in so se od istega obdobja lanskega leta povečali za 5,83 odst. Na drugem mestu so delovni stroji, ki so bili izvor 16 primerov nezgod ali 12,70 odstotka.

Zareča kača je našla pot skozi vse prepreke od valjarskega ogrodja lahke proge do 30 m oddaljene krožne žage v adjustaži ter prebodla delavca Jožeta Drozga skozi desno nogo pod gležnjem

Padci oseb na istem nivoju in vdori tuje telesa v oko in njegovo okolico so bili vir 13 primerov nezgod ali 10,32 odst. Po 7-krat ali 5,56 odst. so bili izvor nezgode vroče jeklo, ročno orodje, ostri materiali, motorna vozila na cestah javnega prometa in notranjega prometa v železarni ter mehanizirano orodje.

Drugi zunanji vzroki in viri nezgod so naslednji:

— padci z enega nivoja na drug nivo 5 primerov ali 3,98 odst.,

— ročni transport materiala 4 primeri ali 3,17 odst., vroča škaja 2 primera ali 1,58 odst. in druge vroče mase, vroč valjanec, acilen in kisik ter žveplena kislina s po 1 primerom ali 0,79 odst.

Viri nezgod nas opozarjajo, da se z dosledno tehnično in osebno zaščito dajo preprečiti določene nevarnosti. Pri tem ne smemo pozabiti na dosledno uporabo predpisanih osebnih zaščitnih sredstev, ki lahko preprečijo mnoge nezgode. Pri samih uporabnikih je zavest o osebni neposredni koristni zelo nizka ali pa se na to spominjajo, ko je za koga že prekasno.

Najpogostejši viri — padci predmeta na človeka, vdori tujih teles v oko, padci oseb in delovni stroji — prepričljivo dokazujejo, da je miselna prisotnost in urejenost delavca pri opravljanju vsakega dela prepotrebna in v skladu z varnostnimi predpisi. V mnogih primerih pozabljamo tudi na najosnovnejši red na delovnem mestu in prostoru. Za urejevanje in vzdrževanje reda je v proizvodnih obratih vedno dovolj časa, potrebno je le vsakodnevno takojšnje ukrepanje in pridobitev potrebne občutka.

Pogled na izumiteljstvo

Zadnje čase se vse več piše in govori o znanstveno tehnični revoluciji, ki nezadržno razsaja po svetu že desetletja, ne da bi pošteno razmislila tudi našo slovensko in jugoslovansko družbo. Res nenavadna je zadržana hladnokrvnost, ko naj bi se lotili konkretnih akcij in ukrepov za našo lastno blaginjo ali celo za sam kulturni obstoj. Kaj se da tu storiti? Nespametno je dolžiti kogar koli ali kar koli posebej za neurejeno, zaostalo stanje domače razvojne dejavnosti. Ni kriva zaostalosti samo nevoščljivost, ne samo neustreznost zasedbe vodilnih v razvojnih službah, ne samo premajhna denarna spodbuda za najbolj ustvarjalno tehnično delo, ne samo neizdelana zakonodaja o izumiteljstvu in patentih, enako soudeležene so nezasluznega dobička željne skupine okoli obetajočih imen »patentni biro«. Tudi nezadostno stimulirana strokovnost in iz tega izviraajoče premajhno število strokovnjakov sta oviri za enakopravno udeležbo v sedanjem boju tehnike proti zaostalosti.

Edino eno moremo z gotovostjo trditi. Slovenec ni manj zmožen od Nemca, Avstrijca ali Rusa, saj slišimo tako rekoč vsak dan, da je ta in oni pripadnik majhnega slovenskega ljudstva dosegel v tujini to in to visoko priznanje za razvoj znanosti in tehnike. Koliko jih tam z veseljem sprejemajo na zahtevna strokovna delovna

Zunanji videz v podjetju smo si že ustvarili samo z urejenostjo in čistočo, potrebno ga je prenesti čimprej tudi na vsako delovno mesto. Brez reda ni varnosti, to je geslo, ki ga moramo uresničiti, da bomo dosegali tudi na drugem področju boljše delovne rezultate.

Poleg nekaterih že omenjenih pomanjkljivosti, ki prej ali slej dovedejo do delovnih nezgod in drugih posledic, gre pri izvajanju varstva v našem podjetju tudi za določene obveznosti, ki jih moramo izpolnjevati do nadzornih organov inšpekcije dela.

Med drugimi pomanjkljivostmi, ki se v zadnjem času vse bolj odražajo na postopnem povečanju nezgod, je opaziti vse večje zanemarjanje nekaterih obveznosti, ki smo si jih s pravilnikom o varstvu pri delu in statutom podjetja v okviru samoupravne skupnosti sami zadali. Danes si nihče ne more več privoščiti ali vzeti pravico, da bo zahteval izvajanje dela pri napravah in v okolju, ki bo za človekovo življenje in zdravje nevarno. V zvezi s tem pa predvsem nekateri vodstveni delavci radi pozabljajo svoje neposredne odgovornosti, ki jih imajo po zakonu in varnostnih predpisih. Strokovni službi za varstvo pri delu se daje premajhen pomen, še manj pa se ji pomaga pri zagotavljanju njenih dolžnosti, zato ne more biti vedno dovolj učinkovita.

Prepričani smo, da bo za nadaljnje preventivno delo preprečevanja delovnih nezgod ter poklicnih bolezni in drugih škodljivih pojavov v zvezi z delom v našem podjetju dovolj razumevanja in sodelovanja, da bomo dosegli na tem področju zaželene rezultate.

mesta! Kako jih znajo tam temeljito izkoristiti z utečeno organizacijo in lepim osebnim dohodkom!

Tisti, ki se rad zanaša na druge, pričakuje izboljšanje stanja samo z ukrepi »od zgoraj«, pa naj bo ta »zgoraj« republiški vrh ali vodstvo podjetja ali občinski organi. Odpravljanje napak in zavor pa pri tem stanju družbenega in industrijskega razvoja najbrž ne bo uspešno, če se bomo lotili samo izdelave visoko letočih načrtov in programov. Vsak začetek je ponižen, kot je skromna podobnost prvega pomladnega zvončka s polnim travnikom cvetja. Ni si nam treba domišljati, da so sedanji sklepi družbenih forumov o tehničnem napredku kaj več kot prvi zvončki, pogumni znanilci preropenja. Pomlad pa se uveljavi šele z vsestranskim razcvetom, ko prepevajo vse ptice, ki imajo kaj glasu. Podobno je vzpon človeške materialne in duhovne kulture opazen šele takrat, ko vsakdo razvija svoj talent, se izkaže in stori nekaj boljše in lepše kot okolica v tem zgodovinskem trenutku pričakuje.

Zaradi sedanjega živahnega zanimanja za izumiteljstvo in avtorstvo tehničnih izboljšav bi bilo prav, da se na kratko oriše način dela republiških organov zveze izumiteljev. S tem opisom intenzivnega sodelovanja pri razvoju tehnične kulture

bo upodobljen samo eden od prvih poganjkov zaželene družbene pomladi.

Ne moremo si privoščiti detaljnega poročanja z vseh letošnjih ali celo lanskih sestankov upravnega in nadzornega odbora in tudi ne s skupščine, temveč poskušajmo ustvariti vsaj poenostavljeno podobo ene od bistvenih družbenih dejavnosti.

Najenostavneje in najbolj odkrito govorijo dejstva, zato si dovolimo pogledati v poročilo o skupni seji upravnega odbora zveze in upravnega odbora ljubljanskega društva izumiteljev, dne 2. marca 1971. Na seji, ki jo je vodil Jožen Jan, so bili prisotni predstavniki izumiteljskih organizacij iz Ljubljane, Jesenic, Maribora, Gorice, Sežane in Raven.

Po pregledu zapisnikov zadnje seje odbora smo prešli na poročilo posebne republiške komisije, ki je imela nalogo pripraviti gradivo za organizacijo izumiteljske delovne organizacije. Po predvidevanju naj bi ta organizacija imela močno vlogo v pospeševanju izumiteljstva, s tem da bi posedovala svojo industrijsko lastnino.

Za ustanovitev in začetek delovanja se je poiskala podpora SZDL, ki bo dala na razpolago ustrezne prostore v Ljubljani ter bo nudila tudi vsestransko podporo delu organizacije, s tem da bo primerno spodbudila osnovne organizacije Socialistične zveze.

Za začetek potrebujejo vsaj 400.000 N dinarjev kredita in zanj zadovoljujočo garancijo. Denar je nekoliko težko dobiti od sklada Borisa Kidriča, ki sicer podpira prav izumiteljsko dejavnost, vendar je namen nove delovne izumiteljske organizacije predvsem prikazati, da je izumiteljstvo obrnjeno h gospodarstvu, ne k znanosti.

Sekretariat sklada Borisa Kidriča je bil pri obravnavi prošnje za kredit mnenja, da naj bi nova organizacija delovala v okviru sklada oziroma novo ustanovljene skupnosti raziskovalnih organizacij. Na ta predlog komisija za pripravo ustanovitve te nove delovne organizacije ne pristane, kajti organizacija bo koristnejša, če bo samostojna.

Gospodarska zbornica je obljubila garancijo za 150.000 N din, svet Ljudske tehnike bo nekaj priložil, enako sindikat industrije Slovenije in pridružilo se bo še nekaj družbenih organizacij. Pogoji pri vsem tem je, da garancija ne bo povezana z denarnimi manipulacijami.

K izdelavi predlogov ustanovnih aktov še ni treba pristopiti, ker še niso znani pogoji kreditiranja in garancije sklada Borisa Kidriča. Statut se bo oblikoval tako, da bo delovna organizacija ozko povezana z društvom in aktivni izumiteljev ter zvezo izumiteljev Slovenije.

Komisija za ustanovitev organizacije je sklenila, da ta delovna enota ne bo uslužnostna dejavnost raziskovalnih organizacij, tudi ne bo prijavljala izumov in izboljšav namesto avtorjev iz raznih podjetij. Njena naloga bo urejanje financ za avtorske pravice, urejevala bo avtorjem kredite.

Prostor, ki ga obljublja, je že opremljen, zagotovljen v Ljubljani. Personal naj bi bili sedanji predsednik slovenske zveze tov. Jože Jan, tajnica, pravnik in knjigovodja. Drugi sodelavci bodo ekspoziitivno in honorarno delovali — tako na primer bo imela vsaka institucija, ki jo zadeva za

nima, svoje ekspozitive (univerza, raziskovalni inštituti, razvojni oddelki večjih podjetij). Prednost novega načina dela za razvoj izumiteljstva bo ta, da se bo delo plačevalo, dokler se bo v redu opravljalo, ne pa kot do zdaj, ko je temeljilo na čistem navdušenju, prostovoljnih naporih in tveganju.

Glede popularizacije novega načina dela je dogovorjeno, da so zaželeni članki v sindikalnem tisku, predvsem v lokalnih glasilih, ki globlje prodro med ljudi in lažje zbudijo zanimanje, ker se avtorji in bralci delno že poznajo. Zaupanje je tako postavljeno na precej oprijemljivo podlago.

Postopek tega, po pričakovanju bolj krepčilnega delovanja naših forumov za obujanje novatorske dejavnosti, bo v kratkem tak:

Zanimanje za ustvaritev nove tehnične vrednote bo živahno poraslo ob zagotovitvi primernih razpisanih nagrad za rešitve določenih zastavljenih problemov. Obenem bodo dani vsi pogoji za blagodejno nagrajevanje tudi vseh takšnih izboljšav najrazličnejših tehnoloških postopkov ali naprav, ki se niso vnaprej pričakovale in postavile kot problematika. Tveganje avtorjev in bodočih avtorjev, da bi utegnili biti njihovo delo samo izvor stroškov, se bo s tem praktično odstranilo. V glavnem gre za razvoj novih postopkov, manj za nove naprave. Pri razvoju novih izdelkov pa se bo pretirana raziskovalna vnema, ki bi utegnila zaiti na stranpoti, hladila s konkretnimi finančnimi omejitvami. Ob predlogu izboljšave se bo namreč izdelal elaborat, v katerem bo dana ocena, ali se zadeven predmet splača razvijati. Če se predvidoma splača, bo določena vsota, ki se sme porabiti za razvoj tega predmeta.

Namen tega postopka je po besedah prof. dr. Gerla opogumiti avtorje, da se pokažejo in pa pomagati jim potem pri delu.

Posebna točka sestanka je bila namenjena poročilu o sodelovanju s Socialistično zvezo glede oživljanja izumiteljstva. Rodovito je posvetovanje z republiško konferenco, medtem ko je zvezna obravnavala problematiko res da s pripravljenostjo, toda po besedah predsednika dokaj poenostavljeno. Je pa tudi tu pretres vprašanj pomemben, ker bo prišlo vse skupaj v zvezni zbor. Problematika izumiteljstva se bo obravnavala tudi na plenarni seji republiške konference SZDL maja 1971.

Zelo razveseljiv je uspeh posvetovanja v dneh od 23. do 26. februarja 1971 v Mariboru. Vse je bilo odlično organizirano, odmev v dnevnem časopisju je bil temu primeren. Mnenje odbornikov je, da je bila to zmaga praktičnih poti in idej za razvijanje množičnosti izumiteljstva. Zasluga za uspešno posvetovanje in razstavo diplom, izumov gre sindikatu, zvezi izumiteljev in še posebej tovarišem iz Maribora. Sklepi posvetovanja so bili:

1. material z zaključki se predloži II. kongresu samoupravljalcev,

2. svetu sindikatov se predlaga ustanovitev posebnega stalnega organa za nadzorovanje razvoja izumiteljstva,

3. najnujnejše se je treba boriti za množičnost izumiteljstva, kajti to je pot, po kateri gredo tudi v drugih deželah.

Izvršni svet slovenske skupščine je v celoti sprejel sklepe z mariborskega posveta, prav tako tudi predlog zveze izumiteljev, da se ustanovi nova delovna organizacija izumiteljev. Dr. Petrič in dr. Pretnar sta za praktično linijo delovanja do največje mere. Sledile bodo torej sistematične akcije. Zaradi izredne aktualnosti bodo celotni materiali tega posvetovanja izšli v posebni knjigi, ki jo bodo prejele vse sindikalne podružnice in vse večje gospodarske organizacije v državi.

Sindikatu za industrijo Jugoslavije bo odslej v povezavi z zvezami izumiteljev organiziral takšno posvetovanje vsaki dve leti. Razen tega bo oblikoval posebno stalno delovno skupino, ki bo v sodelovanju z zvezo izumiteljev reševala sistemska vprašanja oživitve izumiteljstva.

Pod točko razno smo obravnavali prizadevanja, da se avtorjem tehniških izboljšav štejejo tudi nagrade v pokojninsko osnovo, davčna osnova pa naj bi se dvignila za 10.000 oziroma 20.000 N din glede na to, ali gre za tehniške izboljšave ali izume.

Tudi pri nas bo treba spodbuditi vodilne gospodarstvenike, da si bodo želeli izumiteljev, tako kot si jih želijo direktorji v Sovjetski zvezi. Vodilni so tam soudeleženi s 30 % od prihranka, ki ga prinesejo posamezne tehniške izboljšave. Tako so tam avtorji zasedeni že vnaprej, iskani so kot vir bogastva, kar dejansko tudi so povsod, kjer ne naletijo na vseuničujoče močvirje človeške nesolidarnosti.

Možnosti se kažejo še za nadaljnje ustanavljanje izumiteljskih delovnih organizacij, ki bi si po vsej verjetnosti pridobile kredite tujih držav. Kot verjetni krediterji se smatrajo Sovjetska zveza in ZDA, veliko pozornosti pa zbuja tudi Kitajska, ki je velik potencialni kupec. Tesno gospodarsko povezanost s to deželo obljublja v prej kot dveh letih.

V Beogradu se pripravlja kongres o procesni tehniki. Pokrovitelji so maršal Tito, gospodarska zbornica in še nekaj organizacij. Profesor Friderik Gerl bo tam podal kratek pregled o tem, kaj se je pri nas storilo na področju izumiteljstva. Ustanovili bodo center organskih kislin in naloga slovenske izumiteljske zveze je, da doseže postavitev tega centra v Ljubljani.

Skupno s svetom Ljudske tehnike je sestavljena posebna komisija, ki bo seznanila s problematiko tehnične ustvarjalnosti predsednika zbora za znanost in prosveto zvezne skupščine. Hkrati bo komisija predlagala primerne operativne ukrepe. Predsednik Avguštin Lah je namreč zadolžen za pripravo resolucije o tehnični kulturi in ustvarjalnosti, ki jo bo kmalu obravnavala zvezna skupščina.

Delo mariborskega društva se je posebej razmahnilo ob posvetovanju in po njem. Društvo sodeluje s sindikati in številnimi podjetji zlasti pri izdelavi in sprejemanju pravilnikov o tehničnih izboljšavah v podjetjih.

Na Jesenicah tovarniški list Železar prinaša v vsaki številki obširna poročila o tehničnih inovacijah. Prvotno izdelani pravilniki o odškodninah zahtevajo ponovno obdelavo, da bodo zaobseženi pravi prijemi, ki bodo še bolj spodbudili člane kolektiva za reševanje problemov v proizvodnji.

Izven poročila omenimo domači kraj. Mlada organizacija izumiteljev se je izkazala z aktivnim vključevanjem v boj za življenjski prostor, možnosti in razvoj izumiteljstva.

Izboljšave se v zadnjem času kar pridno prijavljajo. Veseli nas lahko, da je večina prijavljenih izboljšav pošteno in pravilno nagrajena, saj so zares sad produktivnega ustvarjanja in ne samo popravljanja svojega nemarnega dela.

Ob vsem tem smemo upati v svetlo prihodnost. Kajti navsezadnje je le res, da

Zadnji »rentgen«, nato na svetovna morja

NAŠA GIMNAZIJA

daje poročilo za šolsko leto 1970-71

SVET ŠOLE

V svetu šole so bili naslednji člani delovne skupnosti: Mrdavšič Janez (predsednik), Krivograd Alojz, Sušnik Tone, Suler Marija, Filipančič Jožica, Garb Franc — do 1. 2. 1971, Kodrin Mihael, Vevar Danijel. Kot predstavniki javnosti so bili v svet šole imenovani: Britovšek Tone (občinska skupščina Slovenj Gradec), Borstner Ruža (občinska skupščina Ravne na Koroškem), Dolar Jože (občinska skupščina Dravograd), Rac Maks (občinska skupščina Radlje), Suhodolčan Marija (starši), Fijačko Maks (starši), Fale Gorazd (aktiv ZMS gimnazije), Epšek Marjan (dijaška šolska skupnost gimnazije).

POSLOVNO FINANČNA KOMISIJA

Filipančič Jožica (predsednica), Burg Metka in Kožar Jernej (člana).

KADROVSKO DISCIPLINSKA KOMISIJA

Kodrin Mihael (predsednik), Komprij Vinko in Kotnik Janko (člana).

SOLSKI DELAVCI

(Naziv, rojstno leto, začetno leto službovanja, od kdaj je na gimnaziji Ravne, stroka, kaj in kje je učil, zadolžitve; PZ — praktična znanja.)

I. REDNI UČITELJI:

- GOLČER Anton**; ravnatelj (profesor, 1931, 1956, 1956, Bio): bio: 1a = 3 ure
- BURG Metka** (profesorica, 1941, 1963, 1963, An, Fr): I. poll.: an: 1a, 1b, 1d, 2a, 2c, 3a, 3c, 4a, 4b; PZ — an: III, IV/1 = 28 ur; II. poll.: an: 1a, 1b, 1d, 2a, 2c, 3a, 4a, fr: 1c, 1e, 1d = 30 ur; urednica jutranjih oddaj, skrbela je za filmske predstave
- DELAK Majda** (profesorica, 1940, 1964, 1970, Ma, Fi): I. poll.: ma: 1b, 1c, 1e, 2b, 3c, 4b, 4c; PZ — ma: III, IV = 27 ur; II. poll.: ma: 1b, 1e, 2b, 3c, 4b, 4c; fi: 2a, 2b, 2c; PZ — ma: III = 30 ur
- FILIPANČIČ-Glinšek Jožica** (predmetna učiteljica, 1933, 1958, 1963, Te): te: 1a, 1b, 1c, 1d, 2a, 2b, 2c, 3b, 3c, 4a, 4c, 4e = 25 ur; varuhinja učil za dekliško telovadbo, mentorica športnega društva za dekleta
- GARB Franc** (profesor, 1931, 1958, 1960, Fi): fi: 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c, 4e; PZ — fi: III, IV = 30 ur; varuh fizikalne učilnice in zbirke učil za fiziko, mentor šolske skupnosti (poučeval do 31. 1.)
- IVARTNIK Anton** (rezervni oficir, absolvent VPŠ, 1935, 1959, 1964): obrambna vzgoja: 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c, (f), 4c (d) 4e (f), 4e (d); umet. vzg. (glasbeni del): 1a, 1b, 1c, 1e, 1d; pevski zbor = 23 ur; vodja pevskega zbora, varuh kabineta za predvojaško vzgojo
- KODRIN Mihael** (profesor, 1924, 1956, 1962, Bio): bio: 1b, 1c, 1e, 1d, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 3c; PZ-bio: IV = 29/26 ur; varuh zemljišča, biološke in geološke zbirke, mentor RK, urednik urnika

so v vsej človeški zgodovini zmagovale napredne misli, čeprav pogosto v nasprotju z uradno resnico. Naša ljudska samoupravna oblast je brez dvoma na strani naprednih sil in teženj. Zato lahko upamo, da bomo kot družba, ki razvija solidarnost in se trudi za zlahkne odnose med vsemi ljudmi, zmožni opravičiti z občasnimi negativnimi osebnimi prizadevanji posameznikov.

Franc Uranc, dipl. ing.

KOMPRIJ Vinko (predmetni učitelj, 1939, 1964, 1964, Teh. vzg.): teh. vzg.: 1a, 1b, 1c, 1e, 1d, 2a, 2b, 2c (2 skupini) = 25/24 ur (od 1. 4. + 3 ure — asistent pri fiziki); organizator proizvodnega dela, varuh ozvočevalnih naprav, delavnice za tehnično vzgojo, fotolaboratorija in mentor fotoamaterskega krožka

KOŠUTA Josip (absolvent fil. fak., 1946, 1970, 1970, Fil): fil: 4a, 4b, 4c, 4e; soc: 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c = 20/21 ur; mentor marksističnega krožka, od 1. 4. mentor ZMS

KOTNIK Janko (profesor, 1939, 1963, 1963, Te): te: 1a, 1b, 1c, 1e, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 3c, 4b, 4c, 4e = 28 ur; varuh učil za fantovsko telovadbo, mentor športnega društva za fante

KOŽAR-Mešl Erna (profesorica, 1942, 1965, 1965, An, Ne): poučevala od 1. 2. (skrajšan delovni čas): an: 3c, 4b; ne: 2b, 2c, 4e = 14 ur; od 1. 2. metorica šolske skupnosti

KOŽAR Jernej (profesor, 1940, 1966, 1969, An, Ne): I. poll.: an: 1c, 1e, 2b, 3b, 4c, 4e; ne: 1a, 1b, 2b, 2c, 3c, 4e; PZ-an: IV 2 = 30 ur; II. poll.: an: 1c, 1e, 2b, 3b, 4c, 4e; ne: 1a, 1b, 3c; PZ-an IV = 29 ur; varuh učil za nemški in angleški jezik, mentor kluba OZN

KRIVOGRAD Alojz (profesor, 1934, 1962, 1962, Zg): zg: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 3a, 3c, 4c, 4e; soc: 4c = 24/25 ur; varuh učil za zgodovino

KRIVOGRAD-Hrovatin Irena (profesorica, 1937, 1961, 1962, umet. zg, zg): zg: 1e, 1d, 2c, 3b, 4a, 4b; umet. vzg. (likovni del): 1a, 1b, 1c, 1e, 1d, 2a, 2b, 2c = 25/21 ur; varuhinja učil za umetnostno vzgojo

LODRANT Stanko (profesor, 1927, 1950, 1950, Ke): ke: 1a, 1b, 1c, 1e, 1d, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 3c; teh. vzg: 2a; PZ-ke: IV = 27/26 ur; varuh kemijske laboratorija

MEDVED Drago (profesor, 1931, 1953, 1961, Ze): ze: 1a, 1b, 1c, 1e, 1d, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c, 4e = 26/27 ur; varuh učil za zemljepis

MRDAVŠIČ Janez (profesor, 1928, 1957, 1957, Sl): sl: 1b, 1e, 2c, 3c, 4e; psi: 3a, 3b, 3c = 25 ur; mentor recitacijskega krožka in proslav, poverjenik za Prežihovo značko

MRDAVŠIČ-Hribar Vera (profesorica, 1933, 1958, 1962, Sl, Sh): sl: 1a, 2b, 3b, 4b, 4c; knjižnica 5 ur = 24 ur; varuhinja knjižnice, poverjenica za Prežihovo značko

SUŠNIK Anton (profesor, 1932, 1957, 1961, Sl, Sh): sl: 1c, 1d, 2a, 3a, 4a; PZ-sl: III, IV = 23/21 ur; mentor literarnega krožka in šolskega glasila, šolski kronist, poverjenik za Prežihovo značko

URAN-Grobelnik Terezija (profesorica, 1935, 1960, 1964, Ma): poučevala od 1. 2. (skrajšan delovni čas): ma: 1c, 1d, 2a, 3b; PZ-ma: IV = 13 ur

VEVAR Danijel (profesor, 1934, 1959, 1962, Ma): I. poll.: ma: 1a, 1d, 2a, 2c, 3a, 3b, 4a, 4c; asistent pri fiziki = 29 ur; II. poll.: ma: 1a, 2c, 3a, 4a, 4c; fi: 3a, 3b, 3c; PZ-ma: III.; asistent pri fiziki 3 ure = 29 ur; varuh učil za matematiko in urednik urnika

VEVAR-Cerar Jerica (profesorica, 1940, 1964, 1964, Fr, It): fr: 1c, 1e, 1d, 2a, 3a, 3b, 4a, 4b, 4c = 20 ur (poučevala do 31. 3.) mentorica ZMS, varuhinja učil za francoski jezik

VUČKO Stanko (strokovni učitelj, 1942, 1964, 1964, Ke): ke: asistent za kemijo; teh. vzg.: 2b = 3 ure; mentor počitniške zveze

OPOMBA: ure/ure = po predmetniku različno število ur v I./II. poll.; ure so računane po predmetniku. Burg: PZ: do 31. marca; fr: od 1. IV.

II. HONORARNO POUČEVALA:

GARB Franc (glej pod redni učitelji): fi: 4a, 4b, 4c, 4e = 12 ur

PUCELJ Majda (strokovna učiteljica, Gl: z osnovne šole Prežihovega Voranca Ravne); umet. vzg. (glasbeni del): 2a, 2b, 2c = 3 ure

III. TAJNIŠTVO:

MEISTERL Anica, tajnica (učiteljica, 1917, 1937, 1956)

GARB Marija, materialni knjigovodja (1932, 1949, 1962)

IV. POMOŽNI IN TEHNIČNI DELAVCI:

DROFELNIK Helena (snažilka, 1922, 1961, 1961)

LESJAK Matilda (snažilka, 1916, 1954, 1954)

PEČOVNIK Anton (hišnik, kurjač, 1925, 1949, 1953)

PEČOVNIK Marija (snažilka, 1931, 1962, 1962)

PERIĆ Pavla (snažilka, 1936, 1956, 1956)

PODGORŠEK Martin (honorarni delavec — upokojenec)

SULER Marija (snažilka, 1922, 1955, 1955)

VERČKO Angela (kuharica, 1931, 1951, 1969)

SPREMEMBE NA ZAVODU:

Prišla: **DELAK Majda** z osnovne šole Prežihovega Voranca Ravne — 1. septembra 1970

KOŠUTA Josip redno nastavljen za določen čas

Odšel: **GARB Franc** za ravnatelja osnovne šole Dravograd — 1. 2. 1971

DIJAKI

I. Statistični pregled:

a) število in uspeh dijakov: ob zaključku šolskega leta 1970/71 je bilo na šoli 150 + 277 = 427 dijakov; razred je izdelalo 384, od tega je bilo 55 odličnih, 128 prav dobrih, 177 dobrih, 24 zadostnih; popravne izpite ima 39 dijakov, razreda niso izdelali 4 dijaki;

b) socialni sestav dijakov: 152 delavskega porekla, 177 uslužbenskega, 28 kmečkega, 52 od upokojenskih družin in 18 obrtniškega porekla.

II. Imenik dijakov:

(pri imenih je v oklepaju naznačen dijakov domači kraj).

1. a (19 + 14 = 33)

Razredničarka: Vera Mrdavšič

ODLIČNI: 1 + 6 = 7

- Mlinar Peter (Ravne)
Kotnik Cvetka (Slovenj Gradec)
Mikec Anastazija (Slovenj Gradec)
Müller Manica (Ravne)
Potušek Vera (Slovenj Gradec)
Sekirnik Živka (Slovenj Gradec)
Viltušnik Janja (Brezno)

PRAV DOBRI: 4 + 2 = 6

- Janko Gorazd (Ravne)
Kotnik Andrej (Ravne)
Laznik Dušan (Dravograd)
Verbole Branko (Prevalje)
Martinc Majda (Šentilj)
Prelog Darja (Slovenj Gradec)

DOBRI: 11 + 4 = 15

- Ajd Zlatko (Dravograd)
Borstner Marjan (Ravne)
Gabrovec Alojz (Vuzenica)
Golob Andrej (Stari trg)
Klavž Franc (Mežica)
Kočivnik Jožef (Podlipje)
Kodela Janez (Ravne)
Komprij Janez (Javorje)
Miklavc Bojan (Muta)
Remic Janez (Dravograd)
Zih Marjan (Prevalje)
Košak Aleksandra (Ravne)
Kuhar Danica (Stari trg)

Verdnik Manica (Radlje)
Verdnik Mira (Šentjanž-Vuzenica)

ZADOSTNI: $2 + 0 = 2$

Gorjup Slavko (Muta)
Kert Jožef (Ravne)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: $1 + 2 = 3$

Krenker Ivan (Golavabuka): ma, bio
Ivanišević Danica (Slovenj Gradec): an, ma
Splihal Majda (Završe): an

1. b (16 + 16 = 32)

Razredničarka: Majda Delak

ODLIČNI: $1 + 2 = 3$

Mravljak Anton (Vuzenica)
Britovšek Cvetka (Ravne)
Lah Marta (Brdinje)

PRAV DOBRI: $6 + 8 = 14$

Höcl Roman (Ravne)
Potočnik Edvard (Prevalje)
Pušnik Stanko (Mežica)
Selič Boris (Vuzenica)
Skutnik Andrej (Dravograd)
Zavrl Darko (Ravne)
Brezovnik Darja (Šmartno)
Japelj Nada (Slovenj Gradec)
Kohlenbrand Nevenka (Dravograd)
Longar Jožefa (Prevalje)
Praper Danica (Ravne)
Sekavčnik Vlasta (Slovenj Gradec)
Smrečnik Marjeta (Ravne)
Sotl Marija (Slovenj Gradec)

DOBRI: $5 + 6 = 11$

Budna Peter (Slovenj Gradec)
Draksler Ivan (Ravne)
Kamnik Alojz (Ravne)
Krivograd Dušan (Ravne)
Verčko Ivan (Ravne)
Dihpol Bernarda (Prevalje)
Kerec Marlena (Muta)
Seničar Alenka (Slovenj Gradec)
Škorjanec Dušanka (Prevalje)
Stifter Dragica (Črna)
Weber Nevenka (Slovenj Gradec)

ZADOSTNI: $4 + 0 = 4$

Jurjec Mitja (Legen)
Ogrinc Zoran (Radlje)
Pogladič Roman (Prevalje)
Pungartnik Gregor (Mežica)

1. c (16 + 14 = 30)

Razrednik: Alojz Krivograd

ODLIČNI: $1 + 3 = 4$

Sterže Branko (Črna)
Brumen Irena (Žerjav)
Hartman Darinka (Šmartno)
Mihev Angela (Šmartno)

PRAV DOBRI: $4 + 8 = 12$

Čeh Zmagoslav (Dravograd)
Cepin Peter (Prevalje)
Gorenšek Silvo (Brdinje)
Jezernik Bojan (Ravne)
Božiček Erna (Podpeca)
Britovšek Sonja (Šmartno)
Hermonko Marija (Mežica)
Kramaršek Vanda (Slovenj Gradec)
Mališnik Ida (Mežica)
Mastek Draga (Mežica)
Puc Tatjana (Slovenj Gradec)
Smolčnik Nevenka (Mežica)

DOBRI: $6 + 3 = 9$

Dervodel Branko (Ravne)
Dolar Dušan (Dravograd)
Duh Otmar (Slovenj Gradec)
Fras Konrad (Ravne)
Jaušnik Peter (Slovenj Gradec)
Potočnik Janez (Prevalje)
Havle Alenka (Ravne)
Kamnik Darja (Ravne)
Komar Frančiška (Mežica)

ZADOSTNI: $2 + 0 = 2$

Klemen Branko (Vuzenica)
Zlatoper Marjan (Šmartno)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: $3 + 0 = 3$

Kozelj Andrej (Slovenj Gradec): fr, ze
Sterže Peter (Črna): ma
Zalesnik Adrijan (Libeliče): ma

1. č (0 + 25 = 25)

Razrednik: Mihael Kodrin

ODLIČNI: $0 + 1 = 1$

Volmajer Vera (Vuhred)

PRAV DOBRI: $0 + 7 = 7$

Komar Ana (Leše)
Miklave Irena (Dobrova — Radlje)
Pungartnik Ida (Legen)
Rođe Vanda (Brezno)
Slatinšek Milena (Ravne)
Založnik Henrika (Legen)
Zorman Irena (Turiška vas)

DOBRI: $0 + 11 = 11$

Boh Silva (Radlje)
Domitrovič Erna (Dravograd)
Fajt Ivanka (Žerjav)
Gajšek Majda (Ravne)
Juvančič Dragica (Prevalje)
Lesjak Irena (Ravne)
Ranc Vida (Ravne)
Robač Marjana (Ravne)
Smodiš Marija (Prevalje)
Štumberger Silva (Šentjanž)
Šrifel Danica (Radlje)

ZADOSTNI: $0 + 5 = 5$

Brieman Jakica (Prevalje)
Fajmut Irma (Črna)
Dretnik Vlasta (Črna)
Krivonog Zora (Črna)
Pavlič Anka (Dravograd)

POPRAVNI IZPIT IMA: $0 + 1 = 1$

Kern Nada (Črna): ma

1. d (0 + 26 = 26)

Razrednik: Vinko Komprej

ODLIČNI: $0 + 2 = 2$

Kralj Andreja (Dravograd)
Okrogelnik Marija (Vuzenica)

PRAV DOBRI: $0 + 10 = 10$

Helbl Darinka (Vuzenica)
Herman Marija (Vuzenica)
Kret Ema (Črna)
Peruš Hedvika (Vuzenica)
Preglav Marjeta (Prevalje)
Ramšak Irena (Dravograd)
Šmon Metka (Ravne)
Strekelj Amalija (Prevalje)
Štumberger Jožica (Dravograd)
Vetter Breda (Ravne)

DOBRI: $0 + 9 = 9$

Gerdej Marija (Vuzenica)
Hric Alenka (Prevalje)

Klug Danica (Vuzenica)
Levičar Sonja (Ravne)
Lodrant Metka (Prevalje)
Repotočnik Borislava (Ravne)
Rudl Milena (Vuzenica)
Veršnik Suzana (Ravne)
Zupanc Vlasta (Prevalje)

ZADOSTNI: $0 + 0 = 0$

POPRAVNI IZPIT IMAJO: $0 + 5 = 5$

Fijauž Lidija (Prevalje): ma, bio
Lubas Irena (Vuzenica): ma, an
Majdič Irma (Žerjav): bio
Repanšek Alenka (Črna): ma, bio
Toplak Alenka (Črna): zg, bio

2. a (13 + 19 = 32)

Razrednik: Tone Sušnik

ODLIČNI: $1 + 1 = 2$

Sekolonik Peter (Mlake, p. Muta)
Vončina Bogdana (Mežica)

PRAV DOBRI: $1 + 4 = 5$

Nabernik Franc (Primož na Poh.)
Jelerčič Jasna (Ravne)
Kaker Branka (Črna)
Miler Frančiška (Podpeca)
Ogrinc Lijana (Radlje)

DOBRI: $5 + 6 = 11$

Borovnik Marko (Ravne)
Jurjec Matjaž (Legen)
Mikeln Janko (Ravne)
Plešivčnik Drago (Slovenj Gradec)
Prodnik Igor (Črna)
Kodrun Magdalena (Črna)
Košir Marjana (Radlje)
Krenker Bojana (Slovenj Gradec)
Pristovnik Karmelina (Prevalje)
Rozman Terezija (Črneče)
Soln Irena (Prevalje)

ZADOSTNI: $0 + 4 = 4$

Krevh Tatjana (Slovenj Gradec)
Simon Viktorija (Ravne)
Stopar Milena (Črna)
Šegula Marta (Slovenj Gradec)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: $4 + 4 = 8$

Baškovič Marjan (Slovenj Gradec): ma, bio
Bobovnik Slavko (Radlje): an, fr
Lampret Franc (Boštjan, p. Dravograd): an, ma
Smonker Boris (Ravne): fr
Gregor Vanja (Mežica): ma, fi
Radšel Petra (Slovenj Gradec): an, ma
Štrigl Marjana (Ravne): ma, neocenjena: an, bio
Vogl Vlasta (Lom, p. Mežica): ma

Ravenska panorama

NISO IZDELALI: 2 + 0 = 2

Marflak Stefan (Mežica)
Rac Miran (Radlje)

2. b (12 + 20 = 32)

Razrednik: Jernej Kožar

ODLIČNI: 2 + 3 = 5

Mravljak Milan (Vuzenica)
Pečnik Emil (Dravograd)
Apoah Lidija (Dobja vas)
Čuješ Irena (Prevalje)
Knez Anica (Dravograd)

PRAV DOBRI: 2 + 9 = 11

Močnik Vojko (Ravne)
Ruter Andrej (Ravne)
Britovšek Silvija (Smartno)
Melanšek Tatjana (Mežica)
Oderlap Zora (Leše)
Panjek Sonja (Ravne)
Pikl Helena (Dravograd)
Pšeničnik Marjana (Ravne)
Simetinger Irma (Mežica)
Söke Bojana (Šentjanž)
Tušek Branka (Ravne)

DOBRI: 5 + 5 = 10

Čeh Drago (Muta)
Hanus Adolf (Ravne)
Panjek Igor (Slovenj Gradec)
Šavc Samo (Dravograd)
Šrot Rado (Ravne)
Bart Alenka (Šentjanž)
Jež Irena (Ravne)
Kozar Marija (Črna)
Messner Silva (Muta)
Wastl Berta (Ravne)

ZADOSTNI: 1 + 0 = 1

Stane Danilo (Črna)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 2 + 3 = 5

Otič Anton (Vuzenica): ma
Pušnik Janez (Črna): ma
Berdnik Milena (Muta): ma
Dimnik Dragica (Zerjav): ma
Kovač Vida (Prevalje): ma, ke

2. c (11 + 18 = 29)

Razrednik: Danijel Vevar

ODLIČNI: 0 + 3 = 3

Dlopst Izidora (Mežica)
Epšek Karla (Podvelka)
Skralovnik Mira (Muta)

PRAV DOBRI: 1 + 6 = 7

Fijačko Maksimiljan (Mežica)
Komprij Marija (Mežica)
Kvas Vlasta (Prevalje)
Petrič Darinka (Ravne)
Prah Ivanka (Dravograd)
Srebot Andreja (Črna)
Suhodolčan Zala (Prevalje)

DOBRI 8 + 7 = 15

Bertoncelj Alojz (Dravograd)
Jezeršek Božidar (Vuzenica)
Klančnik Alojz (Ravne)
Konečnik Jožef (Ravne)
Kotnik Bojan (Ravne)
Peter Adolf (Leše)
Rodošek Norbert (Ravne)
Samec Dušan (Polena)
Gros Irena (Slovenj Gradec)
Kerbev Gabrijela (Ravne)
Koležnik Vera (Prevalje)
Korošec Mira (Dobja vas)
Lakovšek Albina (Prevalje)
Nabergoj Metka (Fokovci)
Prosenjak Cvetka (Dravograd)

ZADOSTNI: 2 + 1 = 3

Kutin Bogdan (Slovenj Gradec)
Mauhler Igor (Mežica)
Flajs Silva (Slovenj Gradec)

POPRAVNI IZPIT IMA: 0 + 1 = 1

Hrašnan Marija (Dravograd): ma

3. a (0 + 30 = 30)

Razrednik: Josip Košuta

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 0 + 6 = 6

Fajmut Olga (Legen)
Kaker Karolina (Ravne)
Klun Polonca (Dravograd)

Kotnik Marija (Dobrova, Dravograd)
Lasnik Bernarda (Mežica)
Repotočnik Zdenka (Dravograd)

DOBRI: 0 + 18 = 18

Blaznik Marija (Dobrova, Dravograd)
Čeru Frida (Dravograd)
Flajmiš Tatjana (Dravograd)
Jovan Elica (Ravne)
Konečnik Marija (Dravograd)
Kopriva Danijela (Smartno)
Krof Jožefa (Prevalje)
Lorenci Darinka (Mežica)
Novak Olga (Polena)
Oto Angela (Libeliče)
Pečovnik Karmelina (Mežica)
Pogladič Erika (Prevalje)
Rodošek Tatjana (Ravne)
Skerlovnik Vlasta (Ravne)
Skitek Marjeta (Ravne)
Večko Anica (Ravne)
Vodovnik Tatjana (Prevalje)
Vravnik Jožica (Podklanec, Dravograd)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 0 + 6 = 6

Krevh Bojana (Slovenj Gradec): an, fr
Pavše Ludvika (Prevalje): fr, ma
Perc Bernarda (Mežica): ma
Rožanc Marjeta (Črna): ma
Skobir Erna (Slovenj Gradec): ma
Stres Alenka (Ravne): ma

3. b (21 + 9 = 30)

Razrednik: Terezija Uran

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 2 + 2 = 4

Krajnc Avgust (Otiški vrh)
Rožej Mirko (Ravne)
Germadnik Marija (Črna)
Štumpfl Irma (Slovenj Gradec)

DOBRI: 15 + 5 = 20

Brodar Josip (Vuzenica)
Črešnik Franc (Dravče)
Epšek Marjan (Črneče)
Gregorc Milan (Prevalje)
Leimisch Gustav (Ravne)
Meh Rajko (Podgorje)
Mežnar Drago (Ravne)
Mlinar Darko (Mežica)
Osojnik Stanislav (Ravne)
Praper Branko (Ravne)
Pungartnik Danilo (Mežica)
Rozman Alojz (Ravne)
Sisernik Janez (Slovenj Gradec)
Štraser Matjaž (Slovenj Gradec)
Valel Rajmund (Ravne)
Breznik Irena (Muta)
Kasnik Franja (Polena)
Kodrun Otilija (Črna)
Lačen Eleonora (Ravne)
Nabernik Danica (Slovenj Gradec)

ZADOSTNI: 1 + 0 = 1

Večko Milan (Črna)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 1 + 2 = 3

Krevh Srečo (Dravograd): sl, fr
Paradiž Mira (Ravne): fr
Viltušnik Helena (Brezno): ma

NISO IZDELALI: 2 + 0 = 2

Pečnik Viljem (Ravne)
Herman Boris (Vuzenica)

3. c (15 + 17 = 32)

Razredničarka: Erna Kožar

ODLIČNI: 2 + 6 = 8

Stopar Vojko (Slovenj Gradec)
Vogel Alojz (Lom — Mežica)
Garb Jelka (Ravne)
Gros Irena (Mislinja)
Japelj Irena (Slovenj Gradec)
Nagernik Milka (Črna)
Predikaka Marjana (Črna)
Pučko Marjeta (Slovenj Gradec)

PRAV DOBRI: 8 + 7 = 15

Borstner Bojan (Ravne)
Bukovec Franc (Ravne)
Enci Ivan (Ravne)
Fale Gorazd (Ravne)
Gladež Peter (Slovenj Gradec)
Osrajnik Alojz (Sv. Vid, Vuzenica)
Smonig Marjan (Slovenj Gradec)

Vevar Stefan (Ravne)
Ajtnik Jolanda (Prevalje)
Dobovišek Bojana (Ravne)
Hajnc Bernarda (Radlje)
Kadiš Ivana (Dobrova, Dravograd)
Petrač Silva (Ravne)
Skutnik Marta (Črneče)
Šurc Dragica (Črna)

DOBRI: 5 + 4 = 9

Krpač Rado (Dravograd)
Mirkac Dušan (Slovenj Gradec)
Mlačnik Srečo (Dravograd)
Ogris Janko (Ravne)
Triller Zlatko (Slovenj Gradec)
Čeh Ljubica (Muta)
Matvoz Marjeta (Ravne)
Mlinar Elizabeta (Ravne)
Močivnik Magdalena (Prevalje)

4. a (0 + 21 = 21)

Razredničarka: Metka Burg

ODLIČNI: 0 + 2 = 2

Perše Ana (Podgorje)
Grum Ljuba (Vuzenica)

PRAV DOBRI: 0 + 5 = 5

Božiček Ana (Križan vrh, Smarje)
Ketiš Darinka (Radlje)
Lah Marija (Ravne)
Mirkac Natalija (Vuzenica)
Mravljak Frančiška (Ravne)

DOBRI: 0 + 14 = 14

Bolarič Danijela (Prevalje)
Hudovernik Ivica (Dravograd)
Jakop Saša (Radlje)
Krevh Vlasta (Vič, Dravograd)
Medl Lidija (Ravne)
Melanšek Lidija (Mežica)
Mithans Berta (Vuzenica)
Novak Andreja (Slovenj Gradec)
Pikalo Marjeta (Leše)
Pogorelčnik Marjana (Ravne)
Svetina Marija (Prevalje)
Šrifel Majdica (Radlje)
Veselko Danica (Mežica)
Vožič Olga (Otiški vrh)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

4. b (0 + 20 = 20)

Razredničarka: Irena Krivograd

ODLIČNI: 0 + 2 = 2

Gruden Magdalena (Ravne)
Kotnik Dušanka (Slovenj Gradec)

PRAV DOBRI: 0 + 7 = 7

Bajec Mira (Ravne)
Cetin Frančiška (Šentilj)
Kos Andreja (Ravne)
Leš Marjeta (Ravne)
Praper Magdalena (Mežica)
Smonker Nada (Ravne)
Vidmar Rahela (Ravne)

DOBRI: 0 + 7 = 7

Cvahte Miroslava (Slovenj Gradec)
Friškovec Marjeta (Mežica)
Kamnik Majda (Ravne)
Krebs Zdenka (Ravne)
Praznik Nataša (Mežica)
Radušnik Nevenka (Dobja vas)
Rebernik Darja (Prevalje)

ZADOSTNI: 0 + 2 = 2

Arnold Ana (Prevalje)
Zdrčnik Ana (Ravne)

POPRAVNI IZPIT IMATA: 0 + 2 = 2

Kričej Marjana (Ravne): ma
Robnik Ida (Črna): ma

4. c (13 + 14 = 27)

Razrednik: Drago Medved

ODLIČNI: 1 + 3 = 4

Konečnik Avgust (Gmajna)
Matvoz Gabrijela (Prevalje)
Pajžlar Marija (Tomaška vas)
Rovšnik Milena (Črna)

PRAV DOBRI: 3 + 6 = 9

Brezovnik Ivan (Smartno)
Kladnik Jurij (Črna)
Pori Vladimir (Prevalje)
Grajžl Silva (Sv. Jedert)
Kocuvan Marija (Mežica)

Kovač Marjana (Žerjav)
Krevelj Cvetka (Črneče)
Prislan Danica (Mežica)
Pungaršek Jožica (Vič, Dravograd)

DOBRI: $8 + 4 = 12$

Dolinšek Milko (Ravne)
Dretnik Dušan (Mežica)
Karner Jože (Stari trg)
Kumprej Benjamin (Leše)
Lečnik Roman (Ravne)
Ovnič Vlado (Leše)
Ruter Franc (Ravne)
Stepišnik Ivan (Dravograd)
Hancman Marija (Žerjav)
Kramaršek Sonja (Legen)
Filip Adolfina (Prevalje)
Remic Mojca (Dravograd)

POPRAVNI IZPIT IMATA: $1 + 1 = 2$

Potočnik Rudolf (Dravograd): ma
Valente Metka (Prevalje): ma

4. č (14 + 14 = 28)

Razrednik: Janez Mrdavšič

ODLIČNI: $6 + 6 = 12$

Janko Zoran (Ravne)
Jug Aleksander (Ravne)
Kožuh Branko (Slovenj Gradec)
Meh Stanislav (Stari trg)
Rudel Drago (Ravne)
Štern Darko (Slovenj Gradec)
Bocak Sonja (Slovenj Gradec)
Černe Marija (Otiški vrh)
Kotnik Majda (Podkraj, Ravne)
Murko Marjana (Slovenj Gradec)
Popelar Darinka (Sevnica ob Savi)
Uršnik Julijana (Ravne)

PRAV DOBRI: $4 + 6 = 10$

Budna Andrej (Slovenj Gradec)
Dobovišek Andrej (Ravne)
Tacol Drago (Prevalje)
Veselko Jožef (Mežica)
Cifer Marija (Ravne)
Kerec Majda (Muta)
Slatinek Bernarda (Smartno)
Steharnik Angela (Ravne)
Tavzelj Marinka (Črneče)
Vinšek Cvetka (Trbnje)

DOBRI: $4 + 2 = 6$

Brodar Ivan (Vuzenica)
Čegovnik Dušan (Mežica)
Gregorek Ivo (Vuzenica)
Plevnik Dušan (Radlje)
Kričej Zvonka (Vuzenica)
Pungartnik Tatjana (Polena)

ZAKLJUČNI IZPIT JUNIJA 1971

Izpitni odbor je bil takole sestavljen:
predsednik: Golčer Anton, ravnatelj;
podpredsednik: Mrdavšič Janez, profesor in
izpraševalac za slovenski jezik in psihologijo;

tajnica: Filipančič Jožica.

ČLANI: Burg Metka (an), Delak Majda (ma), Ivartnik Anton (um. vzg-gl), Kodrin Mihael (bio), Komprej Vinko, Košuta Josip (fil, soc), Kotnik Janko, Kožar Erna (an, ne), Kožar Jernej (an, ne), Krivograd Alojz (zg, soc), Krivograd Irena (zg, um. vzg), Lodrants Stanko (ke), Medved Drago (ze), Mrdavšič Vera (sl), Sušnik Anton (sl), Uran Terezija (ma), Vevar Danijel (ma), Vučko Stanko, Garb Franc (fi) — zunanji sodelavec.

KANDIDATI: redni dijaki, ki so uspešno dovršili 4. razred v tem šolskem letu: iz 4. a: $0 + 21 = 21$; iz 4. b: $0 + 18 = 18$; iz 4. c: $12 + 13 = 25$; iz 4. č: $14 + 14 = 28$ skupno: $26 + 66 = 92$.

Po členu 13 pravilnika o izpitih (Uradni list SRS — 43/69) so učenci, ki so končali zaključni izpit z odličnim uspehom, oproščeni zaključnega izpita in se jim šteje, da so zaključni izpit opravili z odličnim uspehom.

OPROŠČENIH JE BILO 20 DIJAKOV, IN SICER:

iz 4. a razreda:

Grum Ljuba
Perše Ana

iz 4. b razreda:

Gruden Magdalena
Kotnik Dušanka

iz 4. c razreda:

Konečnik Avgust
Matvoz Gabrijela
Pajžlar Marija
Rovšnik Milena

iz 4. č razreda:

Janko Zoran
Jug Aleksander
Kožuh Branko
Meh Stanislav
Rudl Drago
Štern Darko
Bocak Sonja
Černe Marija
Kotnik Majda
Murko Marjana
Popelar Darinka
Uršnik Julijana

Pismena izpita iz slovenskega jezika in matematike ali tujega jezika sta bila 21. in 22. junija. Ustni izpiti so bili od 23. do 26. junija.

USPEH KANDIDATOV, KI SO OPRAVLJALI ZAKLJUČNI IZPIT:

iz 4. a razreda

ODLIČNI: $0 + 0 = 0$

PRAV DOBRI: $0 + 6 = 6$

Ketiš Darinka
Lah Marija
Mirkac Natalija
Mithans Berta
Mravljak Franciška
Novak Andreja

DOBRI: $0 + 8 = 8$

Bolarič Danijela
Božiček Ana
Hudovernik Ivana
Jakop Saša
Krevh Vlasta
Melanšek Lidija
Svetina Marija
Veselko Danica

ZADOSTNI: $0 + 2 = 2$

Medl Lidija
Šrifel Majdica

POPRAVNI IZPIT IMAJO: $0 + 3 = 3$

Pikalo Marjeta: zg
Pogorelnik Marjana: zg
Vožič Olga: ma

iz 4. b razreda

ODLIČNI: $0 + 0 = 0$

PRAV DOBRI: $0 + 6 = 6$

Cetin Franciška
Krebs Zdenka
Praper Magdalena
Rebernik Darja

Smonker Nada
Vidmar Rahela

DOBRI: $0 + 7 = 7$

Bajec Mira
Friškovec Marjeta
Kamnik Majda
Kos Andreja
Leš Marjeta
Praznik Nataša
Radušnik Nevenka

ZADOSTNI: $0 + 1 = 1$

Zdrčnik Ana

POPRAVNI IZPIT IMATA:

Arnold Ana: an
Cvahte Miroslava: zg

iz 4. c razreda

ODLIČNI: $0 + 0 = 0$

PRAV DOBRI: $3 + 8 = 11$

Brezovnik Ivan
Kladnik Jurij
Ovnič Vlado
Filip Adolfina
Grajžl Silva
Kocuvan Marija
Kovač Marjana
Kramaršek Sonja
Krevelj Cvetka
Prislan Danica
Pungeršek Jožica

DOBRI: $8 + 2 = 10$

Dolinšek Milko
Dretnik Dušan
Karner Jože
Kumprej Benjamin
Lečnik Roman
Pori Vladimir
Ruter Franc
Stepišnik Ivan
Hancman Marija
Remic Marija

iz 4. č razreda

ODLIČNI: $2 + 1 = 3$

Dobovišek Andrej
Tacol Drago
Kerec Majda

PRAV DOBRI: $2 + 5 = 7$

Gregorek Ivo
Plevnik Dušan
Cifer Marija
Kričej Zvonka
Slatinek Bernarda
Steharnik Angela
Tavzelj Marinka

DOBRI: $3 + 2 = 5$

Brodar Ivan
Budna Andrej

Na vaški mlaki

Foto: Broman

Proti Gori

Čegovnik Dušan
Pungaršnik Tatjana
Vinšek Cvetka

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNI IZPIT IMA: 1 + 0 = 1

Veselko Jožef: ma

Končni uspeh zaključnih izpitov, vključno z oproščenimi, je bil tale: odličnih 23, prav dobrih 30, dobrih 30, zadostnih 3, nezadostnih 6, odstopil ni nihče.

ZAKLJUČNI IZPITI V JESENSKEM ROKU 1970

Hafner Danica — dober, Razdevšek Boža — zadosten, Sokolič Blaženka — dober, Pungaršek Matjaž — dober, Kokalj Andrej — dober, Grubelnik Milena — dober, Berložnik Marjan — dober, Golob Zdenka — dober, Vesonik Marjan — dober, Levovnik Tomislav — zadosten.

ZAKLJUČNI IZPIT V IZREDNEM ROKU od 28. do 30. septembra

Lesjak Rado — zadosten.

POPRAVNI IZPITI IZ ŠOLSKEGA LETA 1969/70

a) Uspešno so jih opravili in dosegli naslednji uspeh (naveden v oklepaju):

1. a: Lampret Franc (dober), Rac Miran (zadosten), Gregor Vanja (dober), Šegula Marta (zadosten);

1. b Kovač Vida (dober);

1. c: Rodošek Norbert (dober), Koležnik Vera (dober), Nabergoj Metka (dober);

2. a: Flajmiš Tatjana (dober), Krevh Bojana (zadosten), Krof Jožefa (zadosten), Novak Olga (dober), Perc Bernarda (dober), Skobir Erna (zadosten);

2. b: Krevh Srečko (dober), Pečnik Viljem (zadosten), Viltušnik Helena (zadosten);

2. c: Mlačnik Srečko (dober), Čeh Ljubica (dober), Mlinar Elizabeta (dober); Močivnik Magdalena (dober);

3. a: Jakop Saša (dober), Novak Andreja (dober), Pikalo Marjeta (zadosten), Pogorelnik Marjana (dober), Svetina Marija (zadosten), Vožič Olga (dober);

3. b: Arnold Ana (zadosten), Cvahte Miroslava (zadosten), Friškovec Marjeta (dober), Kričej Marjana (zadosten), Rebernik Darja (dober), Zdrčnik Ana (zadosten);

3. c: Dolinšek Milko (dober), Kumprej Beno (zadosten), Potočnik Rudolf (dober), Hancman Marija (dober), Kramaršek Sonja (dober), Valente Metka (dober), Lečnik Roman (zadosten);

3. č: Čegovnik Dušan (dober), Kričej Zvonka (dober);

4. a: Hafner Danica (dober), Razdevšek Boža (dober);

4. b: Pungaršek Matjaž (zadosten), Grubelnik Milena (zadosten);

4. c: Golob Zdenka (dober);

b) popravnih izpitov niso opravili:

1. a: Jaušnik Peter, Perman Janez, Veršnik Suzana

1. b: Kamnik Alojz

1. c: Zlatoper Marjan

2. a: Čadej Ljuba, Stopar Milena

2. b: Marflak Štefan, Potočnik Vida

3. a: Skitek Marjeta

c) k popravnemu izpitu niso prišli:

Balant Marjan (1. a), Šmon Maksimiljana (1. c), Rozman Terezija (2. a), Oprešnik Stefanija (2. a), Lorenci Marija (3. b).

PRIVATNI RAZREDNI IZPIT

Lesjak Rado — čez 4. razred — uspeh zadosten.

ŠOLSKA SKUPNOST (mentorica Erna Kožar)

V tem šolskem letu je bil predsednik Marjan Epšek, člani pa predsedniki razrednih skupnosti.

KOMITE ZMS (mentor Josip Košuta)

Predsednik Aktiva ZMS je bil Gorazd Fale, komite pa sestavljajo predstavniki razredov.

IZ GIMNAZIJSKE KRONIKE

1. septembra — pričetek pouka, v tem šolskem letu smo prešli na proste sobote;

17. septembra so bili dijaki 4. letnikov na zagrebškem velesojmu; s povelji s predstavnikov CK mladine — ZMS — sodelovali so člani aktiva gimnazije, šolske skupnosti ter profesorja Garb in Vevarjeva;

2. oktobra so napravili dijaki 4. letnikov slavistično-zgodovinsko ekskurzijo po Dolenjski (Turjak, Račica, Spodnje Retje, Kočevje, Baza 20, Novo mesto, Muljava);

17. oktobra je bil 1. športni dan (pohod na Poštarski dom);

23. oktobra so se dijaki udeležili štafete ob 350-letnici železarstva na Koroškem in dosegli 1. in 2. mesto;

24. oktobra sta pevski in recitacijski zbor sodelovala na proslavi 350-letnice ravske železarne;

14. novembra so se dijaki 3. c udeležili zbornega tekmovanja — spoznavaj svet in domovino — na RTV v Ljubljani, zasedli so 4. mesto; na občinskem sindikalnem prvenstvu v kegljanju je ekipa zbora zasedla 4. mesto;

4. decembra so si dijaki 1. in 2. letnikov ogledali film Thomas Moor;

10. decembra je bil občni zbor športnega društva gimnazije;

16. decembra — ob tednu solidarnosti z bojem vietnamskega ljudstva je govoril Pajo Grubelnik;

19. decembra smo ustanovili samostojno sindikalno podružnico;

9. januarja je bil 2. športni dan (sankanje in smučanje);

7. februarja je bila Prešernova proslava na gimnaziji, sodelovali so recitatorji in pevski zbor;

25. februarja so naši smučarji tekmovali na Pohorju in dosegli 1. mesta;

4. marca so se smučarji udeležili srednješolskega prvenstva v Kranjski gori, kjer je med mlajšimi mladinci zmagal Hölel (1. b), pri starejših mladincih je bil Bostner (3. c) 3., Irena Jež (2. b) je bila 6.;

7. marca je bila na gimnaziji proslava za dan žena, nastopili so pevski zbor in recitatorji; isti dan sta recitacijski krožek in pevski zbor dala kulturni program na proslavi za tovarniške delavke;

19. marca je bilo občinsko sindikalno prvenstvo prosvetnih delavcev v odbojki, naša profesorska skupina je dosegla 1. mesto;

20. marca je bil 3. športni dan, dijaki so se pomerili v plavanju in streljanju; ta dan smo podelili tudi Prežihove značke (19. IV. in 4. V. stopnje); v kulturnem programu so nastopili znani operni pevci iz Ljubljane (Ladko Korošec, Miro Brajnik, Dragiša Ognjanovič in Marcel Ostaševsky);

22. marca so dijakinje dosegle 2. mesto na področnem prvenstvu v gimnastiki (v Mariboru);

26. marca so si dijaki ogledali igro Večna lovišča (Mire Stefanca);

28. marca so dijakinje 4. letnika sodelovale pri tekmovanju v znanju francoščine — v Ljubljani;

30. marca so si dijaki ogledali film Dr. Živago;

4. aprila so sodelovali pri tekmovanju tujih jezikov v Ljubljani; pri nemški jezikovni skupini je bil Ivo Gregorek (4. č) republiški prvak;

20. aprila so bili dijaki prvih letnikov na pogozdovanju, le to je bilo po priporočilu republiškega sekretariata za prosveto in kulturo;

23. aprila so bili 2. letniki na ekskurziji v Zerjavu;

24. aprila je bil maturantski ples;

26. aprila je bila proslava ob 30-letnici OF in za 1. maj, pripravila sta jo recitacijski in pevski zbor;

5. maja so imeli dijaki 4. letnikov pogovor s psihologi za poklicno usmerjanje;

8. maja je ekipa naših dijakov sodelovala na teku »PO POTEH PARTIZANSKE LJUBLJANE«;

12. maja je pevski zbor sodeloval na občinski reviji šolskih pevskih zborov;

14. maja so dijaki 1. letnikov opravili botanično ekskurzijo;

14. in 15. maja so bili pevci in recitatorji na dvodnevem izletu (Portorož, Tomaj, Goriška Brda, — Medana);

15. maja so dijaki sodelovali na poulični štafeti ob občinskem prazniku in dosegli 1. in 2. mesto;

16. maja je bilo občinsko tekmovanje skupin prve pomoči, med 32 skupinami so bile dijakinje 4. b (Kotnik, Gruden, Praper, Leš, Friškovec, Bajec 8.);

24. maja so napravili dijaki 3. letnikov literarno-zgodovinsko ekskurzijo na Gorenjsko (Kranj, Begunje, Vrba, Škofja Loka, Visoko, Praše);

25. maja je dijak Štefan Marflak (2. a) na razpis ZMS razstavljal z nekaterimi mladimi slikarji v Križankah v Ljubljani;

28. maja so mladinke dosegle 1. mesto v odbojki na republiškem šolskem prvenstvu — šol II. stopnje v Celju;

28. maja so si dijaki ogledali igro Tripče de Utočce;

14. junija so odšli dijaki 3. letnikov na proizvodno delo (do 25. 6.), dijaki so bili razporejeni po naslednjih podjetjih oziroma ustanovah: železarni Ravne, rudniku Mežica, elektrarni Dravograd, tekstilni tovarni Otiški vrh, bolnici Slovenj Gradec, v tovarni na Muti, v lekarni Radlje, v študijski knjižnici, zdravstvenem domu Ravne, v IC Ravne, pri Ljubljana transportu Prevalje, pri KZ Prevalje ter v tovarni meril Slovenj Gradec;

18. junija si je profesorska skupina priborila 1. mesto na občinskem sindikalnem prvenstvu prosvetnih delavcev v malem nogometu;

29. junija je SSD gimnazije prejelo predhodni pokal komiteja ISSRS za telesno kulturo kot najboljšo športno društvo v šolskem letu 1970/71;

Svet ljudske tehnike Jugoslavije je organiziral za vse srednje šole v Jugoslaviji tekmovanje: akcija GORENJE—SEVER. Gimnazija Ravne je sodelovala z izdelkom UNIVERZALNA STRUŽNICA za les z oznako GR-1 napravila sta jo dijaka Branko Nabernik in Peter Sekolonik (oba 2. a).

Gradovi

Nevrotiki gradijo gradove v oblakih, norci v njih stanujejo, zdravniki pa pobirajo najemnino.

ŠOLSKE CENTER

daje poročilo za šolsko leto 1970-71

Sestav šolskega centra.

V obsegu šolskega centra so organizirane naslednje dejavnosti:

1. poklicna kovinarska in metalurška šola (okrajšano MIŠ, KS);
2. dveletna šola za priučene delavce kovinarske in metalurške stroke (okr. P);
3. delovodska šola strojne in metalurške stroke (okr. DŠO);
4. tehniška srednja šola za odrasle (okr. TSS);
5. razni strokovni tečaji in seminarji za izobraževanje odraslih (okr. IO).

Svet šolskega centra

V svetu šolskega centra so naslednji člani delovne skupnosti:

prof. Vincenc Trafela — predsednik, Albin Hudovernik — podpredsednik, Franc Čeplak, Mirko Erjavec, Jože Jostl, prof. Rudolf Kodela, Ivan Kuzman, Marija Mihelič in Lenka Živič — člani.

Kot predstavniki javnosti in ustanovitelja so bili v svet centra imenovani:

Boris Fabijan, inž. Ferdo Gnamuš, dipl. inž. Vlado Macur, dipl. inž. Ferdo Medl, Jože Počotnik, Filip Rožanc in Jože Kovačec.

Izvršilni odbor šolskega centra.

V izvršilnem odboru šolskega centra so naslednji člani delovne skupnosti:

prof. Zinka Zorko — predsednica, Franc Čeplak, Marica Dretnik, Božidar Erat in prof. Ladislav Kucec — člani.

Sodelavci šolskega centra

(naziv in stroka, rojstno leto, začetno leto službovanja, od kdaj je na šolskem centru, kaj in kje poučuje, zadolžitve)

a) Vodstveno osebje:

Kucec Ladislav, ravnatelj; profesor — industrijski pedagog; 1919, 1940, 1948.

Radivojevič Božo, pomočnik ravnatelja; predmetni učitelj tehnološke smeri; 1925, 1950, 1950; strojeslovje in tehniško risanje; varuh zbirke strojeslovje.

Erjavec Mirko, vodja učnih delavnic; predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1919, 1937, 1946.

Vreš Franc, vodja izobraževanja odraslih; strojni tehnik, 1931, 1954, 1965.

b) Redni učitelji:

Blatnik Anton; predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke, 1931, 1949, 1955; praktično delo — strugarji.

Brglez Janez; profesor zgodovine in geografije; 1940, 1967, 1970; družbeno ekonomska ureditev SFRJ, zgodovina delavskega gibanja, družbeno ekonomske vede; mladinske ure.

Brložnik Milan; učitelj praktičnega pouka kovinostrugarjev; 1928, 1946, 1950; praktično delo — strugarji, mentor PKR.

Čeplak Franc; predmetni učitelj tehnološke smeri; 1937, 1956, 1965; tehnologija materiala, tehniško risanje; varuh zbirke za tehnologijo materiala.

Čeru Mirko; učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1932, 1950, 1950; praktično delo — ključavničarji; mentor šolske skupnosti.

Erat Božidar; učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1939, 1957, 1960; praktično delo — rezkalci in brusilci; somentor šolskega športnega društva.

Fras Maks; učitelj praktičnega pouka in abs. I. st. VIPŠ; 1946, 1969, 1969; tehniško risanje, praktično delo strugarji; varuh kabineta; mladinski tisk.

Hadžiagič Esad; profesor telesne vzgoje; 1939, 1968, 1970; telesna vzgoja; mentor šolskega športnega društva, kabinet za telesno vzgojo.

Höcl Jože; predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1925, 1947, 1956; praktično delo — osnovni A program in ključavničarji; varuh učil za osnovni kovinarski program.

Hudovernik Albin; učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1925, 1948, 1961 (s presledki); praktično delo — osnovni A program in kovači; somentor šolske skupnosti.

Ivič Franc; učitelj; 1912, 1936, 1958; matematika, tehniško risanje; varuh učil za matematiko.

Jostl Jože; predmetni učitelj tehnološke smeri; 1944, 1962, 1965; tehnologija obdelave, poklicna tehnologija, tehniško risanje; varuh kabineta.

Kačl Gvido; profesor matematike s fiziko; 1945, 1969, 1969; matematika, osnove elektrotehnike, varuh kabineta, mentor ZMS na šoli.

Kodela Rudolf; profesor slovenskega jezika s književnostjo; 1931, 1958, 1970; slovenski jezik z estetsko vzgojo; šolske proslave.

Kogelnik Ivan; učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1931, 1949, 1964; praktično delo — kovači; vodstvo ŠMK.

Košeljnik Ivan; učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1924, 1942, 1949; praktično delo ključavničarji; vodstvo ŠMK.

Kuzman Ivan; predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1930, 1947, 1947; praktično delo — rezkalci in brusilci.

Majcen Alojz; učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1920, 1939, 1970; praktično delo — osnovni A program in ključavničarji; varuh učil za A program.

Planinc Leopold; učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1934, 1954, 1964; prak-

tično delo — kovači; somentor šolskega športnega društva.

Trafela Vincenc; profesor strokovnih predmetov strojne smeri; 1940, 1958, 1967; mehanika, matematika, poklicna tehnologija in tehniško risanje; varuh učil za tehniško risanje.

Vravnik Peter; predmetni učitelj geografije in sociologije, abs. II. stopnje fil. fakultete; 1940, 1958, 1969; organizacija in ekonomika podjetij, gospodarski zemljepis; varuh zbirke učil za DEV in zbirke AVD sredstev.

Zorko Zinka; profesor slovenskega jezika s književnostjo ter ruskega jezika s književnostjo; 1936, 1961, 1961; slovenski jezik z estetsko vzgojo; organizacija tekmovanja za Prežihovo značko.

c) V podaljšanem delovnem času so na zavodu poučevali:

Cegovnik Franc, metalurški tehnik; varstvo pri delu (DŠO); zdravstvena vzgoja (MIŠ, KS).

Černe Franc, dipl. inž.; metalurgija železa in jekla z livarstvom (MIŠ, P).

Čulafič Milan; praktično delo — talilci (P). Dokl Janez, inž.; delovne tehnike, orodje in stroji (MIŠ, DŠO).

Gereš Josip, dr. med.; zdravstvena vzgoja (MIŠ, KS).

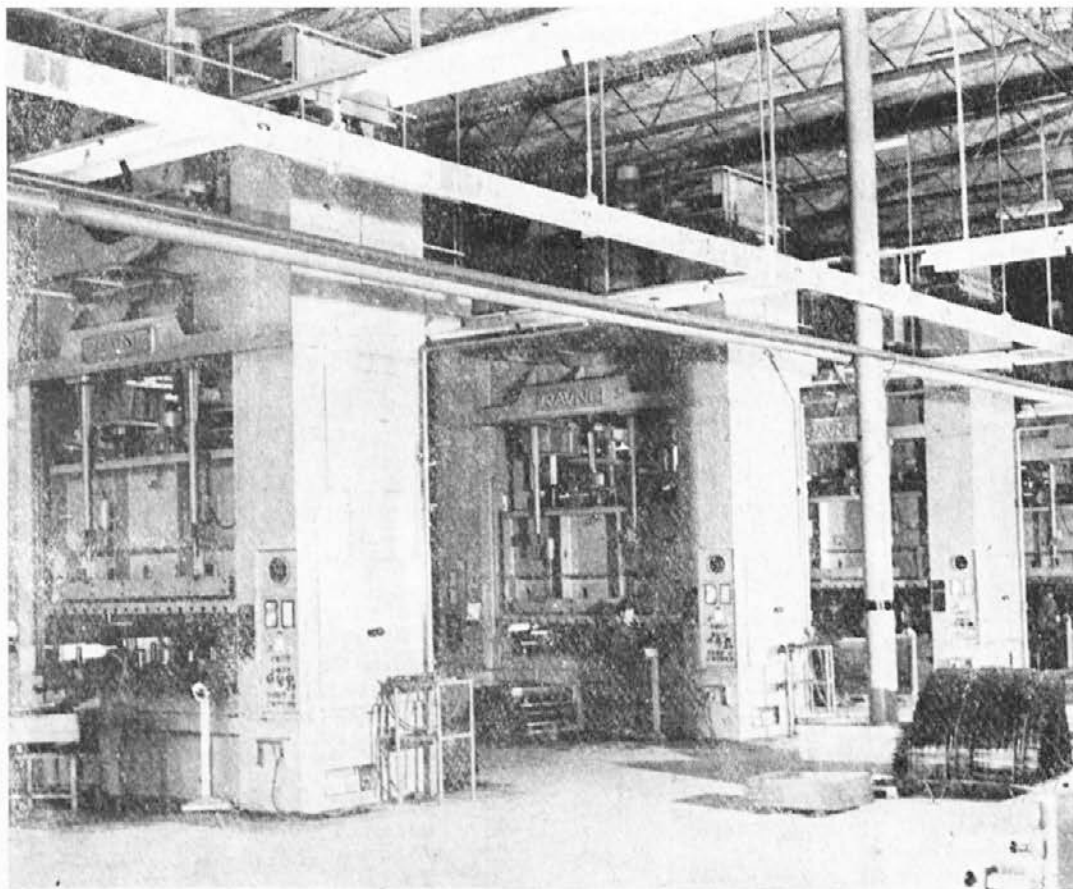
Gnamuš Janko, dipl. inž.; metalurška tehnologija (MIŠ); praktično delo — kalilci (P).

Knez Alojz, dipl. inž.; opisna geometrija (TSS).

Macur Vlado, dipl. inž.; delovne tehnike, orodja in stroji (DŠO); metalurška tehnologija (MIŠ, P).

Ošlovnik Peter; praktično delo livarji (MIŠ, P).

Poberžnik Franc, dipl. inž.; tehniško risanje (TSS).

Naše štiri stiskalnice v Gorenju

Praper Jože, učitelj; nemščina (TSS).

Pratnekar Anton, dipl. inž.: delovne tehnike, orodja in stroji (DŠO), delovne priprave in nadzorstvo izdelave (DŠO).

Sirovina Ante: praktično delo — valjavci (MIS, P).

Strahovnik Vlado, dipl. inž.: termična obdelava (TSS); metalurška tehnologija, preiskava jekel in izdelkov (MIS).

Terseglav Monika, dipl. inž.: plastična predelava (MIS).

Založnik Adolf: praktično delo — talilci (MIS, P).

Žunc Jože, dipl. inž.: metalurška tehnologija (TSS); delovne tehnike, orodja in stroji (DŠO); poklicna tehnologija (MIS).

č) Administrativno osebje:

Dretnik Marica: SS-ekonomska; 1931, 1947, 1947; računovodja.

Klemenčič Marija: trgovska pomočnica; 1936, 1958, 1962; materialni knjigovodja, knjižničarka.

Košak Cilka: finančni manipulant; 1929, 1948, 1958; blagajničarka.

Mihelič Marija: SS-ekonomska; 1944, 1963, 1965; finančni knjigovodja.

Živič Helena: administrativni manipulant; 1934, 1950, 1962; tajnica.

Janet Karolina: uslužbenka; 1949, 1970, 1970; finančni knjigovodja (za določen čas).

d) Tehnično in pomožno osebje:

Butkovič Anton: srednja izobrazba; 1907, 1927, 1957; konstrukter.

Hudopisk Dominik: delovodja strojne stroke; 1945, 1963, 1963; remontni ključavničar.

Kovač Ivan: KV mizar; 1910, 1931, 1959, remontni mizar.

Krebl Avgust: konstrukcijski ključavničar; 1947, 1965, 1970; remontni ključavničar.

Kunc Ivan: KV ključavničar; 1941, 1959, 1968; skladiščnik do 14. 3. 1971.

Ortan Zvonko: VK strojni ključavničar; 1927, 1945, 1960; lanser.

Počivalnik Ivan: KV strugar — kovinska stroka; 1940, 1958, 1971; skladiščnik.

Svečko Anton: strojni tehnik; 1941, 1957, 1964; referent priprave dela.

Cesar Jožica: 1940, 1956, 1957; snažilka.

Sretnik Zofija: 1926, 1948, 1963; kuharica.

Koren Ana: 1928, 1945, 1962; snažilka.

Prednik Jožica: 1931, 1952, 1952; snažilka.

Sušec Angela: 1931, 1965, 1965; snažilka.

Rotar Majda: 1950, 1971, 1971; pomožna delavka (za določen čas).

ORGANIZACIJA POUKA

Poklicna kovinarska in metalurška šola:

	štej. odd.	moški	ženske	skupaj
a) celoletna organizacija pouka	7	147	50	197
b) periodična organizacija pouka	7	152	5	157
dveletna šola za priučevanje	5	101	32	133
delovodska šola	4	94	—	94
TSS	2	61	1	62
šolski center	25	555	88	643

Učenci, ki so uspešno opravili popravni izpit za šolsko leto 1969/70.

1. a MIŠ

Butolen Angela, M
Fridl Stanislav, M, Sl
Kramolc Štefka, M
Rotovnik Franc, Sl
Skobir Veronika, M

1. b MIŠ

Jakob Marjan, Sl
Pavlič Anton, Sl
Zellner Vincenc, M

1. c MIŠ

Jelen Bernard, Sl
Matavž Štefan, Sl
Pušnik Herman, M
Sapek Jože, Sl, Gz
Vaserfal Jože, Sl

1. d kov.

Gerdej Avgust, TO
Grabner Štefan, M
Kotnik Benjamin, M
Lasnik Miroslav, M
Lorenčič Vinko, M
Poberžnik Marjan, M

1. e kov.

Arčnik Franc, M, Sl
Rozman Mira, M

2. a MIŠ

Fink Bernard, Me, Tr
Golob Ervin, Me
Gornik Miroslav, Tr
Krivograd Drago, Tr
Osravnjak Drago, Sl, M
Repotočnik Hari, Me, Tr
Šimenc Milan, Me
Vidrih Branko, Me

2. b MIŠ

Barl Vladimir, Sl
Černjak Ciril, Sl
Dižovnik Miroslav, Sl
Mandl Beno, M, Oe
Peruš Kristijan, Sl, Zg
Razdevšek Jože, Zg, Oe
Vaserfal Karel, Oe

2. c kov.

Hrastel Anton, Zg
Kaizer Martin, Zg
Oder Franc, Me
Skitek Štefan, Me, To

3. a MIŠ

Čurč Danilo, Pt
Kragelnik Maksimiljan, Oe
Plimon Ivan, To
Račev Franc, To
Rus Stanislav, Oe, Sl
Trunk Jože, Oe, Pt

3. b kov.

Andrić Maksimiljan, Sl, Pt
Cokan Zdravko, To
Eršte Anton, Pt
Ferk Dušan, Dev, To
Klimež Ivan, To
Kus Martin, To, Pt
Lubej Milan, Sl
Nabernik Jože, Sl
Trstenjak Marjan, Sl, Dev
Jerčič Franc, To

1. b P

Plešej Štefan, Mt, To
Šimenc Marjan, Mt

2. a P

Razgoršek Silvo, Zg
Štrigl Silvo, Mt, M
Jovan Drago, Mt

Popravni izpiti pri zaključnih izpitih:

3. a MIŠ

Čebule Milan, Zg
Erjavec Andrej, Sl
Kern Tomaž, Pt
Pečnik Hinko, Pt
Žibret Stanko, Pt

3. b kov.

Andrić Maksimiljan, Pt
Kus Martin, Pt
Lubej Milan, Pt
Nabernik Jože, Zg
Stajner Franc, Zg

3. MIŠ — odrasli

Črep Leopold, Sl

3. c kov.

Kordež Avgust, PP
Škrubej Marčo, Pt
Taks Stanislav, Pt

Izredni

Knupleš Boris, PP

Učenci, ki niso uspešno opravili popravne-
ga izpita za šolsko leto 1969/70.

1. a MIŠ

Balažič Mira, Sl, M

1. b MIŠ

Aleško Tilka, Sl, M
Polanšek Marjana, Sl, M
Weisbaher Miroslav, M

1. c MIŠ

Bošnik Fridolin, Sl, M
Polanšek Simon, Sl, M

1. d kov.

Gimpelj Dušan, To
Mlačnik Oto, M
Vauh Franc, M, Gz

1. e kov.

Jakob Marjan, M
Čarf Marjan, M
Sinič Slavko, M

2. a MIŠ

Metulj Peter, Tr
Podobnik Bojan, To, Tr
Satler Damjan, Tr

2. c kov.

Pogorelec Pavel, M

3. a MIŠ

Hladnik Adolf, Pt, Sl

3. b kov.

Hirtl Jože, Sl, Pt

1. a P

Klavž Jožef, Tg
Koprivnik Marjan, Sl, Mt

Učenci, ki niso uspešno opravili popravne-
ga zaključnega izpita:

Ferk Dušan, celotni izpit.

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

V okviru rednega izobraževanja odraslih je v preteklem šolskem letu končalo šolanje 50 slušateljev delovodske šole metalurške stroke. Od tega je bilo 43 slušateljev iz železarne, 7 pa iz rudnika Mežica.

Na tehniško srednjo šolo strojne stroke je bilo vpisanih v 2 oddelka 84 slušateljev.

Od tega je končalo I. semester samo 62 slušateljev, 22 slušateljev je odstopilo že v I. semestru. Do konca II. semestra se je število slušateljev zmanjšalo že na 50. Za tako velik osip v oddelkih za odrasle še vedno nimamo pravega opravičila, čeprav so za to ponekod tudi objektivni vzroki.

Razen rednega izobraževanja odraslih je šolski center nadaljeval s priučevanjem delavcev za delovna mesta z različnimi tečaji, seminarji in dveletnim priučevanjem za metalurške in kovinarske poklice.

Na tečajih in seminarjih so se zaposleni strokovno izpopolnjevali na delovnih mestih, priučevali za delovna mesta, novo sprejeti delavci pa so se uvajali v podjetju na delovnih mestih in uvajalnih seminarjih. Dopolnilno izobraževanje je bilo teoretično in praktično:

a) Za dopolnilno strokovno izobraževanje so bili organizirani naslednji tečaji:

1. Tečaj za upravljavce žerjavov z »demagi«
2. Tečaj za upravljavce žarilne »conti« peči
3. Tečaj za avtomatiko in upravljanje žarilnih peči

4. Periodični izpiti za privezovalce	205
5. Periodični izpiti za prometno osebo	28
6. Periodični izpiti za žerjavovodje	189

b) Za nova delovna mesta so se zaposleni izpopolnjevali v naslednjih tečajih:

1. Tečaj za kretnike in premikače	3
2. Tečaj za žerjavovodje	36
3. Tečaj za termično obdelavo jekla	16
4. Tečaj za plamensko rezanje	26
5. Tečaj za elektroobložno varjenje	11

c) Za vse novo sprejete delavce je bilo organiziranih 14 uvajalnih seminarjev. Teh se je udeležilo 382 slušateljev.

Uvajalni seminarji so trajali dva do tri dni; njihov osnovni namen je, da spoznajo vsi novo sprejeti delavci podjetje, organizacijo podjetja, tehniško in zdravstveno zaščito, delitev dohodka ter pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz delovnega razmerja. (Tretji dan je namenjen pravilnemu privezovanju bremen za prenašanje z žerjavi in signaliziranje žerjavovodjem).

Na vseh tečajih in seminarjih je bilo vključenih v tem šolskem letu 919 zaposlenih, kar znaša 26 %. Če k temu številu prištejemo še 98 slušateljev oddelkov za odrasle iz železarne, je bilo v izobraževanje vključenih 1017 zaposlenih ali 28,3 %.

V primerjavi z lanskim letom je dosežen pri izobraževanju količinski padec za približno 14 %.

Če analiziramo fluktuacijo kvalificiranih delavcev, povečani obseg proizvodnje, stalno spreminjanje tehnologije, kar je pogojeno z vedno večjimi zahtevami potrošnika in tržno konkurenco ter stalno menjavo strojnega parka posebno z izgradnjo novih obratov, ugotavljamo, da z izobraževanjem strokovnih kadrov ne gremo več v korak z razvojem in da bo treba na tem področju storiti v prihodnjem letu mnogo več. Izobraževanju zaposlenih bo treba posvetiti mnogo več skrbi, časa in denarja.

Vsi dejavniki v podjetjih in družbenopolitičnih skupnostih morajo spoznati, da izobraževanje odraslih ni samo nujno zlo ali dediščina preteklosti, ampak je to stalni in neizbežni proces, ki ga zahteva življenje v vsaki napredni družbi. Vsi skupaj se moramo zavedati, da je nenehno strokovno izpopolnjevanje edina pot, ki nas vodi v boljše življenje in v lepši jutrišnji dan.

USPEH UČENCEV

(Opomba: Kratice odl — odlično; pdb — prav dobro; db — dobro; zd — zadostno; nzd — nezadostno, dodatne kratice so kratice predmetov, iz teh predmetov ima učenec popravnih izpit.)

1. a MIŠ — razrednik Hölel Jože

Apšner Franc, ključavničar, pdb
 Glinik Pavel, ključavničar, db
 Gmajner Janez, ključavničar, zd
 Grobelnik Beno, ključavničar, pdb
 Iršič Milan, ključavničar, pdb
 Jehart Ivan, ključavničar, db
 Kamnik Roman, ključavničar, db
 Knez Ernest, ključavničar, pdb
 Košeljnjak Milan, ključavničar, pdb
 Kotnik Maksimiljan, ključavničar, pdb
 Krajnc Maksimiljan, ključavničar, db
 Kresnik Rajmund, ključavničar, zd
 Lasnik Jože, ključavničar, db
 Martinc Srečko, ključavničar, db
 Matija Jože, ključavničar, db
 Metulj Roman, ključavničar, db
 Mežnar Jože, ključavničar, nzd To
 Oblak Silvo, ključavničar, pdb
 Oprešnik Marjan, ključavničar, nzd Sl, M
 Paradiž Miran, ključavničar, nzd Tg
 Pongrac Anton, vodov. inšt., zd
 Potočnik Slavko, ključavničar, zd
 Praper Pavel, ključavničar, db
 Razgoršek Milan, ključavničar, db
 Rus Franc, ključavničar, zd
 Sagernik Ervin, ključavničar, nzd Sl
 Sešel Boris, ključavničar, db
 Srebotnik Leopold, ključavničar, db
 Špiler Jakob, ključavničar, pdb
 Stalekar Božo, ključavničar, nzd Sl

Topalovič Peter, ključavničar, nzd Sl
 Vezonik Stanislav, ključavničar, db

1. b MIŠ — razrednik Erat Božidar

Brankovič Dušan, strugar, db
 Cifer Slavko, rezkalec, nzd Sl
 Čekon Janko, rezkalec, db
 Črešnik Miran, strugar, db
 Kašnik Marjan, brusilec, db
 Kokalj Janez, ključavničar, db
 Knez Franc, strugar, db
 Mlinar Ivan, ključavničar, zd
 Mori Marjan, strugar, db
 Radivojevič Stojan, strugar, nzd M
 Suler Jože, ključavničar, db
 Tomaž Andrej, ključavničar, nzd Sl
 Voler Branko, strugar, db
 Zavec Vlado, ključavničar, db
 Adam Vlado, brusilec, db
 Čegovnik Marjeta, rezkalka, db
 Čekon Darinka, strugarka, db
 Černeck Milena, strugarka, pdb
 Gruber Marjeta, ključavničarka, db
 Iskrač Pavla, rezkalka, nzd Sl
 Jevšnik Cilka, rezkalka, db
 Kamenik Marija, brusilka, nzd M
 Kompan Leopoldina, ključavničarka, db
 Krajnc Danica, ključavničarka, db
 Lesjak Dragica, strugarka, db
 Pačnik Vesna, strugarka, db
 Pavlič Olga, ključavničarka, db
 Tratnik Sonja, strugarka, db
 Zgorelec Vikica, brusilka, db
 Rebula Alojzija, rezkalka, pdb

1. c KŠ — razrednik Kodela prof. Rudolf

Brajnik Rihard, ključavničar, nzd M
 Cesar Dragan, strugar, pdb
 Čevnik Marjan, ključavničar, db
 Čoder Stanislav, ključavničar, db
 Dimec Marjan, ključavničar, db
 Flac Branko, ključavničar, db
 Gerdej Tatjana, brusilka, db
 Guče Alojz, ključavničar, pdb

Hergold Stanko, ključavničar, nzd Sl
 Klančič Marjan, strugar, db
 Knez Ivan, ključavničar, db
 Kovačič Branko, ključavničar, db
 Kraševc Franc, ključavničar, nzd M
 Krebs Ivanka, brusilka, db
 Krebs Vincenc, strugar, db
 Lorenci Mihael, ključavničar, db
 Pečnik Anton, ključavničar, pdb
 Peklar Marjan, ključavničar, db
 Piko Janez, ključavničar, nzd M
 Podržavnik Ludvik, rezkalec, nzd Sl
 Potočnik Ivan, ključavničar, db
 Požgan Bojan, ključavničar, db
 Rebernik Stefan, rezkalec, nzd Sl
 Repas Marjan, ključavničar, db
 Selišnik Srečko, ključavničar, db
 Skutnik Miran, ključavničar, db
 Smrečnik Ivan, ključavničar, db
 Svetec Alojz, ključavničar, db
 Štruc Edvard, ključavničar, nzd Sl, M
 Štumfel Vinko, ključavničar, nzd M
 Tisnikar Franc, ključavničar, db
 Vodeb Erih, ključavničar, db

1. d KŠ — razrednik Majcen Alojz

Anželak Jožica, strugarka, db
 Cesnik Ivan, rezkalec, db
 Čarf Marjan, ključavničar, db
 Cepelnik Herman, ključavničar, pdb
 Grosar Stanko, ključavničar, db
 Hren Branko, strugar, pdb
 Jelen Frančišek, ključavničar, neoc.
 Jerič Jože, strugar, db
 Jakob Marjan, ključavničar, db
 Koležnik Emil, ključavničar, pdb
 Kotnik Albert, ključavničar, db
 Krajnc Marjan, ključavničar, zd
 Lesjak Slavica, brusilka, db
 Namestnik Zvonko, ključavničar, zd
 Prosen Rajko, ključavničar, db
 Poročnik Stojan, ključavničar, nzd Sl
 Prisan Sašo, ključavničar, db
 Šmon Danilo, ključavničar, db
 Topler Danilo, strugar, nzd Sl, M

Sv. Marjeta
 v Kotljah

Foto: M. Dolinšek

Vezovnik Branko, ključavničar, zd
Vrhnjak Marko, ključavničar, zd
Vavkan Andrej, strugar, nzd Sl

1. e KŠ — razrednik Radivojevič Božo

Brezovnik Miroslav, livar, pdb
Čavnik Franc, ključavničar, db
Čede Branko, ključavničar, db
Fratar Ivan, ključavničar, nzd M
Gologranc Alojz, valjavec, nzd Sl, M
Grum Franc, ključavničar, db
Hari Drago, ključavničar, db
Javornik Marjan, ključavničar, db
Klemenc Drago, livar, nzd M
Klemenc Vincenc, kovač, nzd Sl, M
Krevh Branko, ključavničar, db
Krgan Branko, kalilec, pdb
Korat Marjan, ključavničar, db
Miklavc Jožef, ključavničar, zd
Pečnik Miran, kovač, nzd M
Repnik Branko, valjavec, neoc.
Strmčnik Milan, kalilec, nzd Sl
Špiljak Vinko, ključavničar, zd
Šrajner Stanislav, ključavničar, db
Trop Drago, ključavničar, db
Valente Jože, talilec, db
Vasiljevič Tomo, ključavničar, db
Vošank Milan, kalilec, db

2. a MIŠ — razrednik Trafela prof. Vincenc

Butolen Angela, strugarka, db
Forjan Silva, strugarka, db
Freidl Stanislav, ključavničar, nzd M, Me
Geršak Rozalija, strugarka, nzd To
Golner Dušan, ključavničar, nzd To
Gorenšek Janez, ključavničar, odl
Gorenšek Vlasta, strugarka, nzd
Gostenčnik Alberta, strugarka, zd
Gostenčnik Drago, ključavničar, db
Gregor Vida, ključavničarka, db
Ivartnik Marija, strugarka, db
Janžekovič Magdalena, strugarka, db
Knap Ljubo, ključavničar, pdb
Kramolec Stefanija, ključavničar, zd
Krajnc Bojan, ključavničar, db
Merkač Pavla, ključavničar, db
Mesner Branko, ključavničar, db
Motnik Anton, ključavničar, db
Mravljak Stanko, ključavničar, db
Navotnik Franc, ključavničar, db
Oblak Marija, strugarka, nzd M, Me
Pliberšek Majda, ključavničarka, zd
Plut Stefanija, ključavničarka, db
Podojsteršek Danica, strugarka, db
Rotovnik Franc, ključavničar, nzd Me
Rožen Branimir, ključavničar, db
Skobir Veronika, ključavničar, nzd M
Tisnikar Ivan, ključavničar, pdb
Valtl Ivana, strugarka, pdb

2. b MIŠ — razrednik Blatnik Anton

Arbajter Leonida, brusilka, zd
Berneker Štefka, rezkalka, db
Zellner Vincenc, rezkalec, nzd M, Me
Fajmut Zdravko, strugar, db
Feguš Janez, strugar, nzd
Finžgar Roman, strugar, nzd Me
Golob Barbara, brusilka, pdb
Grobelnik Marija, brusilka, db
Gorenšek Maksimiljan, rezkalec, pdb
Jakob Marjan, strugar, zd
Jamnik Ivan, rezkalec, zd
Jelen Leopold, rezkalec, nzd Me, To
Klemenc Miran, rezkalec, db
Kašnik Dragica, rezkalka, db
Kores Silvo, rezkalec, zd
Kotnik Antonija, rezkalka, nzd Me, To
Kotnik Jožef, strugar, pdb
Lahovnik Marija, brusilka, pdb
Mlinar Ljudmila, rezkalka, db
Ošlovnik Viljem, strugar, pdb
Pavlič Anton, rezkalec, db
Roglič Vladimir, strugar, db
Rotar Romana, rezkalka, pdb
Senica Janez, strugar, odl
Srebot Ernest, strugar, zd
Svetina Olga, brusilka, db
Verbole Jože, strugar, pdb
Videtič Marjan, strugar, db
Vrčkovnik Dorica, rezkalka, neoc.

2. c MIŠ — razrednik Ivič Franc

Božank Antonija, jedrarka, db
Coderl Zvonko, kalilec, pdb
Gradišnik Anton, kalilec, nzd Sl
Helbl Andrej, kalilec, pdb
Jegovnik Franciška, jedrarka, db
Jelen Beno, kalilec, nzd Oe
Karničnik Marija, jedrarka, db
Kopmajer Lucija, jedrarka, pdb
Koroš Franc, kovač, db
Kvasnik Jožica, jedrarka, db
Mager Ferdinand, kovač, db
Matavž Stefan, kalilec, db
Novinšek Rozika, jedrarka, db
Pačnik Jožef, kovač, pdb
Piko Marija, jedrarka, pdb
Pučelj Maks, livar, db
Plemen Nada, jedrarka, db
Praznik Milan, kalilec, db
Pušnik Herman, kovač, nzd Oe
Strmšek Stefan, topilec, pdb
Sapek Jožef, livar, nzd Oe
Vaserfal Jože, kovač, db
Videtič Franc, topilec, pdb

2. d KŠ — razrednik Jostl Jože

Grudnik Franc, ključavničar, pdb
Izak Pavel, ključavničar, pdb
Kolar Ivan, ključavničar, db
Kovač Bogdan, ključavničar, db
Kupljen Janko, ključavničar, nzd Tr, Me
Lorenčič Vinko, ključavničar, nzd Tr, Me
Mozgan Janez, ključavničar, pdb
Mršak Srečko, ključavničar, nzd
Osrajnik Anton, ključavničar, db
Ošlovnik Anton, ključavničar, pdb
Plazovnik Franc, ključavničar, zd
Poberžnik Marjan, ključavničar, nzd —
Polanec Viljem, ključavničar, nzd M, Me
Rozman Mira, ključavničarka, nzd M, Me
Spalir Franc, ključavničar, nzd Me, Tr
Tjukajev Miran, ključavničar, nzd
Travar Jožef, ključavničar, db
Vaukan Jožef, ključavničar, db
Zmrzлак Robert, ključavničar, nzd Me, Tr

2. e KŠ — razrednik Kacl prof. Gvido

Balažič Jožef, ključavničar, db
Fak Srečko, strugar, db
Gerdej Avgust, ključavničar, db
Grabner Stefan, strugar, zd
Haberman Zdenko, rezkalec, nzd M, Me
Janše Mirko, ključavničar, db
Jehart Bojan, ključavničar, pdb
Kotnik Benjamin, ključavničar, db
Lasnik Miroslav, ključavničar, nzd M, Me
Ledinek Alojz, ključavničar, nzd Me
Maher Branislav, strugar, db
Prša Slavko, ključavničar, zd
Rebula Mirko, strugar, db
Stanko Marko, ključavničar, neoc.
Šipek Daniel, strugar, nzd Me, To
Šumah Drago, brusilec, db
Tomšič Darko, strugar, db
Lorber Janko, ključavničar, db

3. a MIŠ — razrednik Zinka prof. Zorko

Burjak Danilo, strugar, db
Fink Bernard, strugar, nzd —
First Stefan, ključavničar, zd
Golob Ervin, strugar, db
Golob Stanko, ključavničar, odl
Gornik Miroslav, ključavničar, db
Janota Alojz, brusilec, db
Juh Otmar, strugar, zd
Kordec Jože, strugar, db
Kovačec Jože, ključavničar, pdb
Lenko Franc, strugar, db
Mavrin Franjo, rezkalec, nzd
Mithans Janko, ključavničar, pdb
Molnar Andrej, ključavničar, pdb
Osrajnik Drago, strugar, nzd Pt
Petrič Feliks, strugar, db
Podgoršek Tomislav, ključavničar, db
Pšeničnik Marjan, ključavničar, zd
Repotočnik Harij, rezkalec, nzd —
Senica Silvo, ključavničar, db
Štokl Pavel, ključavničar, db
Šimenc Milan, rezkalec, zd
Vidrih Branko, ključavničar, zd

3. b MIŠ — razrednik Vravnik Peter

Arl Janez, topilec, nzd Toj
Bari Vlado, livar, db
Brlek Milan, kovač, odl
Burja Savo, topilec, pdb
Čeh Ivan, topilec, db
Černjak Ciril, kalilec, db
Dežman Marjan, valjar, db
Dižovnik Miroslav, topilec, db
Gerdej Jožef, valjar, db
Glasenčnik Franc, kovač, db
Hovnik Bernard, livar, db
Hrnčič Vlado, kalilec, pdb
Hudrap Srečko, kovač, odl
Jurak Jože, topilec, db
Kaker Jože, topilec, db
Kocen Franc, kovač, pdb
Kolar Milan, kovač, db
Krenker Rado, livar, pdb
Kret Danijel, valjar, pdb
Mandl Beno, topilec, zd
Nabernik Vincenc, valjar, db
Namestnik Jože, kovač, db
Peruš Kristijan, kovač, nzd Sl, Toj
Razdevšek Jože, livar, db
Sajevc Rupert, topilec, odl

3. c KŠ — razrednik Čeplak Franc

Čas Bojan, ključavničar, odl
Čreslovnik Mirko, ključavničar, nzd Pt
Flac Ivan, ključavničar, db
Kirn Roman, strugar, db
Kraker Franc, ključavničar, nzd Pt
Kralj Tomislav, strugar, nzd Pt
Krivograd Milan, strugar, odl
Laznik Marko, kovač, db
Lekič Aleksander, rezkalec, nzd Pt
Lesjak Rajko, ključavničar, odl
Medved Ivan, strugar, db
Melanšek Etbin, ključavničar, db
Mori Vladimir, strugar, db
Repanshek Filip, ključavničar, db
Repotočnik Anton, ključavničar, db
Robnik Rajko, ključavničar, pdb
Skitek Stefan, ključavničar, zd
Skutnik Hubert, ključavničar, zd
Stopernik Miran, ključavničar, odl
Sveršina Janko, strugar, nzd Pt
Škorjanec Jožef, ključavničar, zd

3. d KŠ — razrednik Jostl Jože

Črešnik Valentin, ključavničar, pdb
Dobnik Jože, ključavničar, odl
Gubej Jože, ključavničar, odl
Hrastel Anton, ključavničar, db
Janež Stanislav, ključavničar, pdb
Kajzer Martin, ključavničar, nzd Pt
Kerec Venčeslav, ključavničar, odl
Kozar Jože, ključavničar, db
Ladinek Dušan, ključavničar, db
Ladinek Hubert, ključavničar, db
Mori Vinko, ključavničar, nzd Pt
Oder Franc, ključavničar, db
Ovčak Jože, ključavničar, nzd Pt
Pečoler Branko, ključavničar, odl
Penec Srečko, ključavničar, nzd Pt
Pšeničnik Danilo, ključavničar, db
Ramšak Herman, ključavničar, zd
Rožej Vinko, ključavničar, pdb
Slačnik Andrej, ključavničar, db
Uršič Emil, ključavničar, nzd Pt
Wauch Aljoša, rezkalec, db
Zbičajnik Maks, ključavničar, zd

1. a P — razrednik Fras Maks

Cesar Leopold, livar, db
Čeru Vinko, livar, db
Čerpnjak Davorin, livar, db
Hlupič Stevo, strugar, db
Herman Mirko, livar, db
Jamnik Miha, rezkalec, pdb
Jurovič Drago, livar, db
Krevzelj Leopold, strugar, db
Kostanjevec Peter, livar, db
Mithans Drago, rezkalec, db
Obreza Vlado, brusilec, db
Pandel Branko, livar, db
Praznik Stanko, strugar, db
Pšeničnik Milan, livar, db
Smolnikar Jože, livar, db
Sterkuš Marjan, livar, db
Sovič Jože, livar, db

Stalekar Ivan, strugar, pdb
 Špiler Vinko, livar, db
 Videtič Anton, brusilec, db
 Vajksler Ferdo, strugar, db
 Vačun Mirko, rezkalec, db
 Vornšek Bernard, strugar, db
 Zdovec Štefan, strugar, db
 Krotmajer Marjana, strugarka, pdb
 Ošlovnik Marija, strugarka, pdb
 Ovčar Dragica, strugarka, pdb
 Tomaž Marjana, strugarka, odl
 Mežnerc Ljudmila, rezkalka, db
 Kotnik Elizabeta, rezkalka, db
 Vinčina Tatjana, brusilka, db
 Vrdel Irena, brusilka, nzd To
 Keber Nada, rezkalka, db

1. b P — razrednik Čeru Mirko

Areh Ivan, žarilec, zd
 Crešnik Rajko, žarilec, db
 Drozg Jože, žarilec, db
 Golob Mirko, žarilec, zd
 Hribšek Darko, žarilec, db
 Kamnik Ludvik, žarilec, db
 Knapp Janez, kovač, pdb
 Lasnik Marjan, žarilec, db
 Legat Hinko, žarilec, db
 Lozinšek Marjan, žarilec, nzd Dp
 Kolar Alojz, kovač, nzd Sl
 Konečnik Jože, kovač, db
 Krevzelj Jože, žarilec, zd
 Kuserbanj Stjepan, žarilec, db
 Kušar Marjan, kovač, db
 Mazilo Milan, žarilec, db
 Medved Jožef, žarilec, nzd Dp, M
 Meh Rajko, žarilec, nzd M
 Obreza Drago, žarilec, db
 Petar Bojan, žarilec, db
 Podjavoršek Florjan, žarilec, nzd M
 Pogorelnik Branko, žarilec, zd
 Povsod Franc, žarilec, db
 Prikeržnik Peter, žarilec, db
 Rotovnik Marjan, žarilec, zd
 Sagoničnik Ivan, žarilec, db
 Sterže Lovrenc, žarilec, zd
 Ternik Marjan, žarilec, zd
 Tomazin Peter, kovač, nzd Dp
 Vauče Matevž, kovač, odl
 Vetrih Danilo, žarilec, zd
 Vožič Janko, žarilec, db
 Vravnik Ivan, žarilec, nzd Sl

2. a P — razrednik Brglez prof. Janez

Cifer Anton, topilec, odl
 Čebulj Miroslav, topilec, odl
 Gavez Milan, topilec, db
 Jelen Matevž, topilec, db
 Lakovšek Slavko, topilec, odl
 Levar Jože, topilec, db
 Konečnik Franc, topilec, db
 Maklin Jože, topilec, odl
 Naglič Edvard, topilec, pdb
 Pavlič Franc, topilec, pdb
 Rastočnik Franc, topilec, db
 Stern Albin, topilec, db
 Spegu Miran, topilec, db
 Steharnik Zmago, topilec, zd
 Trost Branko, topilec, db

2. b P — razrednik Hadžiagič prof. Esad

Abraham Rudolf, livar, db
 Belaj Silvo, kovač, db
 Čekon Andrej, livar, pdb
 Čuk Branko, kovač, db
 Grabner Rudolf, livar, db
 Ketiš Avgust, kovač, db
 Kričej Anton, livar, nzd Pt
 Kričej Boris, livar, nzd Pt
 Krejan Ivan, kovač, zd
 Modrej Branko, livar, nzd Pt
 Mavrič Pavel, livar, db
 Napotnik Martin, livar, zd
 Osrajnik Hugo, livar, db
 Paradiž Peter, livar, db
 Petek Mitja, livar, db
 Pirnat Marjan, livar, db
 Plešej Štefan, livar, nzd Pt
 Prikeržnik Anton, livar, db
 Rečnik Peter, livar, db
 Skitek Rudolf, kovač, db
 Skrivalnik Peter, kovač, db
 Sušel Matko, kovač, db

Bi jadrali?

Strmčnik Pavel, kovač, zd
 Šimenc Marjan, kovač, db
 Šuler Vinko, livar, pdb
 Večko Franjo, kovač, db
 Bošnik Fridolin, livar, db
 Polanšek Simon, kovač, db

2. c P — razrednik Kuzman Ivan

Aleško Tilka, rezkalka, nzd To
 Breznik Gabrijele, strugarka, odl
 Ferk Alojzija, strugarka, db
 Grabner Cveta, strugarka, pdb
 Grubelnik Dragica, strugarka, pdb
 Kogelnik Olga, strugarka, db
 Mencinger Marjana, strugarka, zd
 Pungartnik Dragica, strugarka, pdb
 Smrekar Ana, strugarka, db
 Toremler Slavica, strugarka, db
 Veronik Darinka, strugarka, nzd To
 Zirgoi Marija, rezkalka, db
 Gutovnik Francka, rezkalka, pdb
 Polanšek Marjana, brusilka, nzd To
 Obretan Marjeta, rezkalka, nzd To
 Ozimic Ivanka, rezkalka, odl
 Plešivčnik Dragica, rezkalka, odl
 Zakeršnik Antonija, rezkalka, pdb
 Erjavec Jožica, brusilka, pdb
 Grabner Terezija, brusilka, pdb
 Kaker Majda, brusilka, odl
 Kresnik Bernarda, brusilka, db
 Weisbacher Miroslav, rezkalec, db

USPEH PRI ZAKLJUČNIH IZPITIH

3. a MIŠ

Burjak Danilo, strugar, zd
 Firšt Stefan, ključavničar, db
 Golob Ervin, strugar, db
 Golob Stanko, ključavničar, odl — oproščen
 Gornik Miroslav, ključavničar, zd
 Janota Alojz, brusilec, db
 Juh Otmar, strugar, db
 Kordež Jože, strugar, odl
 Kovačec Jože, ključavničar, pdb
 Lenko Franc, strugar, db
 Mithans Janko, ključavničar, pdb
 Molnar Andrej, ključavničar, pdb
 Petrič Feliks, strugar, db
 Pšeničnik Marjan, ključavničar, db
 Podgoršek Tomislav, ključavničar, db
 Senica Silvo, ključavničar, db
 Stökl Pavel, ključavničar, db
 Šimenc Milan, rezkalec, db
 Vidrih Branko, ključavničar, nzd Zg

3. b MIŠ

Barl Vladimir, livar — kalupar, nzd Zg
 Briek Milan, kovač, odl — oproščen
 Burja Savo, topilec, pdb
 Čeh Ivan, topilec, db

Černjak Ciril, kalilec, pdb
 Dežman Marjan, valjavec, pdb
 Dižovnik Miroslav, topilec, db
 Gerdej Jože, valjavec, odl
 Glasenčnik Franc, kovač, pdb
 Hovnik Bernard, livar — kalupar, db
 Hrnčič Vladimir, kalilec, pdb
 Hudrap Srečko, kovač, odl — oproščen
 Jurak Jože, topilec, pdb
 Kaker Jože, topilec, zd
 Kocen Franc, kovač, pdb
 Kolar Milan, kovač, db
 Krenker Radovan, livar — kalupar, pdb
 Kret Daniel, valjavec, pdb
 Mandl Beno, topilec, db
 Nabernik Vincenc, valjavec, pdb
 Namestnik Jože, kovač, db
 Razdevšek Jože, livar — kalupar, db
 Sajevec Rupert, topilec, odl — oproščen
 Srčič Alojz, livar — kalupar, db
 Škratek Jurij, valjavec, pdb
 Triglav Stanko, kalilec, odl — oproščen
 Vidrih Jože, topilec, pdb
 Zakeršnik Vincenc, livar — kalupar, db

3. c KŠ

Čas Bojan, ključavničar, odl — oproščen
 Flac Ivan, ključavničar, db
 Kirn Roman, strugar, nzd Pt
 Krivograd Milan, strugar, odl — oproščen
 Laznik Marko, kovač, db
 Lesjak Rajko, ključavničar, odl — oproščen
 Medved Ivan, strugar, db
 Melanšek Etbin, ključavničar, pdb
 Mori Vladimir, strugar, nzd Sl
 Repanšek Filip, ključavničar, pdb
 Repotočnik Anton, ključavničar, odl
 Robnik Rajko, ključavničar, pdb
 Skitek Stefan, ključavničar, db
 Skutnik Hubert, ključavničar, zd
 Stopernik Miran, ključavničar, odl — oproščen
 Skorjanec Jožef, strojni ključ., nzd — padel

3. d KŠ

Črešnik Valentin, ključavničar, pdb
 Dobnik Jože, ključavničar, odl — oproščen
 Gubej Jože, ključavničar, odl — oproščen
 Hrastel Anton, ključavničar, db
 Janež Stanislav, ključavničar, pdb
 Kerec Venčeslav, ključavničar, odl — oproščen
 Kozar Jože, ključavničar, db
 Ladinek Dušan, ključavničar, db
 Ladinek Hubert, ključavničar, db
 Oder Franc, ključavničar, zd
 Pečolar Branko, ključavničar, odl — oproščen
 Pšeničnik Danilo, ključavničar, db
 Ramšak Herman, ključavničar, db
 Rožej Vinko, ključavničar, db
 Salčnik Andrej, ključavničar, db

Wauch Aljoša, rezkalec, zd
Zbičajnik Maks, ključavničar, nzd — padel

ODRASLI:

Slemnik Jože, rezkalec, nzd Sl, Pt
Stojčić Dušan, ključavničar, nzd Pt—

PRIVATNI IZPIT:

Ferk Dušan, ključavničar, nzd Pt

IZPIT ZA PREKVALIFIKACIJO:

Nabernik Jože, strugar, zd

Zaključni izpit v junijskem roku je opravljalo 84 kandidatov. Izpit je opravilo: 15 z odličnim uspehom (od tega 13 opravičenih opravljajanja), 20 s prav dobrim uspehom, 31 z dobrim in 9 z zadostnim uspehom; 6 kandidatov ima popravni izpit, 3 kandidati so padli.

Uspeh pri zaključnem izpitu TSS

Golob Jože, db
Kavčič Franc, db
Lepej Rudolf, db
Matija Jože, db
Mesner Franc, pdb
Perklič Otmar, pdb
Pungartnik Ivan, odl
Svečko Anton, db

Delovodska šola — metalurške stroke

	2. razr. uspeh	končni uspeh
Arcet Bogomir	db	db
Bavče Ludvik	db	pdb
Begič Redjo	db	db
Božič Ivan	odl	odl
Čulafič Milan	neoc.	—
Golobinek Anton	db	db
Gregor Franc	pdb	db
Hrovatič Mirko	pdb	pdb
Ivartnik Ivan	db	db
Jablanšek Franc	db	db
Jazbec Martin	pdb	db
Jesenek Franc	pdb	pdb
Jurkovič Ivan	db	db
Kamenik Ivan	db	pdb
Kelemina Alojz	db	db
Kotnik Jože	db	db
Krančan Ivan	db	db

Krauberger Gino	odl	odl
Krautberger Anđelko	pdb	odl
Lasnik Alojz	pdb	pdb
Lopatni Drago	db	pdb
Lukman Ivan	odl	odl
Markovič Jože	db	db
Meško Jože	db	db
Miheu Ferdinand	odl	odl
Milinkovič Milojko	pdb	odl
Nabernik Avgust	pdb	pdb
Nagernik Franc	db	db
Ošlovnik Peter	db	zd
Pandel Andrej	db	pdb
Pesičar Tomaž	db	db
Piko Ivan	pdb	db
Plohl Janez	pdb	pdb
Poberžnik Jože	pdb	pdb
Pogorevc Štefan	db	db
Polovšek Ivan	db	odl
Potočnik Alojz	db	db
Praprotnik Franc	db	db
Prednik Jože	odl	odl
Pušnik Bogomir	pdb	pdb
Rutar Ivan	neoc.	—
Sedelšak Franc	pdb	db
Sekavčnik Adolf	db	pdb
Skledar Jožef	db	db
Stakne Franc	neoc.	—
Škoflek Drago	db	pdb
Štimnikar Franc	pdb	pdb
Vošner Jože	db	odl
Zadravec Jože	db	pdb
Zih Peter	db	db

TSS — I. semester

Andric Vili, db
Breg Franc, db
Burjak Filip, db
Cigrovski Drago, pdb
Črešnik Alojz, db
Dobrodel Teodor, db
Dvornik Horst, db
Đura Anton, zd
Erjavec Igor, neoc.
Gaber Robert, db
Grabner Jožef, db
Gril Ivan, zd

Hancman Leon, db
Homan Matija, neoc.
Hudopisk Dominik, db
Jevžnikar Peter, db
Junger Branko, zd
Kambur Esad, db
Klančnik Drago, neoc.
Klemenc Rudi, neoc.
Kočnik Feliks, neoc.
Koren Franc, neoc.
Kosmač Alojz, neoc.
Kotnik Ferdinand, db
Krautberger Stanko, db
Krebl Avgust, db
Križan Vid, pdb
Krof Ivan, pdb
Lenart Vilibald, zd
Lepej Anton, neoc.
Lesjak Rudolf, db
Levar Zvonko, zd
Libnik Anton, neoc.
Linasi Peter, zd
Mithans Niko, db
Mlinar Stanislav, neoc.
Moličnik Aleš, db
Muhič Ana, db
Oder Ludvik, neoc.
Pori Alojz, db
Pori Roman, db
Potočnik Franc, db
Potočnik Jožef, zd
Proje Franc, db
Ranc Leopold, neoc.
Razgoršek Avgust, pdb
Repotočnik Vinko, db
Savič Radovan, db
Smodiš Silvester, db
Stojan Ivan, zd
Širnik Avgust, neoc.
Šumnik Peter, neoc.
Vavkan Miroslav, neoc.
Velunšek Alojz, neoc.
Verdnik Mirko, db
Verdnik Srečko, db
Veselko Jožef, neoc.
Vinkler Drago, db
Vrabič Stanislav, db
Zver Bernard, db
Železnik Franc, neoc.
Žerdoner Marjan, db

IZOBRAŽEVALNI CENTER RUDNIKOV SVINCA IN TOPILNICA MEŽICA

daje poročilo za šolsko leto 1970-71

Izobraževalni center deluje kot organizacijska enota kadrovske-spološnega sektorja podjetja. Svojo dejavnost prilagaja specifičnim potrebam in finančnim možnostim rudnika Mežica.

Sodelavci izobraževalnega centra

(naziv, rojstno leto, začetno leto službovanja, leta službovanja v izobraževalnem centru, stroka, zadolžitve)
Logar Ernest, vodja izobraževalnega centra (predmetni učitelj, 1927, 1948, 1958, inženir organizacije dela)
Ocepek Edvard, vodja šolskih delovišč (učitelj praktičnega pouka, 1929, 1957, 1967, rudarski nadzornik)
Mokina Franc, vodja vaj. delavnice kov. stroke (učitelj prakt. pouka, 1944, 1962, 1970, delovodja)

Učitelji praktičnega pouka

Borneker Ivan, inštruktor (VK kopač rude, 1927, 1947, 1962)
Juh Rudolf, inštruktor (VK kopač rude, 1926, 1948, 1968)
Libnik Silvester, inštruktor (VK kopač rude, 1928, 1943, 1970)

Učitelji teoretičnih predmetov

Brumen Alojz, dipl. inž. geol. — geologija
Gnamuš-Kunst Olga, profesorica — slovenski jezik
Knez Mirko, rudarski tehnik — tehnika varnosti, tehnol. mat. z osnovami kemije

Logar Ernest, predm. učitelj — DEPU SFRJ
Mežnar Franc, dipl. inž. rud. — strokovno risanje
Skudnik Mirko, rudarski tehnik — strokovno računstvo
Stopar Janko, dipl. inž. rud. — rudarstvo, strojništvo v rud.
Struga Franc, predmetni učitelj — gospodarski zemljepis
Štruc Betka, predmetna učiteljica — slovenski jezik
Vevar Tomaž, kmetijski tehnik — telesna vzgoja
Vrčkovnik Rudolf, rudarski tehnik — rudarstvo, strojništvo v rud.

Administrativno osebje

Žibret Ema (tajnica, 1942, 1960, 1960, srednja administr.)
Prislan Ivanka (administratorica, 1949, 1966, 1968, administrativna)

Organizacija izobraževanja

V delo centra spadajo naslednje oblike izobraževanja:

— izobraževanje mladine v poklicni rudarski šoli za poklica kopač rude in plemenitelj rude,
— enoletna šola za priučene rudarje,
— izobraževanje po vajenskem sistemu za poklice: strojni ključavničar, klepar, strugar, obratni električar, topilec in mizar,

— štipendiranje za potrebe rudnika,
— dopolnilno izobraževanje članov kolektiva v podjetju in izven podjetja.

I. Izobraževanje mladine

a) Poklicna rudarska šola

Šola je imela v šolskem letu 1970/71 tri oddelke: dva v Mežici in enega v Idriji. Ob zaključku šolskega leta je bilo vpisanih v šolo 42 učencev, od tega:

— Mežica: 14 učencev v I. razredu
16 učencev v III. razredu
30 učencev skupno
— Idrija: 12 učencev v II. razredu

Vzgojnoizobraževalno delo v šoli je potekalo po delovnem načrtu, ki je bil realiziran. Praktični pouk je bil organiziran na šolskih deloviščih v obratu I. a v jami in v delavnicah.

Na šolskih deloviščih so se priučevali tudi novo sprejeti delavci (24) in opravljali počitniško prakso dijaki gimnazije (3).

Za teoretični pouk center doslej ni imel svojih učilnic, zato je uporabljal učilnice osnovne šole in učilnico v domu učencev. V teku je preureditev prostorov opuščene HE Pustnik za potrebe šole in ostalega izobraževanja. Predvideno je, da bodo dela zaključena do pričetka šolskega leta 1971/72. S tem bomo končno prišli do nujno potrebnih svojih prostorov.

Učni uspeh v Mežici

Razr.	Št. odd.	Št. uč.	Izdelali				Niso izdelali				Sr. oc. razr.			
			odl.	pdb.	db.	zd.	skp.	v %	1 nz.	2 nz.		3 ali več	skp.	v %
I.	1	14	—	2	6	1	9	64,3	3	1	1	5	35,7	2,9
III.	1	16	—	3	7	2	12	75,0	4	—	—	4	25,0	3,1
Skupaj	2	30	—	5	13	3	21	70,0	7	1	1	9	30,0	3,0

Uspeh pri zaključnih izpitih:

— zaključni izpit opravilo z odličnim uspehom	1 učenec
— s prav dobrim uspehom	3 učenci
— z dobrim uspehom	3 učenci
— z zadostnim uspehom	2 učenca
— popravni izpit pri zaključnem izpitu imata	2 učenca

b) Enoletna šola

Zaradi pomanjkanja mlade delovne sile v jami je bila organizirana enoletna šola za priučene (PK) rudarje. To enoletno šolo je obiskovalo 11 učencev, od teh je uspešno opravilo izpit 9 učencev.

c) Vajenci

Ob zaključku šolskega leta 1970/71 je bilo v učnem razmerju 61 učencev, od teh 22 ključavničarjev, 8 strugarjev, 3 kleparji, 23 električarjev, 4 topilci in 1 mizar.

Kovinarji

I. letnik	12 učencev
II. letnik	9 učencev
III. letnik	12 učencev
Skupaj	33 učencev

V mesecu marcu je opravil zaključni izpit en učenec za poklic klepar. V junijskem roku je opravilo zaključni izpit 6 učencev, od teh 5 za poklic strojni ključavničar in en za poklic strugar.

Obratni električarji

I. letnik	7 učencev
II. letnik	10 učencev
III. letnik	6 učencev
Skupaj	23 učencev

Zaključni izpit je opravilo 6 učencev.

Topilci

III. letnik	4 učenci
-------------	----------

Zaključni izpit v junijskem roku so opravili 3 učenci.

Mizar

II. letnik	1 učenec
------------	----------

d) Štipeđisti

Številčno stanje štipeđistov je razvidno iz naslednje tabele:

Stroka	Število štipeđistov			Skupno
	vis. š.	viš. š.	sred. š.	
rudarska	2	—	10	12
metalurška	3	—	5	8
kemijska	2	—	6	8
elektro	1	—	6	7
strojna	—	—	3	3
gradbena	1	—	—	1
pravna	—	1	—	1
ekonomska	1	1	1	3
administrativna	—	—	3	3
gasilska	—	—	1	1
Skupaj	10	2	35	47

Razen rednih štipeđij daje podjetje pomoč še 32 članom kolektiva za delno kritje stroškov izrednega šolanja, od teh je vpisanih 9 na višjih šolah, 23 pa na srednjih in delovodskih šolah.

Šolanje je končalo 21 štipeđistov, in sicer: REDNI: 1 — kem. fak., 1 — ekon. fak., 3 — TSS-rud. odd., 2 — TSS-metal. odd., 1 — TSS-str. odd., 1 — TSS-kem. odd., 1 — TSS-el. odd., 1 — 4-letna administr., 1 — ESS; IZREDNI: 1 — 2-letna administr., 6 — metal. delov. šola, 2 — TSS-str. odd.

II. Izobraževanje odraslih

V podjetju so bili organizirani naslednji tečaji:

— tečaj za KV delavce rud. stroke (kop., tes.)	25
— seminar za dežurne električarje	16
— seminar za strojnike dvigal	8
— tečaj za nudenje prve pomoči	16

Tečajev in seminarjev izven podjetja se je udeležilo 33 članov kolektiva, in sicer:

— tečaji za varjenje	5
— tečaj za kurjače centralnih kurjav	2
— atestiranje	5
— drugi tečaji in seminarji	23

Po uspešno opravljenih tečajih je 34 članov kolektiva opravilo izpit, s katerim jim je v podjetju priznana stopnja strokovne usposobljenosti za delovno mesto, in sicer:

— 14 za kopača rude
— 4 za tesarja
— 2 za kurjača centralne kurjave

- 5 za varilca in
- 9 za voznika »B« kategorije.

Skupno je bilo v organizirani izobraževalni proces vključenih 315 oseb, od tega:

- 166 redno zaposlenih članov kolektiva
- 30 učencev pok. rud. šole
- 9 učencev enoletne šole
- 49 štipeđistov
- 61 učencev kovin., elektro, metal. in lesne stroke

V teh podatkih pa niso zajeta občasna predavanja in preverjanje znanja varnostnih predpisov, ki jih za tehnični kader samostojno organizirajo tehnična vodstva ekonomskih enot za vsa tista delovna mesta, za katera je to zahtevano po rudarskih in drugih predpisih.

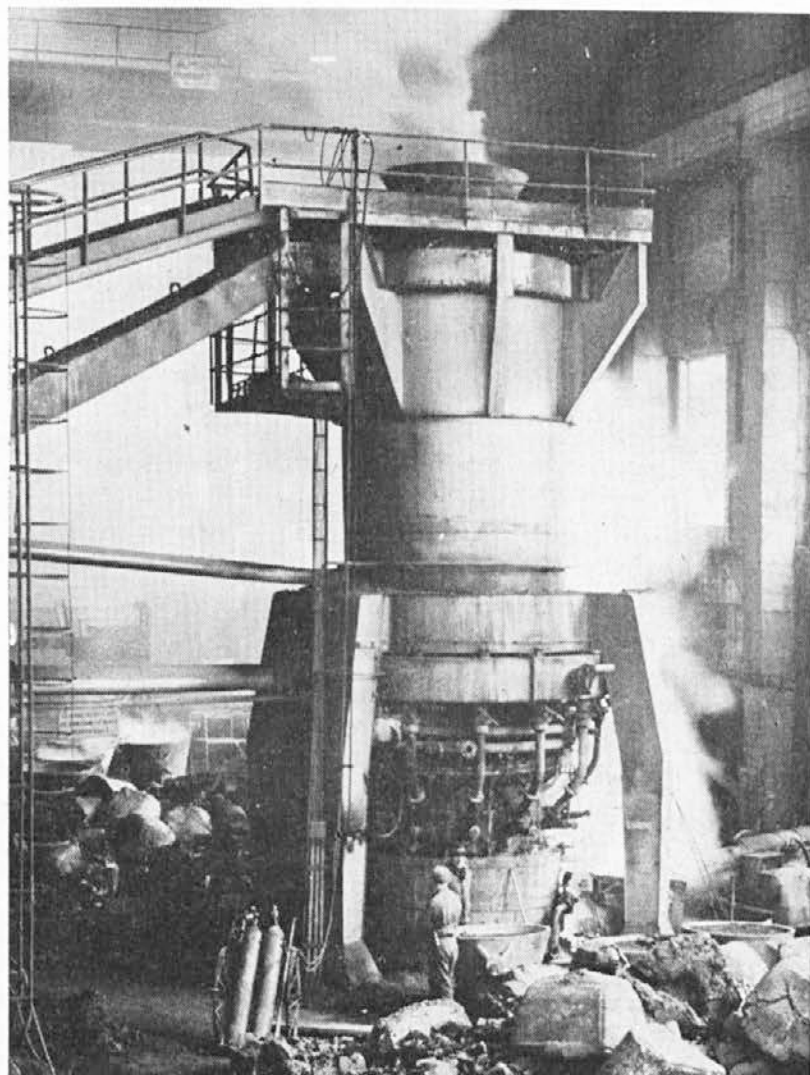
SEZNAM UČENCEV POKLICNE RUDARSKE ŠOLE

I. razred, razrednik Rudolf Vrčkovnik

1. Akrap Jože, kopač rude, dober
2. Bešlagić Izet, kopač rude, prav dober
3. Fajmut Kristijan, kopač rude, prav dober
4. Fortin Simon, kopač rude, nezadosten
5. Jerše Vlado, kopač rude, nezadosten
6. Kodrič Rudolf, kopač rude, nezadosten
7. Kuzma Branko, kopač rude, nezadosten
8. Lesjak Branko, kopač rude, dober
9. Oderlap Anton, kopač rude, zadosten
10. Polajner Karel, kopač rude, dober
11. Repotočnik Ivan, kopač rude, dober
12. Strojnik Silvo, kopač rude, dober
13. Šumah Ferdo, kopač rude, nezadosten
14. Zag Jože, kopač rude, dober

III. razred, razrednik Mirko Skudnik

1. Abraham Stanko, plemenitelj rude, dober
2. Gregor Rado, kopač rude, nezadosten
3. Komar Rudolf, kopač rude, dober

Visoka peč

Foto: R. Vončina

4. Kosl Roman, kopač rude, dober
5. Krebel Milan, kopač rude, nezadosten
6. Ošep Zmago, kopač rude, prav dober
7. Plesec Drago, kopač rude, dober
8. Proje Maks, plemenitelj rude, dober
9. Pšeničnik Stanko, kopač rude, dober
10. Strgar Vincenc, kopač rude, nezadosten
11. Strmčnik Drago, kopač rude, prav dober
12. Steharnik Beno, kopač rude, nezadosten
13. Strukl Mirko, kopač rude, dober
14. Trost Franc, kopač rude, prav dober
15. Uršnik Jože, kopač rude, zadosten
16. Vožič Franc, kopač rude, zadosten

7. Pšeničnik Stanko, kopač rude, nezadosten
8. Strmčnik Drago, kopač rude, odličen
9. Trost Franc, kopač rude, prav dober
10. Uršnik Jože, kopač rude, zadosten
11. Vožič Franc, kopač rude, zadosten

IZPITI V JESENSKEM ROKU

Razredni popravni izpiti

1. Gregor Rado, 2. r., kopač rude, zadosten
2. Strgar Vinko, 2. r., kopač rude, dober
3. Mencinger Andrej, 3. r., kopač rude, se ni prijavil k izpitu
4. Potočnik Franjo, 3. r., plemenitelj rude, zadosten

Popravni izpiti pri zaključnem izpitu

1. Svetina Franc, kopač rude, zadosten
2. Vračko Ivan, kopač rude, dober

Zaključni izpit

1. Potočnik Franjo, plemenitelj rude, dober

UČENCI, KI SO OPRAVILI ZAKLJUČNI IZPIT

1. Abraham Stanko, plemenitelj rude, prav dober
2. Komar Rudolf, kopač rude, dober
3. Kosl Roman, kopač rude, dober
4. Ošep Zmago, kopač rude, prav dober
5. Plesec Drago, kopač rude, dober
6. Proje Maks, plemenitelj rude, nezadosten

Strokovno izobraževanje pri delavski univerzi Ravne

Iz analize zaposlenih v delovnih organizacijah po izobrazbi v občini Ravne na Koroškem, ki jo je izvedla kadrovska komisija pri komiteju občinske konference ZKS Ravne na Koroškem, je razvidno, da je kadrovska zasedba zelo slaba. To spoznanje je vodstvo Delavske univerze Ravne spodbudilo, naj dela na tem, da bo možno obiskovati predavanja na nekaterih višjih in srednjih šolah tudi na Ravnah. Tako smo v šolskem letu 1970/71 ustanovili pet dislociranih oddelkov v občini Ravne na Koroškem, in sicer:

- visoko ekonomsko komercialno šolo (I. stopnja)
- višjo tehniško šolo
- srednjo ekonomsko šolo
- srednjo komercialno šolo
- srednjo medicinsko šolo

Poleg teh daljših oblik smo imeli še krajše oblike strokovnega izobraževanja, kot so:

- tečaj za kurjače centralnih kurjav,
- pripravljalni tečaj za sprejemne izpite na višje šole.

Predavatelji, ki poučujejo na teh dislociranih oddelkih, so zelo kvalitetni, saj to kažejo zelo uspešno opravljeni izpiti. Večina predavateljev je domačih, saj jih je od 47 predavateljev, ki poučujejo v oblikah izrednega študija, kar 28 iz občine Ravne na Koroškem, 14 predavateljev je iz Maribora in 5 iz Slovenj Gradca.

Pouk je organiziran na epohalni način, tako da se predava najprej en predmet, nato se šele preide na drugega.

Delovne organizacije so izredni študij podprle, kolikor je v njihovih močeh, saj svojim kandidatom pomagajo pri plačevanju šolnine, olajšujejo jim tudi delovne pogoje, da čim lažje študirajo.

Višina šolnine je za razne oddelke različna:

- Na visoki ekonomsko komercialni (I. stopnja) in na tehniški višji šoli je šolnina za eno šolsko leto (koledarsko leto in pol) 2600 din. V to ceno je všteto: predavanja, vpisnina, izpiti, literatura in najemnina prostorov.

- Na srednji ekonomski in srednji komercialni šoli je šolnina za šolsko leto (koledarsko leto) 1600 din. V to ceno je všteto: predavanja, izpiti, vpisnina in najemnina prostorov.

- Na srednji medicinski šoli je šolnina za šolsko leto (koledarsko leto) 1800 din. V to ceno je všteto: predavanja, izpiti, vpisnina in najemnina prostorov.

V prihodnosti nameravamo organizirati še: dislocirani oddelki šentjurske šole za kmetovalce, oddelki mariborske strojne fakultete

in oddelki ljubljanske metalurške fakultete (I. stopnja).

Seznam kandidatov po posameznih oddelkih in sekcijah:

Visoka ekonomsko komercialna šola Maribor — sekcija Ravne na Koroškem

- Božič Marija, Železarna Ravne
 Dihpol Ljudmila, Ljubljana-transport, Prevalje
 Gorenšek Marija, Koroški zdravstveni dom, Ravne na Koroškem
 Gostenčnik Heda, —
 Grenko Zdenka, Železarna Ravne
 Gril Marija, Stanovanjsko podjetje Slovenj Gradec
 Igerc Kazimir, TP »MERX«, Ravne na Koroškem
 Jurhar Berta, Skupščina občine Ravne na Koroškem
 Kac Milan, Kreditna banka Slovenj Gradec
 Klančnik Ivana, Železarna Ravne
 Klug Marija, Gozdno gospodarstvo, Slovenj Gradec
 Konečnik Ivanka, Trgovsko podjetje »Zarja«, Slovenj Gradec
 Kotnik Jože, Železarna, Ravne na Koroškem
 Kraiger Ela, Gozdno gospodarstvo, Slovenj Gradec
 Kreuh Evrelija, Gozdno gospodarstvo, Slovenj Gradec
 Kristan Anica, Merx, Ravne na Koroškem
 Mager Franc, Skupščina občine Ravne na Koroškem
 Mauč Kristina, GG, Slovenj Gradec
 Metelko Franc, Železarna Ravne
 Mlinar Anica, Rudniki svinca in topilnica Mežica
 Mrak Stefanija, Obrtno podjetje »Kroj« Vuzenica
 Naglič Marija, »Dinos«, Dravograd
 Ogrizek Mirko, Osnovna šola Slovenj Gradec
 Ott Erna, Železarna Ravne na Koroškem
 Pečoler Anica, Kreditna banka Slovenj Gradec
 Pečovnik Regina, Rudniki svinca in topilnica Mežica
 Pistotnik Alenka, »Merx«, Ravne na Koroškem
 Pogorevčnik Barbara, Koroški zdravstveni dom, Ravne na Koroškem
 Pogorevčnik Damjan, Koroški zdravstveni dom, Ravne na Koroškem
 Popič Tone, GG, Slovenj Gradec
 Potočnik Anton, Železarna Ravne na Koroškem
 Presečnik Ladislav, »Fecro«, Slovenj Gradec

- Rudolf Justina, Kmetijska zadruga »Drava«, Vuzenica
 Rudolf Rezka, KZSZ Maribor
 Senica Tjaša, —
 Sever Rezka, Gradbeno podjetje »Gradis«, Ravne na Koroškem
 Slavič Kristina, Gradbeno podjetje Dravograd
 Stravnik Marija, Železarna Ravne
 Šilih Ivan, Ljubljana-Transport
 Šipek Julijan, Železarna Ravne
 Šmarčan Marjana, Gradbeno podjetje »Gradis«, Ravne
 Špegelj Marijan, Skupščina občine Radlje ob Dravi
 Stefanovič Tomislav, Železarna Ravne
 Štrajher Božena, Ljudski magazin Prevalje
 Verdnik Mina-Berta, Ljubljana-Transport, Prevalje
 Vetter Hubert, Železarna Ravne
 Vrtič Angela, Rudniki svinca in topilnica Mežica
 Zdrovc Janez, Železarna Ravne
 Zdrčnik Jožica, Tovarna rezalnega orodja, Prevalje
 Žagar Janez, Medobčinski svet ZK za Koroško, Ravne

Višja tehniška šola Maribor — oddelki Ravne na Koroškem

- Blatnik Alfonz, Rudniki svinca in topilnica, Mežica
 Dover Teodor, Železarna Ravne
 Fava Daniel, Železarna Ravne
 Frajzman Vilijem, Železarna Ravne
 Gašperlin Franc, Elektrarna Dravograd
 Grašič Ludvik, Železarna Ravne
 Grzina Jože, Železarna Ravne
 Hudina Franc, Rudniki svinca in topilnica, Mežica
 Irman Vilijem, »Vatrostalna«, Zenica
 Košuta Rudolf, Železarna Ravne
 Lepej Rudolf, Železarna Ravne
 Marolt Franc, Železarna Ravne
 Mesner Franc, Železarna Ravne
 Mrakič Bogomir, Elektro Celje, PE Slovenj Gradec
 Novosel Ivan, »Stavbenik«, Prevalje
 Oderlap Franc, Železarna Ravne
 Pečovnik Ivan, Elektro Celje, PE Slovenj Gradec
 Petek Edvard, Rudniki svinca in topilnica, Mežica
 Plešnik Viktor, Tovarna rezalnega orodja, Prevalje
 Ramšak Anton, Tovarna rezalnega orodja, Prevalje
 Slemenik Milan, Elektro Celje, PE Slovenj Gradec
 Stoviček Karel, Železarna Ravne
 Strah Janez, Železarna Ravne
 Šipek Anton, Železarna Ravne
 Štern Anton, Železarna Ravne
 Suler Jurij, Železarna Ravne
 Turkuš Viktor, Železarna Ravne
 Wlodyga Vojteh, Stanovanjsko podjetje Ravne
 Vrhnjak Franc, Gozdno gospodarstvo, Slovenj Gradec
 Vugrinec Karel, Železarna Ravne
 Vušnik Ivan, Železarna Ravne
 Zaluberšek Vladimir, »Stavbenik«, Prevalje
 Svečko Anton, Šolski center Ravne
 Kac Bogomir, Elektro Celje, PE Slovenj Gradec
 Frančiškin Peter, EM Hidromontaža, Maribor
 Breznik Marko, EM Hidromontaža, Maribor
 Kos Franc, TGO »Gorenje«, Velenje
 Kostanjevec Brane, Elektro Celje, PE Slovenj Gradec
 Helbl Horst, Dravske elektrarne, HE Vuhred

Ekonomsko srednja šola Slovenj Gradec — oddelki Ravne na Koroškem

- Berložnik Mirko, Ljubljana-Transport, Prevalje
 Čas Rihard, Železarna Ravne
 Černe Marija, —
 Čibron Majda, Obrtno podjetje »Inštalater«, Prevalje
 Drolfnik Edvard, Ljubljana-transport, Prevalje

Enci Anton, Železarna Ravne
 Filip Marija, Obrtno podjetje »Inštalater«, Prevalje
 Fujs Hilda, Tekstilna tovarna Otiški vrh
 Gabrovec Jožica, Merx, Ravne
 Glazar Olga, Železarna Ravne
 Juvančič Fanika, Tovarna lesovine in lepenske, Prevalje
 Karničnik Janja, Tovarna rezalnega orodja, Prevalje
 Kavtičnik Jerica, Železarna Ravne
 Klemenc Franc, Knjigovodski servis, Prevalje
 Korošec Ana, Knjigovodski servis, Prevalje
 Kričej Oto, Železarna Ravne
 Krof Marija, Ljudski magazin, Prevalje
 Maher Mira, —
 Močilnik Peter, »Stavbenik«, Prevalje
 Močivnik Ana, Ljudski magazin, Prevalje
 Napotnik Veronika, Krajevna skupnost, Mežica
 Obretan Olga, —
 Pečovnik Marjan, Železarna Ravne
 Peruzzi Marija, Rudniki svinca in topilnica, Mežica
 Pisar Anton, Železarna Ravne
 Plešnik Ivanka, Gradbeno podjetje »Gradis«, Ravne na Koroškem
 Plevnik Marija, Železarna Ravne na Koroškem
 Praznik Irena, Obrtno podjetje Inštalater, Prevalje
 Ranc Vera, —
 Sirk Katica, Osnovna šola Ravne
 Svetec Heda, Knjigovodski servis, Prevalje
 Stern Ernest, »Gradis«, Ravne
 Tomaž Ivan, Carinarnica Dravograd
 Veselko Hermina, Krajevna skupnost Mežica
 Vučko Cecilija, —
 Orlič Milena, Železarna Ravne
 Štrajher Rozalija, Železarna Ravne
 Zupanc Angela, Kmetijska zadruga Prevalje

Komercialna srednja šola šolskega centra za blagovni promet Maribor — oddelek Ravne na Koroškem

Brodnik Helga, Železarna Ravne
 Čepin Ivana, Stanovanjsko podjetje Ravne
 Čivnik Ivan, Železarna Ravne
 Dravinski Stefan, Tapetništvo, Prevalje
 Dorđević Radivoj, Skupščina občine Ravne
 Golob Leopoldina, Obrtno podjetje »Inštalater«, Prevalje
 Gosak Alenka, Trgovsko podjetje »Dramog«, Vuhred
 Lodrant Marija, —
 Gradišnik Janez, Železarna Ravne
 Hovnik Bojan, Železarna Ravne
 Jančič Eva, Gostinska enota »Pogorevc«, Žerjav
 Joksimovič Marija, —
 Jurač Karel, Tovarna rezalnega orodja, Prevalje
 Konečnik Stefanija, Kreditna banka Slovenj Gradec
 Kordež Stanko, Rudniki svinca in topilnica, Mežica
 Kotnik Marija, Dom železarjev, Ravne
 Kos Franc, Železarna Ravne
 Košak Cilka, Šolski center Ravne
 Kristof Hedvika, —
 Logar Tončka, —
 Navodnik Heidi, —
 Novinšek Ivan, Železarna Ravne
 Polanc Drago, Železarna Ravne
 Podovšovnik Danica, Rudniki svinca in topilnica, Mežica
 Prinčič Marija, Železarna Ravne
 Raško Roman, »Intes«, Prevalje
 Reven Franc, Železarna Ravne
 Roblek Sida, Rudniki svinca in topilnica, Mežica
 Skudnik Bernarda, Rudniki svinca in topilnica Mežica
 Šatur Franc, Rudniki svinca in topilnica Mežica
 Šteharnek Branko, Železarna Ravne
 Šteharnek Stefan, Železarna Ravne
 Tasič Tomislav, Železarna Ravne
 Vaukan Karla, Ljubljana-Transport, Prevalje

Zdravstvena šola Maribor — oddelek Ravne na Koroškem

Gnamuš Marija, Koroški zdravstveni dom, Ravne
 Godec Anica, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Jakopič Vera, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Janžekovič Helena, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Ješovnik Marija, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Hribernik Anica, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Kordež Cilka, KZD Ravne na Koroškem
 Kranjc Anita, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Legner Drago, Koroški zdravstveni dom, Mislinja
 Lodrant Terezija, Rudniki svinca in topilnica, Mežica
 Logar Ema, Koroški zdravstveni dom
 Oder Kristina, Splošna bolnica Slovenj Gradec

Pačnik Jerica, Koroški zdravstveni dom
 Platzer-Kranjc Silvija, Koroški zdravstveni dom
 Pievnik Ivana, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Podojsteršek Jožica, Koroški zdravstveni dom
 Podjavoršek Zvonka, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Pogorevčnik Slavica, Koroški zdravstveni dom
 Primožič Marija, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Ramšak Ruža, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Strmčnik Marija, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Turkuš Marija, Koroški zdravstveni dom
 Uršič Slavica, Koroški zdravstveni dom
 Zafošnik Ana, Koroški zdravstveni dom
 Založnik Štefka, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Zdovec Marija, Splošna bolnica Slovenj Gradec
 Pumpas Marija, Koroški zdravstveni dom

Janka Messnerja Skurne storije

Janko Messner je bil domalega deset let Ravenčan, do 1955. leta.

Nedavno je izšla pri založbi Obzorja v Mariboru na 148 straneh njegova knjiga Skurne storije.

Nenavaden je naslov: vsak niti ne ve, kaj je naš koroški »skur'n« ali »skor'n« — »skuorn«, grd kakor nemški »schiach«.

Nenavadna je knjiga tudi znotraj: večji del je slovenski, dober del pa je napisan v nemščini.

Janko Messner je doma v Dobu, dobro uro od Pliberka mimo Humca ali Božjega groba. Nova podjunska železnica ima tu tudi postajališče, seveda le Aich; v cesarskih časih so bili krajevni napisi tod vse dvojezični.

»Pri Petru« se pravi domu po domače; dobra kmetija je v lepi ravnini.

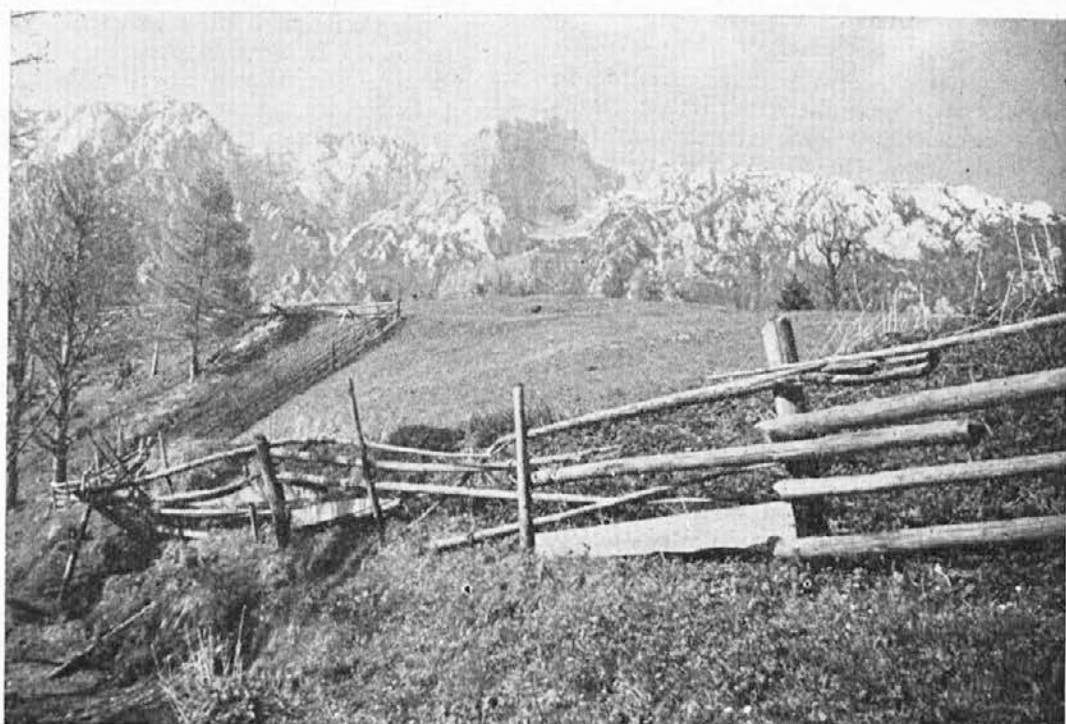
Druga v Dobu je »pri Žlindru«. To je 1912. leta kupil Janez Možina, Kraševac iz Rakitnika pri Postojni: »trden značaj, asketsko molčeč, s strogo nagubanim obrazom, s premišljeno počasnim dolgim kora-

kom, varčen, a ne skop« (tak je vnuku v spominu) — z osmerimi otroki: najstarejša je bila Ivana, 22 let ji je bilo tedaj, ko je prišla s trdega Krasa v mehko koroško polje, Jožici, najmlajši, pa šest.

Leto navrh je šel 34-letni Štefan Messner k Žlindru, da pripelje Ivano na Petrov grunt:

Štefan, njen prvorojenec, je župnik v Železni Kapli; Jozelj je bil namenjen za gospodarja, na Grmu pri Novem mestu je bil v kmetijski šoli, padel je pri Leningu; tudi Mica, ki je z možem Kužnikom na domu, se je šolala in je bila v gospodinjski šoli pri šentjakobskih šolskih sestrah; Janko je profesor na gimnaziji za Slovence v Celovcu; Francelj je ravnatelj šole v Tinjah, Terezija pa profesorica v Ljubljani.

Janko Messner se je rodil 13. decembra 1921. leta. Sedem let je hodil v dvorazrednico pri Božjem grobu, s štirinajstimi je šel tudi on v Celovec v humanistično gimnazijo za »gospoda« študirat. Iz 7. raz-

Turški plot pri nas

Foto: M. Dolinšek

reda so ga pobrali v vojsko, na francosko, na italijansko, na rusko fronto, bil je ranjen, ujet pri Amerikancih. Junija 1945. leta se je vrnil domov.

Angleži so bili okupacijska oblast na Koroškem. Kmalu so ga prijeli zaradi slovenske propagande. Ubežal je na Ravne. Tu se je tedaj rojevala gimnazija, bil je prefekt v dijaškem domu, vmes je opravil izpite za 7. in 8. razred in maturo v Mariboru (ravnska gimnazija je segala šele do 5. razreda), vpisal se je v Ljubljano na slavistiko, 1949. leta je diplomiral, učil vtem že dve leti na ravnski gimnaziji kot pogodbenik, od diplome dalje pa kot profesor do leta 1955, ko se je vrnil v svojo domačo koroško deželo:

z ženo, ki jo je bil spoznal, Olgo Jordanovsko, na koroški pevski turneji v Skopju; z otrokoma, sedemletnim Mirkom in štiriletnim Jožetom;

pa službe ni bilo in ne rednega dela, šest let tako.

Vznemirjen od topih usod življenja in neprijetno vznemirljiv kakor kdo, ki tu z blagimi besedami obhaja in tam s kirurškim nožem vrta, tako je stopil na prag svoje petdesetletnice in v slovensko literaturo s Skurnimi storijami.

To so žalostne zgodbe, iz gorjuposti rojene, pikre in ironične.

Lep in bogat je jezik, z domačo govornico ubran.

Nič manj nemščina; to mojstrstvo je dokazal že prevod Samorastnikov.

Prva skurna storija je Svinjska storija, meditacija sredi domačega svinjaka ob krulbi in cviležu svinj in prašičev in ob svinjski koritarski požrešnosti, vonjiva kmečka slika z mislimi tja in sem v čas.

Druga je Spasna, v lastno skledo ukrojena groteska, variacija starih šolniških in šolarskih kontroverz, z na desno zasukanimi glavami, z edinim Levakom, človeško ustrojnim, in z modrovanjem iz anatomije vratnih vretenc in o kimavstvu in gibki levo-desni razgledanosti.

Tretja je o Skjacu, kmetu, zarečenem skopuštvi, kruta tako, da ne bi bila verjetna, če ne bi bila resnična do izmozgane družine in izmozganega doma in do uničenja v družbi hlevskih podgan — bili pa so Skjačev oče zgleden krščanski mož.

Badgasteinski protokoli so osrednje in najboljše besedilo, v zdravilišču Badgasteinu nastali, spočeti pri omizju avstrijske malomeščanščine, ki ji umiranje koroške slovenščine ni vredno besede, avtorjeva storija, kakor na filmskem traku odgrinjanje trpeče podobe: slovenski dijak v Celovcu; vojska in fronta; razočarana svoboda; in potem neprilagodljivo tujstvo sredi svojih, občutek odvečnosti in zapuščenosti in uporno zmagovanje.

Filzhammer & Co. Lirična poezija je osnova tej storiji, razlita na pokrajino, to čudovito lepo koroško deželo, to čudovito zvonko koroščino, pesem koroško, tudi Marijino. Toda narod od samega petja ne živi in ne od samih narodnih voditeljev. — Votek je hladen. Votek je fabrikant, ki slovenščine ne trpi. Njegova velja za usodo dežele.

Tri storije so po nemško napisane, tri »razglednice«; nemškemu izvirniku sledi slovenski prevod Janeza Gradišnika.

Tri resnične zgodbe, pravi avtor, tri pristne fotografije so, bolj grde kot lepe,

in žalostne, prav žalostne. Pač za petdeseto obletnico plebiscita.

Eni je naslov »Celovec 1935«; tedaj je bil prvošolec Messner drugi mesec v Celovcu. Verouk so imeli to uro, z briljantno omaziljenega. Rado ni znal nemškega očenaša. Oklofutana, nabutana je bruhal iz sebe slovenskega — za vedno prizadet.

Pretrsljiva je »Leningrad / Globasnica 1942 — v ozadju Humeč«. Z nekaj močnimi potezami je narisana grozljivost vojске in prusovska vojaška drža. Joža Kuhar gre na žetveni dopust, proti Globasnici, in v oči mu bijejo lepaki: Kärntner, sprich deutsch! (Spomin uide nazaj na Humeč v šolo, ki je trobila in zabičevala, da je slovenščina grda, lepa pa nemščina.) Na domu ni koga. Na domu so tujci, Nemci. Njegovi so pregnani... Vrv za teleta je na starem kraju. Joža Kuhar jo najde, jo vzame in se obesi v domačem sadovnjaku.

(To razglednico je Messner posvetil svoji teti Jožici, sestri svoje matere, poročeni v Mariboru s podoficirjem Flandrom. Julija 1944 so jo gestapovci umorili. Junaški ženi, aktivistki OF, je Maribor posvetil eno svojih ulic.)

Zadnja je »Otok 1970 — V ozadju Celoveč«, pogovor s Perkonigom, »velikim pesnikom koroške dežele«, ki je v sebi čutil dve duši koroški, nemško po materi,

Dr. Janko Kotnik

UGLIČ

(Iz mojih ruskih spominov)

Štiri leta in pol (1914—1919) sem med prvo svetovno vojno preživel v Rusiji, spočetka kot vojni ujetnik, pozneje pa kot svoboden mednarodni državljani. Z vso hvaležnostjo moram priznati, da mi je bila ves ta čas sreča zvesta spremljevalka. Tudi v najbolj kočljivih in kritičnih položajih se je končno tehtnica moje usode prevesila meni v korist.

Takoj v začetku vojne (4. IX. 1914) sem bil ranjen v koleno leve noge nekje na Poljskem kakih trideset kilometrov južnozapadno od Lublina. Avstrijska vojska se je ponoči umaknila in me pustila ranjenega obležati na bojnem polju. Po osemnajstih urah so me pobrali ruski sanitetci in na lojtrskem vozu skupaj z drugimi ranjenci prepeljali do železniške postaje. Med vožnjo sem zaradi obilne krvavitve zgubil zavest. Ko se prebudim, se znajdem na mehkem in udobnem ležišču v krasnem, belo popleskanem vagonu ruskega sanitetnega vlaka. Prijazno se smehljajoča bolniška sestra mi je zasilno očistila rano in jo obvezala. Nato pa mi je prinesla skodelico vročega ruskega čaja in rezine mlečno belega kruha, debelo namazanega z maslom. To me je izredno okrepčalo in mi vrnilo znova življenjsko moč, saj že več kot štiriindvajset ur nisem ničesar zaužil. »Srečni ste,« mi je dejal poleg ležeči ranjeni ruski poročnik, »za vas je vojna končana, mi pa se bomo morali po okrevanju zopet vrniti na fronto, negotovi usodi nasproti.«

Proti večeru je vlak odpeljal. Odložili so me na najbližji večji postaji, v mestecu Holmu, kjer je bila v neki šoli pripravljene

slovensko po očetu, in je z veseljem videl na pokopališču na Otoku dvojce dreves, germanski hrast in slovensko lipo, kako se bratsko objemata. Toda resnica je daleč od te alegorije že brž od začetkov koroške zgodovine. Sicer sta drevesi bili, zdaj ju ni več, podrli so ju; kajti bili sta znotraj gnili in pereli.

Take so te Messnerjeve storije, mrke in črnoglede, in kakor so mrke in črnoglede so v milo žalost zaviti neusmiljeni izziv za premišljanje eni in drugi strani.

Nemške »Razglednice« so izšle tudi kot posebna knjižica.

Helmut Scharf, koroški pesnik in esejist, jim je v drugem zvezku svojega koroškega literarnega ogleдалa, v knjigi »Pesniki in knjige s Koroškega«, hitel posvetiti vso zadnjo stran z razumevanjem za bolečino in z željo, naj bi knjižica kljub marsikateri trdoti v izražanju prispevala k temu,

da bi večina manjšini pravic preskopo ne preračunavala,

marveč da bi dokazala, kar je Perkonig manjšini s poštenim namenom izprijal:

Koroški je slovenska manjšina potrebna — in še to (tudi po Perkonigu): nemški jezik je na Koroškem le eden od dveh, ne pa edini.

Ilustrirala je Skurne storije in opremila knjigo Melita Vovk.

Dr. Franc Sušnik

na zasilna poljska bolnica. Tu sem ležal dva dni skupaj z ruskimi in avstrijskimi ranjenci. Noga mi je otekala in me hudo bolela. Drugi dan proti večeru pa slišim, kako se zdravnik in dežurna sestra pogovarjata, da mi bo treba naslednje jutro amputirati nogo, češ da se je prijel že gangrena. Zavest, da bi moral biti vse življenje brez noge, me je silno potrla. Prosil sem zdravnika, da me pošlje, če le mogoče, v kako večjo bolnico za fronto, kjer imajo gotovo na voljo boljše pogoje in možnosti za zdravljenje težjih primerov. Malo je pomislil in dejal, da bo skušal ugoditi moji prošnji. In res me je že isti večer vtihotopil v vlak, ki je vozil ranjene ruske oficirje naravnost v Moskvo. Oddali so me najprej v razkošno opremljeno bolnico Rdečega križa, namenjeno samo za ruske oficirje. Le-tu so bili nameščeni prvostolni zdravniki kirurgi, mnogi izmed njih še z bogatimi izkušnjami iz rusko-japonske vojne. Z vso vnaemo in ljubeznivo skrbjo so se zavzeli zame, čeprav nisem bil Rus, oficijelno celo njihov sovražnik, ki je le pomotoma zašel v njihovo sredino. Po treh dneh so mi že povedali, da je noga rešena. Nato pa so me premestili v drugo bolnico, namenjeno izključno vojnim ujetnikom. Dasi tam ni bilo več tistega razkošja glede opreme in namestitve, vendar kar se je tikalo zdravljenja in odnosa medicinskega osebja do bolnika, ni bilo nobene razlike. Ker so v moskovskih bolnicah potrebovali prostora za težje ranjence, ki so v vedno večjem številu prihajali s fronte, so nas nekaj napol ozdravelih proti koncu oktobra poslali dalje na vzhod. Ustavili smo se

v mestu Rybinsk ob Volgi. Tudi tukaj nam ni bilo slabo. Bolnica je bila lepo urejena v skoraj novi stavbi ženske gimnazije. Medicinsko osebje od prvega zdravnika pa do zadnje sestre nam je izkazovalo vso mogočo pozornost. Bili smo udobno nastanjeni, saj nas je bilo v prostorni sobi samo šest, en Poljak, štirje avstrijski Nemci in jaz. Bili smo že vsi izven najhujšega in na poti končnega okrevanja. Hrana je bila obilna in okusno pripravljena, čaja pa smo dobivali, kolikor smo ga pozeleli. Z nemškimi tovariši smo se kar dobro razumeli, ker nacionalno niso bili zagrizeni in tudi verjetno niso poznali šovinizma obmejnih Nemcev — dva sta namreč bila Tirolca, eden Dunajčan, eden pa Solnograjčan. Ker sem jim pri vizitah služil za tolmača in tudi sicer večkrat posredoval njihove želje na višje mesto, so me imeli kar radi. Vsako jutro sem jim iz ruskih časopisov prevajal vojna poročila, da so bili kolikor toliko na tekočem. Silvestrovo (1914/15) smo še skupaj praznovali. V ta namen nam je zdravnik priskrbel na recept celo nekaj konjaka, kajti točenje alkoholnih pijač je bilo v Rusiji med vojno prepovedano.

Na novega leta dan pri jutranji viziti mi je zdravnik sporočil, da me bodo naslednji dan odpustili iz bolnice in poslali nekam v stalno bivališče, češ da sem že dovolj zdrav in ne potrebujem več zdravniške nege, vse drugo bo opravil čas. Tega trenutka sem se vedno bal, dasi sem si tudi sam želel, da bi bil enkrat konec temu stalnemu preseljevanju. Toda kam me bodo poslali? Morda na hladni sever v močvirnate džungle, morda na jug med napol divja kavkaška plemena, ali pa celo na daljni vzhod, v Sibirijo, kjer so trpeli in umirali ruski izgnanci? Od tega je bila pač odvisna moja nadaljnja usoda, morda za dolgo dolgo dobo. Zdravnik mi tega ni hotel povedati, ker je bila to uradna tajnost, je pa pristavil, da mi ne bo slabo. Proti večeru pa mi je sestra Tatjana, ko mi je zadnjič zmasirala koleno, šepnila na uho: »V Uglič pojdete.«

Uglič? Kot bi bil že nekoč slišal to ime, se mi je zazdelo. Tedaj sem se spomnil, da nam je nekoč profesor Ahgerer v sedmi šoli imenoval ta kraj, ko je predaval o srednjeveški ruski zgodovini. V Uglič je bil namreč izgnan in je tam skrivnostno umrl mladoletni sin Ivana Groznega. Več o tem kraju nisem vedel, tudi ne, kje približno leži.

Ko sem se drugo jutro poslovil od zdravnika in se mu zahvalil za vso izkazano ljubeznivost, ki sem je bil deležen, mi je dejal: »Srečo ste imeli. Ruska krogla, ki vas je zadela, je tanka in koničasta, povsem v skladu z ženevsko konvencijo in ne povzroča širokih ran, medtem ko so avstrijske in nemške krogle bolj debele in tope. Le-té bi vam pošteno razmrcvarile koleno in bi bili danes gotovo ob nogo.« Ob koncu sem ga vprašal, če bom lahko še hodil na planine. Začuden me je pogledal in rekel: »Če bi me vprašali, ali boste še lahko plesali, bi vas razumel, tako pa si ne morem misliti, čemu silite na planine.« Bil je pač sin širokih ruskih ravnin, ki mu je bilo naše hribovlavstvo povsem tuje. Ob slovesu mi je še ves ganjen izdal, da je Uglič manjše podeželsko mestece na desnem bregu Volge, oddaljeno kakih štiri-

Leta 1932 na bivšem sejmišču pred hišo takratnega čevljarkega mojstra in trgovca Jožeta Gostenčnika. V tistih časih so hodili naokrog cigani, ki so tu in tam imeli pri sebi ukročene medvede. Ob takih prilikah se je ob plešočem medvedu zbrala kar lepa družba radovednežev. Domač fotograf, čigar imena žal ne vemo, je ujel na ploščo eigana z medvedom in seveda tudi gledalce. Ker so na sliki sami domačini, bomo navedli tudi imena prisotnih. Sede z leve: Jože Konečnik, nepoznan, Edo Perklíč, Ernest Ruter, Luki Čivnik, Slavko Ravnjak, Jamšek, Jurij Rebernik, Gust Wankmüller, Ljubo Konečnik. Stoje od leve: Lešnikova, Tončka Vrh-njak, Štefan Štehnar (pleskar), Micka Čapelnik (dela v centralnem skladišču), Lenčka Vuš-nik, poročena Polanc, Pavla Mežner (dela v kemičnem laboratoriju), Pavla in Urška Kamnik (obe upokojeni), čevljar Jožef Gostenčnik, Marija Sornig, nepoznana

deset kilometrov od Rybinska. Poleti bi se lahko peljal tja s parnikom, pozimi pa je Volga zamrznjena in je treba pot opraviti na saneh.*

Na dvorišču so me čakale nalašč zame najete sani z enim konjem in kočijažem, za spremstvo pa mi je bil dodeljen podoficir Vasilij, ki je hkrati imel tudi nalogo, da skrbi za prehrano in prenočevanje. Bilo je v času najhujše zime, trideset stopinj pod ničlo. Jaz pa sem bil odet le z lahko pelevino, plašč se mi je zgubil nekje na fronti. Da mi ne bi bilo prehladno, mi je zdravnik velel prinesiti iz sklada Rdečega križa toplo volneno jopico in kožuh iz kozje kože z navznoter obrnjeno dlako. Potovanje je trajalo dva dni. Prvi večer smo se ustavili v manjši vasi. Spremljajoči podoficir mi je izbral prenočišče v najlepši hiši, pri vaškem starešini. Hiša je bila seveda lešana, na zunaj zeleno popleskana. Ko se je razvedelo, da je pri županu avstrijski oficir, je vsa vas pridrla tja in me hotela videti. V sobo, kjer sem bival, jih Vasilij sicer ni pustil, a kadar so se odprla vrata, je pokukalo najmanj kakih deset glav skozi nje, pri čemer so začudeno ugotavljali, da sem ravno tak kot ruski človek. Kako čudne pojme o Avstrijcih so neki imeli ti od sveta odmaknjeni ruski vaščani? Ker je bilo ravno nekaj dni pred pravoslavnimi božičnimi prazniki, so mi županovi h kipečemu samovarju nanosili na mizo vseh mogočih božičnih dobrot. Odstopili so mi zelo udobno, s puhom natlačeno in s svežim perilom posteljo ob prijetno razgreti peči. Moj spremljevalec Vasilij pa se je zleknil kar na trdo klop ob mizi.

Ko smo naslednji dan okrog osmih zjutraj odhajali, je bila kljub ostremu mrazu zopet vsa vas zbrana in zijala vame kot v nekako deveto čudo. Pot je bila prav za-

radi hudega mraza precej naporna. Večkrat sem moral stopiti s sani, da so se mi prezeble noge malo ogrele. Na srečo smo se opoldne ustavili v neki boljši vaški krčmi, kjer smo se ob toplo zakurjeni peči in vročem čaju s klobasami pošteno pogreli in okrepčali za nadaljnjo pot. Seveda je moja navzočnost vzbujala tudi tukaj vsepložno pozornost. »Se deset verst,« me je tolašil kočijaž, »in na cilju bomo.« In res smo proti četrti uri popoldne srečno prispeli v težko pričakovani Uglič. Že na prvi pogled je napravilo mesto name kar prijeten vtis. Po dolgih štirih mesecih sem videl okrog sebe zopet normalno vsakdanje življenje brez grmenja topov, brez pobijanja nedolžnih ljudi na fronti s te in one strani, brez vonja po jodu in kloroformu v bolnicah za fronto.

Sani so se ustavile pred poslopjem vojnega načelnika. Vasilij me je odpeljal v pisarno, kjer me je sprejel dežurni narednik. Le-ta je poklical takoj vojnega načelnika, polkovnika Lebedeva, v čigar rokah bo odslej moja usoda. Saj je bil vojni načelnik poleg mestnega glavarja najpomembnejša osebnost v mestu, zlasti v vojnem času. Kmalu se je pojavil pri vratih visok, že nekoliko osivel možki kakih šestdesetih let v uniformi ruskega polkovnika. Nič vojaško strogega ni bilo opaziti na njegovem obrazu. Še preden sem utegnil po vojaško pozdraviti, se mi je naglo približal in mi prožil roko v pozdrav. Povedal mi je, da je pred tremi dnevi dobil od rybinskega vojnega načelstva sporočilo o mojem prihodu. Kot Slovan bom lahko stanoval privatno v mestu, dobival bom petdeset rubljev mesečne plače in še tri ru-

* Danes je Uglič povezan z Moskvo z direktno železniško progo Moskva-Uglič.

blje povrhu za sobo. Lahko se bom svobodno gibal po mestu in v najbližji okolici, skratka bom popolnoma prost, le od časa do časa se bom moral javiti v pisarni. Po teh uvodnih informacijah me je povabil v svoje stanovanje, kjer smo ob samovarju in pripadajočih dobrotah v družbi njegove žene in hčerke četrtišolke dekliske gimnazije preživeli prijeten in obojestransko zanimiv večer. Prvo noč sem prespal kar v pisarni na vojaški postelji, naslednje jutro pa sem s pomočjo polkovnikovega sluga našel sobo v eni izmed najlepših ulic. Gospodar je bil pozlatar. Z ženo sta bila brez otrok, imela pa sta prostorno in dokaj udobno stanovanje. Moja soba je bila svetla in prijazna in, kar je bilo glavno, ves dan neprekinjeno ogrevana z eno steno velike lončene peči.

V mestu sem se kmalu popolnoma udomačil. Sprva sem pač imel za seboj, kadar sem se pokazal na ulici, celo kopo radovednih spremljevalcev, največ seveda porodne mladine. Najbolj so se čudili mojim gojzericam in usnjenim gamašam, a sčasoma so se tudi temu privadili po srbskem pogovoru, ki pravi: »Svako čudo za tri dana.« Ker sem dobil plačo tudi nazaj za tiste mesece, ki sem jih prebil v bolnici, sem si nakupil perila, zlasti toplega, in nekaj drugih potrebščin za vsakdanjo rabo. Spočetka sem se hranil v gostilni, nato pa privatno. Živel sem torej kakor na letovišču, tako da sem se kar sramoval brezdeležja, na katero sem bil obsojen. Da se ne bi preveč polenaril in pomehkužil, sem se pridno lotil učenja ruskega jezika. Stopil sem v stik z rusko akademijo znanosti v Petrogradu. Akademika slavista Šahmatov in Baudouin-de-Courtenay, znani raziskovalec slovenskega narečja v Režiji, sta mi brezplačno pošiljala publikacije s področja slavistike, tako da se mi je sčasoma nabrala kar lepa strokovna knjižnica. Zahajal sem tudi v kino, v mestno knjižnico, na razna predavanja in prireditve. Polagoma sem se seznanil z mnogimi uglednimi Ugličani, pa tudi s preprostimi ljudmi, s kmeti in kmeticami iz okolice, ki so prihajali k meni s prošnjo, da jim napišem pisma ali vsaj naslove za njihove sinove, može ali druge sorodnike, ki so bili v ujetništvu v Avstriji ali Nemčiji. Celo gimnazistke, ki so zvedele, da sem profesor, so mi prinašale francoske in latinske naloge, da jih popravim. Tako so mi dnevi minevali v vsestranski angažiranosti, da se niti nisem več zavedal, da sem vojni ujetnik. V Ugliču se sploh ni čutilo, da je vojna. Vsega je bilo še v izobilju in živelo se je poceni. Tako je npr. funt lepe izbrane govedine stal kakih 150 dinarjev današnje veljave.

Edina skrb, ki me je mučila, je bila, da že več kot pet mesecev nisem imel nobene vesti od doma. Za mojo usodo so zvedeli že po treh tednih. V sanitetnem vlakcu, kamor sem bil pripeljan s fronte, sem naletel na starega ruskega generala, ki je imel znanje v Švici. Le-ta mi je obljubil, da bo spravil moje pismo preko mednarodnega Rdečega križa v Švico k svojim znancom, ti pa ga bodo odposlali dalje mojim domačim. Prepričan sem bil, da so mi od doma že davno odpisali, a kaj, ko dolgo časa nisem imel stalnega bivališča. Pri ruskem Rdečem križu so pač zbirali pošto in čakali, da bom imel stalen naslov. In tako

sem v začetku marca l. 1915 nekega dne dobil kar cel kup kart. Doma so bili vsi zdravi, le Jugov Vester je padel in pozneje tudi Luka. Odslej dalje pa sem redno, skoraj vsak teden, prejemal po kako karto iz domovine.

Štiri mesece sem bil sam in edini avstrijski ujetnik v Ugliču. V začetku maja pa so poslali v Uglič nekaj vojakov in sedem oficirjev. Vojake so nastanili v nekem gospodarskem poslopju, oficirji, med katerimi sta bila dva Slovenca, trije Čehi, en Poljak ter en praški Žid, ki pa se je narodnostno izdajal za Čeha, so lahko stanovali v mestu kakor jaz. Ko pa so jele prihajati iz Avstrije in Nemčije vesti, da tam z ruskimi ujetniki slabo ravnajo, tudi nas niso pustili več stanoovati privatno, ampak so nas vse skupaj nastanili v nekem zapuščenem gradiču, ki pa so ga kar udobno uredili za naše bivanje. Jaz sem dobil kot najstarejši Ugličan celo svojo lastno sobo, da sem lahko nemoteno študiral. Če je kdo hotel v mesto po kakršnih koli opravkih, je moral imeti dovoljenje, ki pa ga je brez vsega lahko dobil. Ker sem vodil gospodinjstvo in bil obenem glavni kuhar, sem imel stalno dovoljenje za nakupovanje. Vojni načelnik in naši stari znanci in znanke pa so nam ostali tudi vnaprej naklonjeni, tako da je bil naš »zapor« več ali manj bolj formalna zadeva.

Tako je teklo naše življenje naprej vse

do konca marca 1916. Neko popoldne pa nas Slovence pokliče vojni načelnik in nam javi, da je dobil ukaz, da vse Slovence in Jugoslovane pošlje v Odeso, kjer se snuje divizija jugoslovanskih prostovoljcev, ki se bo borila skupaj z Rusi in drugimi zavezniki za končno osvoboditev vseh Jugoslovancev, Srbov, Hrvatov in Slovencev izpod avstrijske nadvlade. Že mesec dni se je o tem nekaj šušljalo, nismo pa imeli točnih podatkov, za kaj pravzaprav gre. Mene je potem še posebej povabil v stanovanje in mi dejal, da, če se javim za Čeha ali Poljaka, lahko ostanem še nadalje v Ugliču. Bil sem pred važno odločitvijo, ali ostati kot vojni ujetnik v Ugliču in udobno čakati tam konca vojne ali pa slediti klicu domovine in se napotiti negotovi bodočnosti naproti. Po kratkem, a zelo tehtnem premisleku sem se ganljivo zahvalil polkovniku za vso njegovo naklonjenost in odgovoril: »Odločil sem se za Odeso.«

Čez dva dni nas je tri Slovence odpeljala ruska trojka proti železniški postaji, od koder smo z vlakom krenili proti Odesi. Po končni odločitvi v Odesi sta se moja dva tovariša vrnila nazaj v ujetništvo, a nista več prišla v Uglič, ampak nekam dalje proti Sibiriji. Enega izmed njiju sem srečal po vrnitvi v domovino kot aktivnega kapetana jugoslovanske vojske v Ptuju.

Ravenčani so godli v Avstriji

Za nekaterimi drugimi skupinami in klubi iz našega kraja je končno tudi pihalni orkester ravenških železarjev imel priložnost potovati malo dlje kot samo do Pliberka in Sinče vasi. No, bili smo tudi že v Kapfenbergu, a kaj takega, kot smo doživeli v Bad Goisernu, ne bomo več kmalu.

Gostitelj, tovarna elektrod »Steeg«, nas je sprejela, kot tega še nismo videli doma ali v zamejstvu. S posredovanjem tovariša Maksa Viternika je bilo vse organizirano tako, kot si človek lahko le želi in

se dobro počuti, čeprav med tujimi ljudmi. Radovedni pogled, prijazen nasmeh in prisrčen stisk roke odvrže pomisleke, da imaš pred seboj tujca in deloma nerazumljivo govorico.

Točno ob 11. uri smo se 22. maja pripeljali na tovarniško dvorišče. Pozdravila nas je zelo dobra, nekaj nad 40-članska godba z nekaj koračnicami, nato pa še direktor tovarne in župan okraja. Če gledamo s stališča protokola, smo bili torej kar visok obisk.

Kolegom nismo ostali dolžni in kar hi-

Tako so nas dočakali: z ruto direktor, desno župan in domača godba

tro smo bili pripravljene tudi mi kaj zaigrati, medtem pa je naš častni predsednik tov. Viternik predal direktorju in kapelniku spominska darila. Takoj je bila tu že malica z obvezno steklenico piva in prvi sproščeni pogovori med nemško govorečimi. Ostali smo se pridno zalagali s klobaso in uživali ob pogledu na lepo okolico. Okrog dvanajste smo se odpeljali v par kilometrov oddaljeni Bad Goisern — letoviško mesto, izredno prikupno in čisto. Tukaj smo jedli, po izbiri zastonj pili in kadili, prespali in kajpak tudi koncertirali. Po kratkem razgledu in ugotovitvi, da je tam tudi mini golf, so ga mlajši po kosilu zasedli, starejši pa modrovali ob pivu in prebavljali obilen opoldanski zalogaj. Tako je minil skopo odmerjeni čas za počitek in razvedrilo po dolgi vožnji.

Ob 16. uri je bil napovedan koncert v izredno lepem in akustičnem paviljonu, namenjenem za prireditve na prostem. Že nekaj pred začetkom so se začeli zbirati poslušalci in vedno več jih je bilo. Tako smo uspešno in celo zelo dobro pred več kot 500-glavo publiko »odpihal« svoj popoldanski koncert v splošno zadovoljstvo gostiteljev in poslušalcev. Ob tej priložnosti nas je pozdravil tudi predsednik njihove »zveze pihalnih godb« g. Alois Preisler. Med drugim je dejal, da je prav glasbeni jezik tisti, ki ne pozna meja niti sistemov in ki družijo ljudi različnih narodov. V šali je še dodal, da tudi Slovenci radi sežemo po kozarcu piva, pa še odlično igramo povrhu. Ugotavljal je, da se torej ne razlikujemo od njih, saj sta si podobni celo melodiki pesmi, jezik pa ne sme biti ovira.

Se in še je bilo pozdravov, pohvalnih besed in šopkov, pa daril in tudi naš spored se je bližal koncu.

Po koncentraciji je potrebna sprostitvev in že se je znašla od nekje žoga, nujen rekvizit za nogometno tekmo proti ekipi južnih sodržavljanov, ki tam delajo. Tekma je bila na tako visoki prijateljski ravni, da sploh nismo pogrešali sodnika. Zmagali bi s 3:0, če se Janezu nasprotniki ne bi od srca zasmilili. Odločil se je, da jim bo pomagal. Izdajalec je »kao munja vodio loptu po desnom krilu, prevario jednog, drugog igrača, izvanredno centrirao — i vetar je skrenuo loptu — u gol.« Ni kaj reči! Bratski in častni zadetek je bil tu.

Večerja je bila v obliki narezka »za dva« in skoraj nemogoče bi bilo vse to pospraviti. Še dobro, da imamo gurmane, ki so mnogo pripomogli k častni izpraznitvi pladnjev.

S popolnoma drugačnim sporedom smo koncertirali drugi dan ob 10. uri. Poslušalcev je bilo še več, s tem pa tudi več dobrih poznavalcev glasbe. Avstrijci so namreč veliki ljubitelji pihalnih orkestrrov in je temu primerno tudi precej strokovnjakov. Čudno torej, da se še vedno držijo standardne zasedbe.

Po zelo pametni izbiri našega dirigenta Jožka Hermana smo igrali prvi dan lažji, drugi dan pa nekoliko težji program, saj smo bili že spočiti. Pristrčnega aplavza in priznanj spet ni manjkalo, vse to pa je bilo res zaslužno.

Takoj po koncertu smo se namenili v Bad Joshl, kjer smo se na pokopališču z odlomkom iz operete »Dežela smehljaja«

Naš simbol dirigentu gostiteljske godbe

poklonili velikemu avtorju operet Franzu Leharju. Tako je naše gostovanje počasi minevalo. Sledili so še zadnji pogovori ob kosilu, nato pa skoraj ganljivo slovo s še trdnejšim stiskom roke in besedami: »Še se bomo videli.« To je želja nas vseh, res velika želja tudi gostiteljev, a to ni odvisno samo od nas. Povabiti jih je treba v naši lepi kot, da bodo slišali našo harmonijo še z druge plati. Iz našega domačega kraja šum stoletnih smrek in večni zven jekla tristopetdesetih let in ropotanje kladiv, ki nam vsem režejo kruh. Morda bodo takrat lažje doumeli, česar do sedaj ne morejo, namreč da je iz »pleh muzike« mogoče napraviti to, kar je v 25 letih vztrajno zgradil Jožko Herman. Končno bodo še globlje spoznali našega človeka in njegovo dušo ter še bolj občutili naše izvajanje ob gostovanju.

Kdo ve, če se bomo lahko tako izkazali, kot so se oni? Ali jim bomo razen osnovnih življenjskih potreb lahko nudili še kaj več, npr. toplino in vso pozornost, ki smo je bili deležni in so je oni navajeni?

Pričakujemo jih, ki so napravili prvi korak k zblizanju delavcev dveh velikih poslovnih partnerjev. Zavedajo se, da samo razgovori poslovnih ljudi niso dovolj, da je treba širšega sodelovanja in spoznavanja med delavci tudi na drugih področjih — predvsem kulturnih. Le tako se bomo tesneje spoznali in lažje dogovarjali.

Ravenski godbeniki smo kot predstavniki kolektiva železarne Ravne svoje poslanstvo dobro opravili z odličnim igranjem in vzorno disciplino. Tako je bilo povsod. Rekli so: »Kjer je kvaliteta v duhu, je tudi v proizvodnji.« Pokazali smo kvaliteto, pa našo elektro peč v liri na kapa in značkah, kjer so najbrž njihove elektrode.

In kaj piše o tem Salzkammergut Zeitung pod naslovom Glasbena izmenjava STEEG—Ravne.

»Pred kratkim je Steeg obiskala tovarniška godba slovenske jeklarne Ravne«. Obisk je bil namenjen tovarni elektro, ki je poslovno tesno povezana z veliko jeklaro Ravne. Godbo, ki sestoji iz 55 godbenikov, je na dvorišču sprejela domača godba tovarne s pozdravnimi koračnicami. Tudi gostje so za dobrodoščilo zaigrali nekaj koračnic in s tem napravili zelo močan vtis glede zvočnosti. Po kosilu v hotelu »Goiserermühle« so se nekoliko odpočili.

Ob 16. uri je izredno šolani ansambel v letoviškem parku pričel koncert s programom iz pretežno moderne glasbene literature, vodi pa ga bivši vojaški dirigent J. Herman.

Izredna moč izbranega zvočnega telesa je na flavtah, trobentah in pozavnah, register melodičnih instrumentov pa razen dobrih klarinetov sestoji še iz cele družine saksofonov. Basi dobijo s kontrabasom še prijetnejšo barvo, ki predvsem v piano mestih pride do izraza! V nedeljo je bilo nadaljevanje koncerta z drugim programom. Tu se je šele pravzaprav videla visoka in občudovanja vredna glasbena sposobnost. Za vse iz okolice Salzkammerguta navzoče glasbenike sta bila koncerta posebnega obeležja. Malokdaj se namreč na tem območju tako dobro igra, če pomislimo, da je pri nas publika v tem pogledu že zelo razvajena. Okrajni predsednik Alois Preisler, ki je temu srečanju prisostvoval, je goste pozdravil v imenu »zveze pihalnih orkestrrov«. Škoda pa je, da publika pri dodatni koračnici ni vedela, da je avtor domačin gostov L. Viternik.

Čeprav so bili godbeniki po napornem koncertu verjetno zelo utrujeni, so se še pred kosilom odpeljali na grob Franca Leharja in mu v spomin zaigrali odlomek iz njegove »Dežela smehljaja«.

V jeseni sledi obisk godbe Steeg na Ravne. Tovarna je namreč zelo zainteresirana, da goji z Jugoslavijo kar najboljše

Konec uspešnega koncertiranja

poslovne vezi in pogloblja človeške stike. To podjetje se je zadnje čase zelo povečalo, tako da kljub točasnemu konjunkturi pripisuje največji pomen dobavam elektrod v Jugoslavijo. Tovarna zaposluje sicer le nekaj nad 300 delavcev, vzdržuje pa godbo, ki šteje 45 godbenikov.

Obisk inozemske prijateljske godbe je dokaz, da glasba povezuje narode, temu jeziku pa meje ne morejo biti določene.

Tako torej drugi o nas in o našem koncertiranju ob dvodnevnem gostovanju v Bad Goisernu.

Ivan Gradišek

ZLATI JUBILEJ

Ob letošnjem pustu sta praznovala visok življenjski jubilej — 50. obletnico zakonskega življenja — Vahtarjev oče in mati v Starem trgu pri Slovenj Gradcu. Oba sta rojena Hotuljca, pravzaprav sosedata iz Podgore. On Kovačev oziroma pozneje Svetneči Franc, ona Pavšarjeva Micka. Toplo mi je postalo pri srcu, ko sem ju gledal in poslušal, kako sta oba zdrava in dobre volje v krogu številnih otrok in vnučkov pripovedovala o svojem življenju in trpljenju v preteklih petdesetih letih, ki sta jih preživela v srečnem zakonu.

Da bodo naši potomci vedeli, kakšno je bilo življenje dedov in babic, sem zapisal pogovor s slavljenecema. Pripovedoval je večinoma oče Franc, pa tudi mati ga je dopolnjevala.

— Petdeset let ste poročeni, sem začel. Povejte po pravici: ali vam je kaj žal za ta leta, ki ste jih preživeli skupaj z Micko?

— Ne, ni mi žal! Če bi bil še enkrat mlad, bi šel takoj še enkrat prostovoljno v tak zakonski jarem, kakor je moj.

— Mati, ali govori resnico ali le tako, zaradi lepšega?

— Oče že govori resnico. Jaz lahko rečem le to, da se zakona v vseh 50 letih nisva naveličala, zato ga bova tudi potrdila z novo pogodbo še za nadaljnjih 50 let!

Franc Razgoršek je bil rojen 1. decembra 1899 pri Kovaču v Podgori očetu Gregorju in materi Neži. Od osmih otrok je bil najmlajši, »pošobovnik«. Najprej je bil pastir, potem je moral pomagati očetu kovaču, ki je izdeloval sekire in druge kovaške reči. Vmes je bila seveda tudi hotuljska osnovna šola.

Njegova mladost pa je bila presneto kratka. Bila je I. svetovna vojska, bratje že vsi na frontah, ko je moral tudi šele 17-letni Franc k vojakom na Sočo in v Tirolo. Služil je pri koroškem polku št. 3 pri gorskem topništvu. Kar dvakrat je bil ranjen, po končani vojski pa 15 mesecev v italijanskem ujetništvu. Jugoslovane so držali še posebno strogo zaradi spornega Trsta.

— Kje pa sta se spoznala z ženo, Pavšarjevo Micko? sem bil radoveden.

— Doma, saj sva bila sosedata! Najbolj pa na lepo nedeljo v Kotljah. Lepe nedelje so bile včasih prav nalašč za take namene, saj sta bila godba in ples, torej priložnosti za spoznavanje dovolj. Muzika je bila takrat še redka, torej pomembna stvar, ne tako kot danes, ko se izza vsakega vogala dere radio in brencijo po cestah transistorji ko kaki sršeni.

— Kdo pa je dal pobudo za bližnje poznanstvo, vi ali Micka?

— Pobuda je bila seveda moja, in to tako, da sva že o pustu 1921 morala pred oltar! Takrat me je pa skrbelo, kako bo. Micka je bila sicer stara 18 let, ampak še mladoletna, saj je bila takrat meja polnoletnosti 21 let. Tri manjkajoča leta sem ji kupil na sodišču v Slovenj Gradcu. Sodnik se je sicer nekaj upiral in zvijal, toda imel sem srečo, da sem vzel s seboj starega Lužnika, Lenarta Kuharja, iz Kotelja, ki je posegel vmes: »Nič se ne obotavljajte, gospod sodnik! Kaj bo pa tedaj, če se bo kaj »zadrlo«? Tako je popustil in sem dobil leta in Micko.

Medeni tedni so bili kratki, ker je moral Franc za celih 18 mesecev v vojsko. Po vrnitvi pa je bilo bridko. Z ženo sta ži-

vela najprej v Kotljah, na domu staršev. Otroci so prihajali kar po vrsti, Franc pa je delal. Pomagal je pri kmetih, nato pa se je zaposlil v ravenški železarni, kjer je delal do l. 1925. Tedaj sta se preselila k Vahtarju na Grad pri Slovenj Gradcu, kjer živita še danes. Franc je delal v tovarni usnja, nato v tovarni kos, nakar je otepal brezposelnost. Kmetija je bila majhna, 4 do 5 ha z gozdom vred, zato so se le težko preživljali. Delo je dobil spet malo pred II. svetovno vojsko.

Pod poveljstvom učitelja Zorka Kotnika je kar v takratnem Guštanju »brnil svoj domači kraj«. Pa je bilo vojske hitro konec in je bil spet doma, pomagal graditi kasarno, dokler ga ni v gramozni jami l. 1943 podsulo in mu polomilo nogo, da je bil invalidsko upokojen.

Kot primer, koliko je bil delavec vreden v stari Jugoslaviji, je oče Franc povedal:

— Nekoč sem prosil lastnika tovarne usnja, da bi mi kaj malega primaknil pri plači. Povedal sem mu, da imam veliko otrok (vseh je bilo dvanajst). On pa mi pravi: »Veš, Franc, ti si zame toliko vreden, kolikor mi delaš, otroci pa so tvoji in meni ne pomenijo čisto nič.« Toda vseeno mi je le primaknil dva dinarja pri plači.

Med okupacijo je bilo težko in hudo kot povsod. Sin Franci je bil mobiliziran v nemško vojsko. Ko je bil ranjen, je dobil dopust in je odšel v partizane l. 1943. Ker se ni vrnil v svojo enoto, so ga pričeli iskati in vsak dan je bila pri hiši patrolja. Najhuje je bilo, ko je bil skrit v slami, pri hiši pa je bila preiskava; na srečo ga pa le niso našli.

— Kdaj pa vas je bilo med okupacijo najbolj strah? sem hotel ponagajati staremu veteranu, pa je imel kar hitro odgovor pri roki.

— Ja, to je bilo pa tedaj, ko sem šel v bolnišnico, da bi vzeli ženo na porod 12. otroka. Tedaj pa je rekel zdravnik: »Kaj, dvanajsti otrok je to? Takoj bomo prosili fūhrerja za botra, saj to se ne zgodi vsak dan!« Od strahu mi je postalo slabo in kakor hitro sem mogel, sem jo pobral iz bolnišnice ter se nisem več vrnil, zdravnik je pa tudi pozabil, tako da je minilo brez sitnosti. Meni namreč nikakor ni šlo v glavo, da bi imel moj otrok za botra človeka, ki je bil že »odpisan«.

O svoji ženi ima Franc same lepe besede:

— Micka ima zlate roke. Šest fantov in šest deklet se nama je rodilo. Vsi so živi, vsi pri kruhu. In so dobri otroci, ki zelo radi pomagajo, če le morejo. Ko so rasli, je bilo sicer težko, vendar je šlo, ker so pomagali tudi sosedje, ki so kar po vrsti prihajali ponje: dajte nam pastirja, dajte nam varučko! Kar po trije so bili kako leto v taki začasnih službi ali, kakor bi rekel, v življenjski šoli.

Kakor za delavca, tako tudi za malega kmeta ni bilo življenja v stari Jugoslaviji. Če si bil zaposlen, si imel davka kakor veliki kmet — 700 dinarjev, to pa je bila takrat krava. Danes je bolje, bilo pa bi lahko za kmeta, ki je pod okupacijo veliko naredil za našo vojsko, še boljše.

— Pa še zadnje vprašanje, oče Franc: ste morda vi imeli kaj, česar naša mladina ne pozna, pa je bilo vendar lepo?

Vahtarjevi

— O, ja! Imeli smo vasovanje, klicanje deklet ponoči na vasi, pa lepo fantovsko pesem, pri kateri so zadrhtela v mesečini dekliška srca in se je za vsakim okencem videla senca dekleta, ki je prisluškovalo v noč in svojemu srcu. Takih doživetij je moderni čas naše mlade oropal, toda ima-

jo pač mnogo drugega in vsega ni mogoče imeti.

Tako je bil naš razgovor pri kraju in ob slovesu smo si krepko stisnili roke. Draga Vahtarjeva mati in oče — še mnogo let sreče in skupnega življenja!

Rok Gorenšek

Kmet samouk

Že od nekdaj so se mežiški kmetje radi ukvarjali z drobnobrtjo, zlasti s tako, da jim je obenem bila tako v razvedrilo kakor tudi v pomoč pri gospodarjenju na posestvu. V tem sestavku ne bom govoril o vseh, ki se bavijo s kakršno koli obrtno dejavnostjo, marveč bom opisal samo en primer, ki mi je bolj poznan.

V okolici Mežice, precej v hribih, živi kmet, pd. Kočan, čigar posestvo je neka srednje veliko. Na tej kmetiji je nekdaj živelo precejšnje število članov Kočanova družine. Danes so otroci že odrasli in so večinoma odšli z doma. Oče in mati, ki sta sedaj že precej v letih, pa še vedno gospodarita.

Ker se s Kočanom osebno pozna, mi je ob nekem obisku na domu začel pripovedovati, da se poleg kmetovanja že dolgo ukvarja še z rokodelstvom.

Naučil se ga je sam, in sicer v letih, ko so bili še vsi doma, takrat, ko je samo s kmetovanjem le s težavo preživel svojo številno družino. Že v mladosti je marsikaj znal napraviti, kar je potem še vse bolj izpopolnjeval.

Najprej se je lotil grabelj, škafov za vodo in majhnih vozičkov ter jih prodajal vaščanom. Izdeloval pa je tudi vseh vrst kmetijskih vozov in vse, kar se na kmetijah potrebuje. Tudi coklače za rudniške delavce je delal, dokler še ni bilo gumijastih škornjev. Vsi delavci so bili z njimi prav zadovoljni.

Ko je videl, da mu gre delo od rok, mu je to dalo še več veselja in sčasoma se je

lotil celo izdelave lesenih ogrodij za razne stroje, kot npr. za stružnico, krožno žago, tračno žago, poravnalko, pihalnik za seno parnat in drugo. Danes poznajo Kočana mnogi kmetje od blizu in daleč po njegovih solidno izdelanih žagah venecijankah za rezanje hlodov ter po sodih za mošt in strojih za sadje (sadnih mlinih).

Nekdaj je izdeloval celo pohištvo in celo glasbenih instrumentov se je lotil. Na-

pravil je baje velike in glasne citre, katerih zvoke so vsi sosedje radi poslušali. Žal pa je te citre pred leti požar pri sosedu upepelil.

Sedaj je Kočan sicer že star prek 67 let, toda še vedno zelo delaven na posestvu in v svoji delavnici.

Poleg naštetega si je mož že v času pred drugo svetovno vojno izdelal lastno električno centralo. Napravil si je leseno turbino, na katero je speljal vodo po 93 m dolgem lesenem cevovodu. Cevi za ta cevovod je izdelal skupno s svojim mlajšim bratom. Cevi sta vrtala ročno s svedri, od katerih je zadnji imel premera 10 cm in je bil tako dolg, da je segel do polovice hloda. Delo sta opravila v rekordnih treh dneh.

Voda, ki je gnalo turbino, je po teh ceveh pritekala z višine 20 metrov, tok, ki ga je ustvarjala ta centrala, je zadoščal za pogon vsakega njegovega stroja, hkrati pa tudi za razsvetljavo in radio.

Pri električni razsvetljavi si je Ivan še lažje pomagal. Začel je po večerih izdelovati celo otroško obutev in krojiti obleke za svoje otroke. To delo je opravljal vse do njihove zaposlitve, ko so lahko že sami sebe oskrbovali s svojim zaslužkom. Takrat je očetu to delo odpadlo, zato se je še bolj posvetil izdelavi sodov in škafov, zlasti pa sadnih mlinov, pihalnikov za seno, poravnalk in žag venecijank.

Kolikor se mož sam spominja, je do danes izdelal okrog 50 sadnih mlinov, okrog 30 pihalnikov za seno, okrog 15 poravnalk (»hobel mašin«) najtočneje pa ve, da je izdelal že čez 20 žag venecijank. Z eno ima dela polna dva meseca. Take žage baje ni težko montirati, saj je pritrjena z vijaki samo na štirih krajih. Ob njej pa je obenem montiran tudi cirkular, ki ga z uporabo menjalnika lahko žene isti motor.

»Pri Kočanu« se pravi samo hiši, ime sedanjega lastnika pa je Šumah Ivan. Njegov nekdanji prednik na tej kmetiji je bil baje neki Kočan in po njem se je domače ime obdržalo do danes. Kmetijo je pozneje od Kočana kupil l. 1885 Mihev, ki je prej posedoval Rožančevo kmetijo v Koprivni. Ta je imel pet otrok, tri hčere in dva si-

Družina Šumah

Ivan Šumah s svojim izdelkom — pihalnikom

nova. Eno od teh deklet, Magdaleno, je poročil Hermonkov sin Šumah Jožef in se preselil v Kočanovo hišo, ki jo je takrat še posedoval Mihev. Ivan, o katerem pišem, je sin Jožefa in Magdalene, ki sta takrat že gospodarila na tem posestvu.

Družina Šumah pravzaprav izhaja z Igerčevega posestva nad Mušenikom pri Črni. Tam so Ivanovi predniki posedovali kmetijo vse dotlej, dokler niso na tistem zemljišču odkrili in pričeli kopati svinčeno rudo. Ivanov ded, ki mu to ni bilo po volji, je posestvo prodal grofu Thurnu in kupil drugo leta 1890 na Lešah pri Hermonku. Imel je osem otrok, pet sinov in tri hčere. Od teh je bil najstarejši sin Peter, drugi Andrej, tretji pa Jože, Ivanov oče, ki se je priženil h Kočanu. Četrti, Silvester, je gospodaril na Hermonkovem posestvu, peti pa je bil Lipš. Vmes pa še tri hčere: Ana, Marička in Katarina, ki so se vse poročile na velika posestva.

Ivan in njegova žena Nežka sta imela štirinajst otrok, od katerih jih danes živi še dvanajst, dva pa sta umrla; eden majhen, drugi pa je bil star že 27 let in poročen, ko se je smrtno ponesrečil na delovnem mestu v rudniku.

Ob tej priložnosti želimo Ivanu in njegovi ženi Nežki srečo, zadovoljstvo in trdno zdravje v jeseni njunega življenja.

Ivan Travnekar

ciologije izredno nadaljuje. Pričujejoče pesmi so nastale ob dotiku z betonom in metalom — novo prevleko naše doline, ki nam bo morda usodno merila in določala korak v bodoče čase. To ni protest proti tehnični civilizaciji; avtor sprejema tehniko in materiale, s katerimi nas preplavlja kot dejstvo, ki se mu ne moremo umakniti. V objemu teh hladnih materialov pa vendarle skuša najti človeško prekrvljenost in neuničljivo živost, ki si najde poti tudi med grobe in hladne sestavine novega časa, ki veje skozi našo dolino.

Vinko Ošlak se razen s poezijo ukvarja še s pisanjem krajše proze, predvsem pa esejev. Doslej je sodeloval pri študentski Tribuni, Odsevih in Problemih. Naše občinstvo ga morda pozna tudi z literarnih večerov, ki jih vsako leto prirejajo v Črni na Koroškem v okviru koroškega kulturnega tedna, kjer je prav tako sodeloval.

I.

Otrokov obraz
— medeninaste sanje;
moški obraz
— srebrna pečina;
starčev obraz
— tenak tolčeni baker...

II.

Obrazi so njive;
v njih čas
neutrudno
seje svoje sledi.

Reka prinaša metal,
ki lega na lica,
vtiskujoč vijuge
jeklenih poti...

III.

Ptice se ženijo
v opečnatih slogih.
sončni pramen se krivi
pod jeklenimi svodi;
dekliška pesem
se zajeda v tram,
položen prek dveh
železnih gredi...

IV.

V betonski mešalnik
je jerebica izlegla tri jajca:
iz tanke cementne lupine
z železnimi kljuni
razbijajo v svet
trije napol
od rje razžrti mladiči...

Po dvigalu se spušča dan,
v oblačno noč krvaveč...

V.

Cvet sprašuje:
— Kaj je beton?
Vran odgovori:
— To je siva trmasta snov,
ki strja človeške želje
v kalup
zastrupljenih časov.

Vran odleti,
beton se počasi suši
v razmajanem soncu...

VI.

Betonske gredi
se križajo v zénicah;
po njih se plazi
srhljiva snov;
v možgane zasaja
železne osti,
v spomin na bodočo
leđeno dobo...

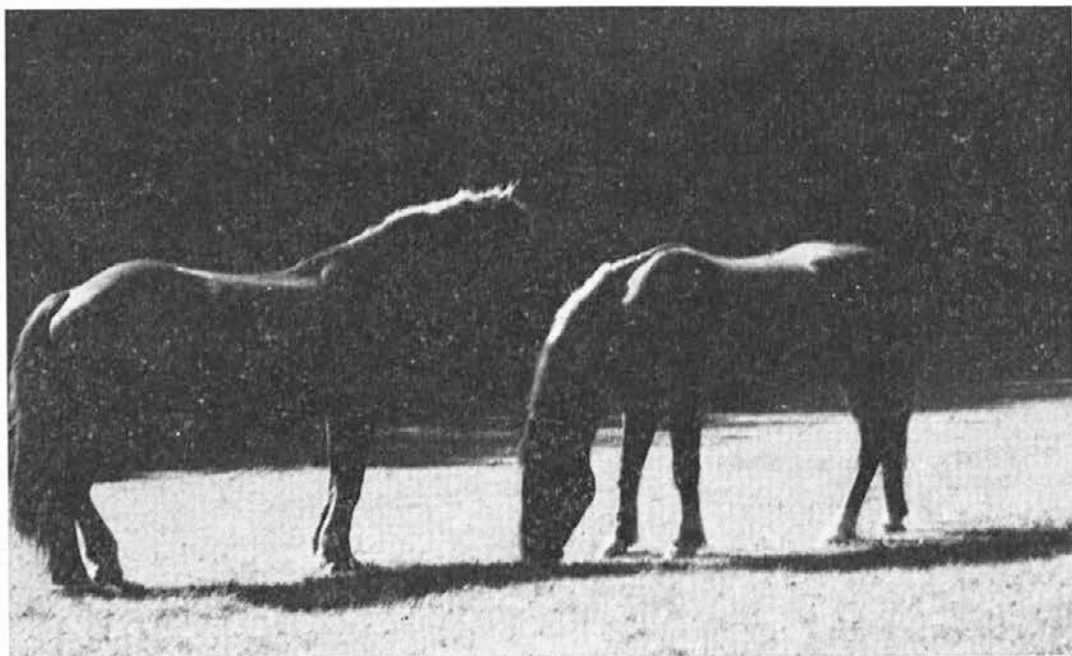
Gimnazija, čestitamo

Pred tremi leti so na naši gimnaziji ustanovili svoje šolsko športno društvo, tri leta so delali in garali, se učili in se tudi veliko naučili, začeli so iz nič in brez izkušenj, z veseljem in voljo so premagali neštete ovire, znojili so se in omahovali, a se vendar ponovno vračali na pravo pot, ki jih je vsa tri leta vodila v strmino, da bi letos, ko še vedno odmeva slavje 350-letnice naših železarjev, ki so jim po vojni zgradili gimnazijo, stopili prav na vrh in se postavili pred vsemi pri nas na Ravnah, v Mežiški dolini in v vsej republici kot najboljšo šolsko športno društvo v Sloveniji.

Kaj drugega naj, kot hvalimo in pohvalimo, vse dijakinje in dijake, pa tudi profesorje, ki so vsi člani šolskega športnega društva, oba telesnovzgojna delavca, predsednika in vse člane društva in seveda glavnega mentorja prof. Janka Kotnika, ki je v teh treh letih vzpona hodil prvi v navezi, iskal in tudi našel varne oprijeme, ki so pomagali doseči vrh.

Šolska športna društva v naši dolini so še vsa mlada, o njih še vsi športni delavci in organizacije, ki so srečale že Abrahama ali pa nekoliko mlajše, ne vedo dovolj, kaj šele drugi, zato je naša dolžnost, da seznanimo širšo javnost s tem, kaj delajo ti naši mladi dijaki, bodoči inženirji, profesorji, zdravniki, kako preživljajo svoj prosti čas, kako se trudijo in utrjujejo v geslu: zdrav duh v zdravem telesu.

Redno organizirajo medrazredna tekmovanja, zelo razvito imajo krožkovno dejavnost v

Na paši

Foto: A. Sertel

Vinko Ošlak

METAL IN BETON

Vinko Ošlak, čigar pesmi objavljamo, se je rodil 23. junija 1947 v Slovenj Gradcu. Tam je končal tudi ekonomsko srednjo šolo, sicer pa je doma s Prevalj. V Ljubljani je dve leti študiral sociologijo, sedaj pa se je po odsluženju JLA zaposlil v železarni in študij so-

atletiki, košarki, plavanju, orodni telovadbi, odbojki, streljanju, šahu in namiznem tenisu, sodelujejo na občinskih, področnih in republiških prvenstvih, v svojih vrstah imajo republiške prvakinje v odbojki in prvakinjo v smučanju, več odličnih športnikov v različnih panogah, največja njihova moč pa je množičnost, saj so vsi dijaki in profesorji člani šolskega športnega društva. Tesne stike na športnem področju imajo z brežiško gimnazijo, tekmujejo pa tudi s koroškimi študenti. Člani ŠSD gimnazije tvorijo jedro koroškega atletskega kluba, njihovo delo je čutiti tudi pri organizaciji športnih dnevo in pri vzgoji mladih strokovnih kadrov.

Se veliko več bi lahko naštel, vendar mislimo, da je prav sedaj priljubljenost najbolj, da ob naših iskrenih čestitkah k njihovem uspehu od njih samih izvemo še kaj več in zato smo čestitali in spraševali, odgovarjali pa so mentor prof. Janko Kotnik, predsednik društva Štefan Vevar in tajnica društva Marjeta Matvoz.

Najprej smo hoteli vedeti nekaj o prehojenju poti od skromnih začetkov, do velikega uspeha.

Prof. Kotnik nam je povedal:

»Šolska športna društva niso nova organizacijska oblika v telesni kulturi. To je organizacija, ki v obliki prostovoljne dejavnosti združuje dijake, željne sproščenosti in ustvarjalnejše oblike telesne vzgoje. Dosedanji učni načrt je preveč posplošen in tog. Dijak se pri tem počuti odrinjenega, želi si večje aktivnosti in tudi potreben je je. To smo že dolgo vedeli, čeprav je športna aktivnost na gimnaziji že prej obstajala.

Pred tremi leti pa je prišla pobuda od občinske zveze za telesno kulturo, da se tudi pri nas na gimnaziji ustanovi šolsko športno društvo. Ker so nam obljubili tudi vso možno pomoč, smo oktobra pred tremi leti društvo tudi ustanovili. Začetek za nas seveda ni bil lahek, srečali smo se s prvimi težavami, ker pa je ObZTK svojo obljubo tudi držala in nam res pri vsem pomagala, pa tudi šolsko vodstvo je pokazalo razumevanje za naše nove želje, smo prve težave premagali. Sestavili smo statut, izbrali 6-članski ožji odbor, ki je ob podpori 18-članskega širšega odbora sestavil tudi plan dela. Takoj smo se vključili v republiško tekmovanje ŠSD šol druge stopnje in že prvo leto dosegli proboj med najboljših. Plasirali smo se na 7.—9. mesto v republiki. To nas je toliko spodbudilo, da smo se še resneje lotili dela. Krožkovna dejavnost je še bolj zaživela, dijaki so počasi doumeli, da je to njihovo društvo, ki jim prinaša zdravje in razvedrilo in zato jih ni bilo težko vključiti v dejavnost. Lansko leto smo si že delili 5.—7. mesto. Počasi smo začeli razmišljati tudi o najvišji uvrstitvi. V letošnje tekmovanje smo šli še z več žara in zagrizenosti. Dosegli smo lepe športne in vzgojne rezultate. Ob proglasitvi ob koncu šolskega leta smo dosegli 1. mesto. Lepa nagrada za naše delo, pa tudi velika obveznost za naprej!«

Prof. Kotnika smo vprašali, kaj je po njegovem bistvo dela, tisto, kar je najbolj vplivalo na rezultat, na osvojitve 1. mesta med ŠSD drugostopenjskih šol v Sloveniji. Povedal je:

»Tekmovanje šolskih športnih društev je potekalo po določenih kriterijih. Osnovnih kriterijev je trinajst in so razdeljeni po pomembnosti v tri skupine. To so:

I. skupina

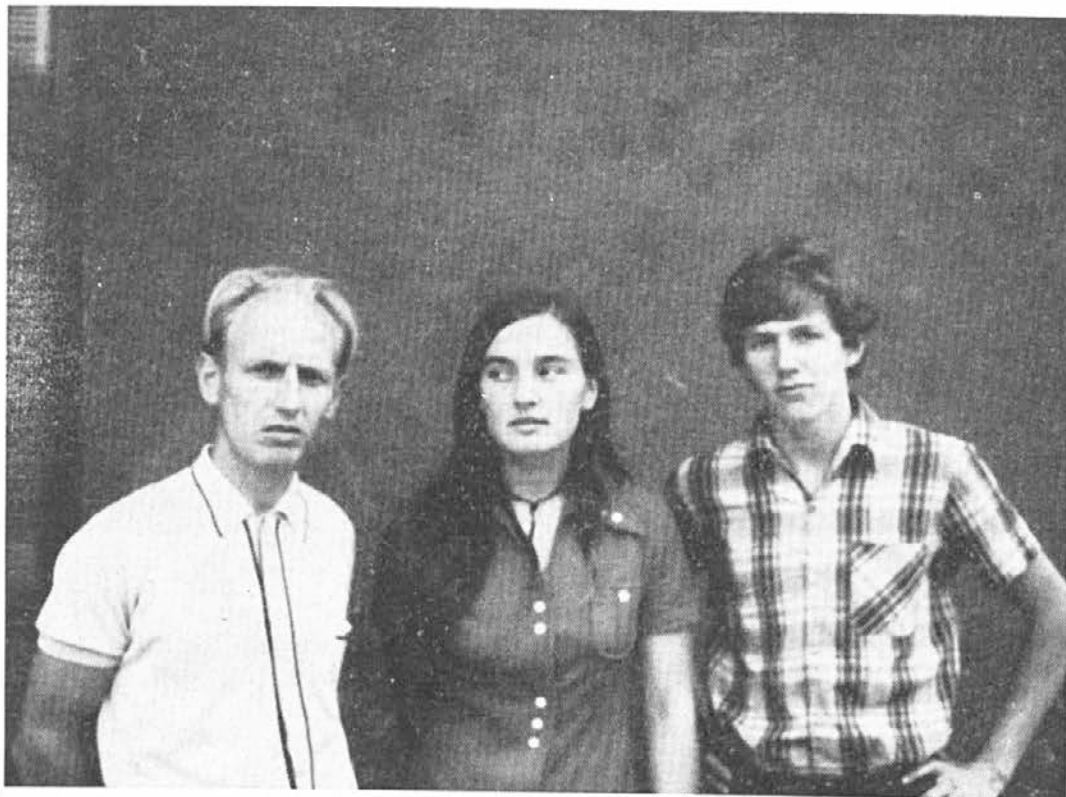
1. Vzgojni rezultat in samoupravljanje
2. Množičnost

II. skupina

3. Manifestacije in pohodi
4. Skrb za objekte
5. Zdravstvena skrb za člane društva
6. Dokumentacija ŠSD

III. skupina

7. Kvalitetnejša tekmovanja
  8. Povezava s športnimi organizacijami in ŠSD
  9. Financiranje v ŠSD
  10. Povezava s šolo
  11. Mesto ŠSD v kraju
  12. Število in razvitost športnih panog v ŠSD
  13. Skrb za strokovne kadre in člane ŠSD
- Najpomembnejša v tekmovanju sta bila razumljivo kriterija iz I. skupine. Tu smo zelo

Mentor, tajnica in predsednik ŠSD Gimnazija

Foto: J. Sater

napredovali, saj smo obema kriterijema posvečali tudi največjo skrb. Mislim pa, da tudi pri vseh drugih nismo zatajili.«

Vsako društvo ne dela enako uspešno, tudi sistemi dela so različni, kakor želje, hotenja in cilji, vendar pa je vsem društvom sorodno eno: pomanjkanje finančnih sredstev. Ker je v kriterijih za ocenjevanje uspešnosti dela ŠSD tudi financiranje, smo o tem, kako rešujejo to večno problematiko v gimnazijskem šolskem društvu, vprašali njihovega predsednika Štefana Vevara, ki nam je na vprašanje tako odgovoril:

»Kot samostojno društvo nujno potrebujemo lastna finančna sredstva. Eden izmed virov financiranja je mesečna članarina, ki znaša 0,50 N din in 100 odst. zbrana prinese na leto približno 2000 N din. To pa bi bilo za naše ŠSD odločno premalo in zato ima finančna pomoč ObZTK veliko vlogo. Letos nam je že nakazala čez 4000 N din. Pomembna je tudi pomoč šole, ki nam zlasti pomaga pri nabavi rekvizitov.«

Kako pa kaj sodelovanje z drugimi organizacijami v šoli?

»Naše ŠSD,« je nadaljeval predsednik Vevar, »dobro sodeluje z drugimi organizacijami na gimnaziji, z mladinsko organizacijo, s profsorskim zborom, z vodstvom šole. Zlasti močno je sodelovanje s profsorskim zborom, saj so vsi profesorji člani ŠSD. Proforska ekipa je npr. odigrala z dijaki več tekem v odbojki, poleg tega pa je sodelovala tudi na prvenstvu gimnazije v malem nogometu, kjer je osvojila 4. mesto. Program ŠSD ima tudi več stičnih točk z učnim programom. Lep primer je plavalni krožek za slabše plavalce, ki dijakom-neplavalcem — omogoča, da se hitro vključijo v učni program plavanja. Povezava z mladinsko organizacijo pa je predvsem v skupnih pripravah in izvedbi občinskih zborov pri evidenci učnih uspehov ŠSD in še drugod.«

Dokumentacija v ŠSD je kriterij, ki sodi celo v III. skupino kriterijev za ocenjevanje dela, vemo pa tudi, da sodi v tajniško delo še veliko več kot samo urejanje dokumentacije. Tajnica ŠSD Marjeta Matvoz nam je o tem povedala:

»Začetek je bil težak, saj nisem vedela, kaj vse moram delati. Kljub temu sem se trudila, z nasveti pa mi je pomagal tudi mentor. Sedaj po treh letih dela v ŠSD pa je moje delo nekako takšno: zapisnike s sestankov mi v več izvodih prepíše tajnica na šoli, en izvod dobi predsednik, en izvod mentor, druge pa vložim v posebno mapo. Dopise, ki jih dobi društvo, vpisujem v posebni zvezek, prav tako tudi dopise, ki jih mi odpošljemo. V posebnih

mapah shranjujem tudi vse zapisnike in rezultate s tekmovanj. Vsi člani imajo članske izkaznice našega društva, katere nam je oskrbela ObZTK. Omenila bi mogoče še to, da sem morala do sedaj vso dokumentacijo nositi domov, kar seveda ni bilo dobro, zdaj pa jo že imam v novi omari na šoli.«

Vse funkcije v odboru so razdeljene med dijake, dijaki pa so na gimnaziji samo štiri leta. Sedanji člani odbora so se več ali manj tri leta kalili v delu, dosegli so zavidanja vredne rezultate, bili mentorju v veliko oporo, čez leto dni pa bodo maturirali in odšli. Prav zato smo hoteli vedeti, kako bo z menjavno generacije, kako bodo novi funkcionarji zamenjali stare in kako bo to vplivalo na delo društva. Tudi na to vprašanje nam je odgovorila tajnica Marjeta Matvoz.

»Poskrbeli smo za to, da z odhodom funkcionarjev-maturantov ne bo prehudih vrzeli v delu ŠSD. Vsako leto smo namreč v ožji odbor izvolili kakšnega člana iz prvega ali drugega letnika in tako tem dijakom omogočili pravočasno uvajanje v naše delo. To pa je potrebno, saj že letos predsednik, blagajničarka in jaz kot četrtošolci ne bomo mogli več toliko delati v društvu kot do sedaj. Že sedaj uvajamo naše namestnike in vsi upamo, do bodo z delom v ŠSD prav tako nadaljevali oz. še bolje, kot smo mi.«

V tako velikem in številnem društvu seveda niso potrebni samo odborniki, za vodenje številnih krožkov so potrebni tudi vodniki, za vodenje tekem pa sodniki. Ali skrbijo za kadre in kako jih mislijo pridobiti, smo vprašali mentorja prof. Kotnika.

»Veliki razmah dejavnosti šolskega športnega društva je nakazal potrebo po kadrih. Te kadre bi želeli imeti v dijaških vrstah, zato smo zelo veseli pobude šolskega centra za telesno vzgojo, ki je skupaj z republiškim centrom šolskih športnih društev odločil, da bo take kadre tudi šolal. Za prvi tečaj, ki bo konec avgusta v Seči, se je prijavilo iz našega društva kar 17 dijakov in dijakinj. Finančno nam je spet priskočila na pomoč ObZTK, ki je plačala prijavnino in prevozne stroške za vseh 17 prijavljencev. Tako bomo rešili težave s kadri, saj so pri taki dejavnosti, kot jo ima naše društvo, res velike.«

Naše zadnje vprašanje smo naslovili na predsednika tega vzornega kolektiva. Vprašali smo ga, kakšen je bil odmev na doseženo 1. mesto, saj je v Sloveniji prek 60 srednjih in strokovnih šol. Štefan Vevar nam je dejal:

»Po izkušnjah iz prejšnjega leta, ko smo pričakovali več, dobili pa manj, smo letos pričakovali manj, dobili pa več! Seveda smo se nagrade zelo razveselili in prepričan sem,

da je naletela na velik odmev po vsej Mežiški dolini. Kmalu po razglasitvi rezultatov smo prejeli čestitke od ObZTK, od generalnega direktorja slovenskih železarn Gregorja Klančnika, od bivšega dijaka in člana našega ŠSD Tomija Levovnika. Vsem se ob tej priložnosti za čestitke najlepše zahvaljujem.

Razgovora je bilo konec. Resnično ponosni smo lahko na ta naš mladi športni rod raven-ske gimnazije, zbran v šolskem športnem društvu, ponosni tudi zato, ker so se uspešno vključili v prave agitatorje telesne vzgoje in nam z dejanji pokazali, kaj vse lahko sami naredijo. Tako delo, kronano z uspehi, bi moralo vplivati tudi na druge šole v naši dolini. Po gimnazijskem šolskem društvu se bo treba zgledeovati, predvsem po njihovem delu, ki je njim in bi tudi drugim prineslo zaslu-ženo priznanje. Seveda pa je res potrebno po-šteno delati!

Jože Šater

Koristna posvetovanja — pomembni zaključki

Poletni meseci pomenijo več ali manj zatišje na športnih terenih, saj se tudi športniki želijo oddahnuti od treningov in tekmovanj, funkcionarji pa od vsakdanjih skrbi, predvsem od tistih, kako priti do potrebnega denarja za nastope ekip in po-sameznikov. Seveda je taka skrb podza-vestno prisotna tudi čez poletje, a malo je le potisnjena na stran, da bi jeseni zo-pet prišla v ospredje.

V športnih krogih pri nas na Koroškem pa letošnje poletje ni bilo miru. Na ob-činski zvezi za telesno kulturo je bilo tu-di čez poletje zelo živahno, deloma zaradi tega, ker je bilo potrebno še marsikaj pri-praviti za sezono 1971/72, deloma pa či-sto »po svoji krivdi«, saj je občina Rav-ne na Koroškem letošnje poletje vsaj na športnem področju krepko prekoračila svoje meje. Vrstili so se obiski in posveti, zasedanja in razprave, ki so imele med-občinski, republiški pa tudi medrepubliški značaj.

Visok obisk iz BIH

V spremstvu podpredsednika in sekre-tarja ZTKS tov. Lenarčiča in Naprudnika je našo občinsko zvezo za telesno kulturo obiskala delegacija SOFK BIH, v kateri sta bila oba podpredsednika Pozderac in Bajič ter sekretar Čučič. S tovariši iz Bosne, ki so si najprej ogledali dom teles-ne kulture, smo se na smučarski koči po-govarjali predvsem o izgradnji in vzdrže-vanju športnih objektov in o aktivnosti pe-dagogov za telesno kulturo v športnih in telovadnih organizacijah. Pri tem smo se-veda zvedeli nekaj o problemih velikega kulturno športnega objekta Skenderija, kjer morajo športniki uro treninga zelo drago plačevati (bojmo se velikih objektov, ki bi se morali sami vzdrževati) in o nji-hovih malih olimpijskih igrah za šolsko mladino, ki so zelo dobro pripravljene in vzorno organizirane. O tem smo se lah-ko dobro prepričali tudi v bogati doku-mentaciji, ki so nam jo predali gostje iz BIH.

Če na kratko strnemo vsebino razgo-vorov, potem velja za nas podčrtati dvoje.

1. da smo lahko izredno zadovoljni, da imamo naš DTK in vse ustanove (šole — TIS), ki morajo plačati usluge v tem do-

Od gimnazijcev pa bi se morda tokrat po-slovlili s temi besedami: hvala vam za vaše delo, za vaš dosežek, ki ste ga prinesli na športne Ravne! Nikoli pa ne pozabite, da gre čas naprej, da bo letošnja nagrada sčasoma le še spomin.

Zato vam priporočamo in od vas tudi pričakujemo, da še naprej pridno in vztrajno razvijate telesno kulturne navade med vaši-mi dijaki, da vzgajate nov rod tekmovalcev in organizatorjev, sodnikov in trenerjev in da vzgojite mladinke in mladince, ki bodo tako prežeti s telesno kulturo in športom, da bodo po končanem študiju, ko se bodo vračali, pridno in sodobno delali v telesno vzgojnih in športnih organizacijah z enako vnmemo in uspehom, kot so delali v vašem šolskem šport-nem društvu.

To je vaše prvo in osnovno poslanstvo!

Jože Šater

mu, so lahko trdno prepričane, da so te us-luge res poceni in

2. da vsak pedagog telesne kulture v aktivnim delom na šoli in v šolskem šport-nem društvu najbolj koristi naši telesni kulturi.

To z drugimi besedami pomeni, da mo-ra DTK tudi v bodoče ostati objekt za športno vzgojo naše mladine (zato je tudi bil zgrajen) in nikoli stremeti po tem, da postane dobičarska dejavnost ter da ima-jo pedagogi telesne vzgoje, če le hočejo delati, dela dovolj na šoli in v šolskih športnih društvih.

Predlog delegacije SOFK BIH, da bi naša občinska zveza za telesno kulturo navezala tesnejše stike z občinsko zvezo za telesno kulturo Zenice zaradi sorodno-sti, ki se imenuje železarstvo (kljub temu, da smo obravnavali športno problematiko, smo večkrat omenili železarno Ravne in tudi odkrito priznali, da ne bi bilo pri nas tako razvejanega športnega življenja niti doma telesne kulture, če ne bi bilo naše železarne), smo z veseljem sprejeli in pričakujemo lahko, da bo do prve izmenjave stališč prišlo že v letošnjem letu.

Upajmo, da so se gostje iz BIH pri nas dobro počutili in hvaležni smo jim za ko-ristno obravnavo vedno sveže telesnovzgoj-ne problematike.

Jesenice in Ravne — ne samo v železarstvu

Tričlanska delegacija ObZTK Jesenice na čelu s predsednikom Bertijem Brun-om je bila dva dni gost naše občinske zveze. S to občinsko zvezo nas vežejo pri-jateljske vezi že dalj časa, tudi mi smo že bili enkrat na Jesenicah in sedaj so nam oni obisk vrnili.

V razgovorih smo ugotovili več stičnih točk pri našem delu, ki pa želimo še po-globiti, zato ni nič čudnega, da smo se do-govorili tudi o konkretnih akcijah, kjer bi športniki Jesenic in Raven skupaj nasto-pili. Že tradicionalna srečanja na letnih in zimskih igrah slovenskih železarjev naj bi samo dopolnjevala srečanja drugih šport-nikov, predvsem mladine. Konkretno smo se dogovorili, da bo jeseni na Jesenicah namiznoteniški dvoboj mladink, Jeseniča-

ni pa so pripravljene nastopiti z 200 člani šolskega športnega društva na javnem te-lovadnem nastopu, če ga bomo pri nas sploh zmožni organizirati že letos jeseni, drugače pa spomladi naslednje leto. Tudi v drugih športnih panogah, kot so smu-čanje, odbojka, kegljanje itd., bomo v bo-doče organizirali srečanja na Jesenicah in na Ravnah, kar bo vsekakor obe železar-ski mesti še bolj združilo. Posvetovanja o aktualnih problemih o telesni kulturi naj bi tudi postala tradicionalna.

Štirje predsedniki ObZTK na Ravnah

Že na občnem zboru naše ObZTK v Kot-ljah je vzklikla ideja, da bi se predsedniki ObZTK, med katerimi obstajajo že dalj časa prijateljske vezi, večkrat sestali in izmenjali izkušnje z edinim namenom, da bi bolj obvladali zamotano problematiko, ki jo srečujemo pri svojem delu in da bi bili pripravljene na vse novo, kar bo v na-še telesnovzgojno življenje prineslo (vsaj moralo bi) bolj trdne in učinkovitejše me-tode in več optimizma (telesnokulturne skupnosti, zakon o telesni kulturi). Ker se je ideja o takem sklicu rodila na Rav-nah, je razumljivo, da so Ravne in naša ObZTK bile prvi gostitelj predsednikov občinskih zvez za telesno kulturo Mitje Pipana (Celje), Jožeta Vilda (Murska So-bota) in Bertija Bruna (Jesenice).

Zakaj prav te občinske zveze? Prvič, Jesenice, Celje (Štore) in Ravne so pod skupno železarsko streho, torej veliko istih problemov, drugič, naši ObZTK je celjska zveza veliko pomagala v začetku njenega delovanja in pri atletiki, imeli smo že medsebojna občinska srečanja, kar lah-ko povemo tudi za Jeseničane, tretjič, z občinsko zvezo Murska Sobota so naše vezi izredno trdne in prijateljske, veliko koristnih napotkov smo dobili od njih pri ustanavljanju šolskih športnih društev in prek njih stike z madžarskimi športniki, srečujemo se na tradicionalnem atletskem troboju Pomurje : Šaleška dolina : Koroška; četrtič našteje občinske zveze pokrivajo del Gorenjske, Štajerske, Pomurja in Ko-roške, in petič, hoteli smo se srečati v oz-kem krogu zato, da bi v prvi vrsti ustva-rili res delovno vzdušje, da bi se sestali ne samo zaradi sestajanja, ampak zato, da bi se temeljito pomenili o našem delu.

Mirne duše lahko zapišemo, da je prvi sestanek štirih predsednikov ObZTK na Ravnah uspel, saj je bil res delaven in je osvojil več koristnih zaključkov, pri obli-kovanju katerih je s svojimi bogatimi iz-kušnjami aktivno sodeloval tudi častni predsednik naše občinske zveze in gene-ralni direktor slovenskih železarn Gregor Klančnik, za kar smo mu vsi zelo hvaležni.

Udeleženci ravenkega sestanka so si ogledali tudi športne objekte v Črni, Me-žici, na Prevaljah in na Ravnah ter prvi in zadnji del filma o telesni kulturi na Koroškem in bili gostje na kosilu pri predsedniku občinske skupščine Ivanu Strmčniku. Tudi njemu iskrena hvala za izkazano pozornost.

Mitja Pipan, Jože Vild, Berti Brun, Jo-že Šater in Gregor Klančnik so oblikovali in podpisali naslednje zaključke, ki se na-našajo izključno na šolsko telesno vzgojo oz. delo šolskih športnih društev.

1. Vsi udeleženci posvetovanja podpiramo že izraženo stališče, da predstavlja šolska telesna vzgoja in ŠSD osnovni pogoji za razvoj množičnosti v telesni kulturi in za reprodukcijo kadrov in vzgojo mladih samoupravljalcev.

2. Kljub temu da občinske zveze za telesno kulturo posvečajo temu vprašanju izredno pozornost in pripravljenost z vsemi močmi pospeševati razvoj telesne vzgoje in šolskih športnih društev, pa menimo, da namen ne bo dosežen, če izobraževalne skupnosti ne bodo smatrale šolske telesne vzgoje kot sestavni del svoje dejavnosti in izdatneje podprle financiranja ustreznih kadrov in osnovne dejavnosti. Vloga izobraževalnih skupnosti pa ni le sodelovanje pri financiranju te dejavnosti, ampak tudi pri oblikovanju pravih stališč vodstev šol do vprašanja telesne kulture nasploh in še posebej v šolah. Občinske zveze za telesno kulturo se bodo razen pri iskanju sredstev angažirale tudi pri usposabljanju kadrov za ŠSD, organizaciji tekmovanj in oblikovanju ustreznih sklepov družbeno političnih skupnosti na vseh nivojih. Prav tako pa tudi zahtevamo od vseh republiških telesno kulturnih institucij, da se angažirajo pri reševanju vseh nalog, s katerimi se bodo ukvarjale občinske zveze za telesno kulturo.

3. Ko smo ocenjevali obstoječi tekmovalni sistem ŠSD z vidika namena in ciljev, smo ugotovili, da je neustrezen. Ta neprimernost se kaže v tem, da sili ŠSD v kvaliteten dosežek in s tem posega v področje športnih organizacij, razen tega pa je tudi predrag. Zato predlagamo:

a) da se tekmovanja šol prve stopnje končajo v občinskem merilu,

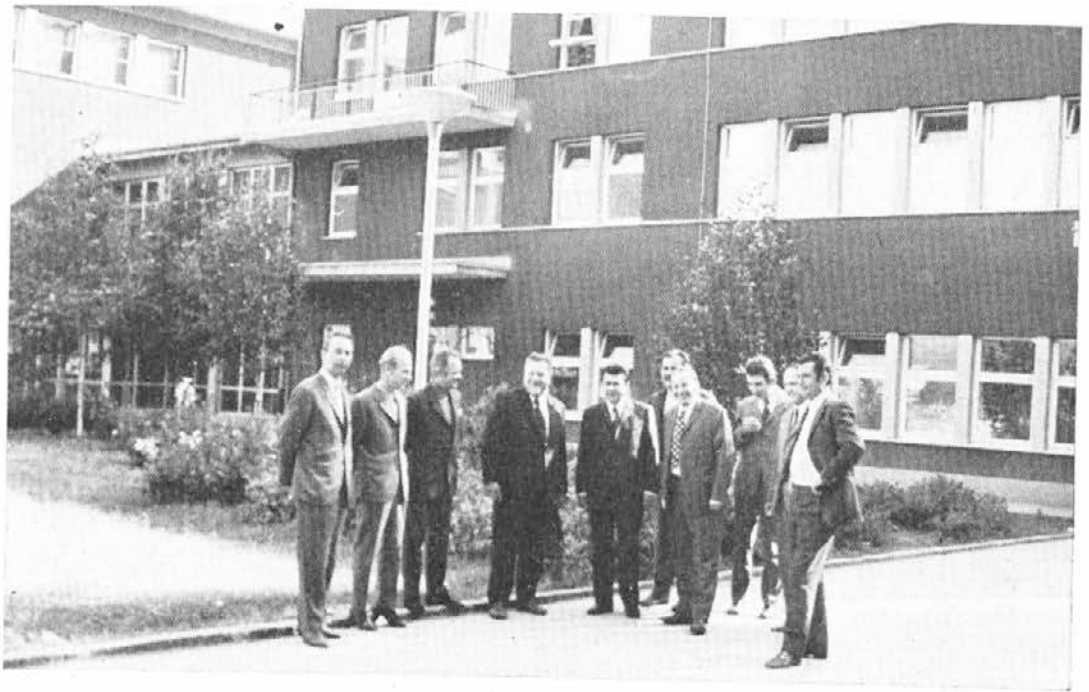
b) da se tekmovanja šol druge stopnje končajo v regionalnem merilu.

4. Prehod na 5-dnevni delovni tednik postavlja pred šolo nalogo poiskati najprimernejše oblike usmerjanja mladine ob sobotah. Ker rezultati o zdravstvenem stanju kažejo na nujnost razvoja telesne aktivnosti, je ta naloga nedvomno primarne pomena. Zato morajo ŠSD ta čas maksimalno izkoristiti za svoje delovanje. Udeleženci razgovora se bomo trudili to zagotoviti v šolah na območju svojih zvez, smatramo pa, da bi bila najugodnejša rešitev v ustreznem republiškem dogovoru. Tu pa se morajo angažirati RC ŠSD, ZTKS, Zavod za šolstvo, RIS in druge institucije.

5. Udeleženci posvetovanja menimo, da bo dejavnost ŠSD po predlaganih zaključkih dosegla svoj osnovni namen — množično telesno vzgojo naše mladine — in s tem omogočila športnim društvom večji izbor športnikov za tekmovalni šport in gojitev kvalitete. Tako bi postala ŠSD močnejši vmesni člen med osnovno telesno vzgojo, ki jo oblikuje redna šolska telesna vzgoja, in kvalitetnim športom v okviru specializiranih društev in klubov.

6. Smatramo, da bomo te naloge lahko izvrševali, če bomo imeli pri občinskih zvezah za telesno kulturo centre za šolska športna društva, ki bodo razpolagali z vsemi zbranimi sredstvi za to dejavnost, in profesionalnega strokovnjaka, ki se bo ukvarjal izključno z dejavnostjo ŠSD.

7. Udeleženci posvetovanja smo se dogovorili, da je potrebno tudi v bodoče na tak

Lenarčič, podpr. ZTKS, prof. Kotnik, Sater, Naprudnik, sekretar ZTKS, Pšeničnik, Juh, Polderac, podpr. SOFK BiH, Čučič, sekretar SOFK BiH, Strahovnik, Bajič podpr. SOFK BiH

način reševati odprta vprašanja in smo zato sklenili, da s to obliko sodelovanja nadaljujemo. Drugi sestanek bo okoli 15. oktobra na Jesenicah, sklical pa ga bo predsednik občinske zveze za telesno kulturo Jesenice tov. Bertj Brun. Obravnavali bomo rekreacijsko dejavnost naših delovnih ljudi.

8. S sprejetimi stališči seznanjamo vse predsednike občinskih zvez za telesno kulturo, RC ŠSD, ZTKS in komite IS za telesno kulturo ter slovensko javnost.

Obisk predsednika zveze za telesno kulturo Slovenije

S predsednikom ZTKS tovarišem Toneom Florjančičem, predsednikom ObZTK Celje Mitjem Pipanom in predsednikom ObZTK Murska Sobota Jožetom Vildom smo se na Ravnah sestali z namenom, da se pogovorimo o telesno kulturnih skupnostih. Predsednik ZTKS Tone Florjančič nas je seznanil s pripravami na ustanovitev teh skupnosti in nam razložil tudi predvideni način financiranja, v razpravi pa smo se zedinili:

1. da bomo kot občinske zveze iniciatorji za ustanovitev telesno kulturnih skupnosti v občinah,

2. moramo skrbno in natančno preveriti vse možnosti delovanja teh skupnosti in pri tem upoštevati močno podporo gospodarstva, sindikatov in prosvete ter drugih činiteljev po njihovih predstavnikih v skupnostih in

3. moramo pred ustanovitvijo telesno kulturnih skupnosti točno opredeliti delo, funkcije in povezavo ZTKS, občinskih zvez in republiških strokovnih organizacij.

Vsi športni delavci si zanesljivo želimo, da bi telesno kulturne skupnosti čimprej zaživele, morajo pa seveda ustvariti boljše osnovne pogoje za delo in zlasti nakazati in urediti financiranje telesne vzgoje, zato bodo potrebne skrbne priprave, ker si ne želimo, da bi dobili samo novo organizacijo ali celo le obstoječim spremenili ime, vse drugo pa bi ostalo pri starem.

Občinski sindikalni svet o rekreaciji

Občinski sindikalni svet je pod predsedstvom predsednika Alojza Jeharta na svoji redni seji obravnaval rekreacijo naših delovnih ljudi in pri tem najprej pregledal dveletno dejavnost občinskih rekreacijskih tekmovanj, ki jih organizira občinska zveza za telesno kulturo, financira pa občinski sindikalni svet.

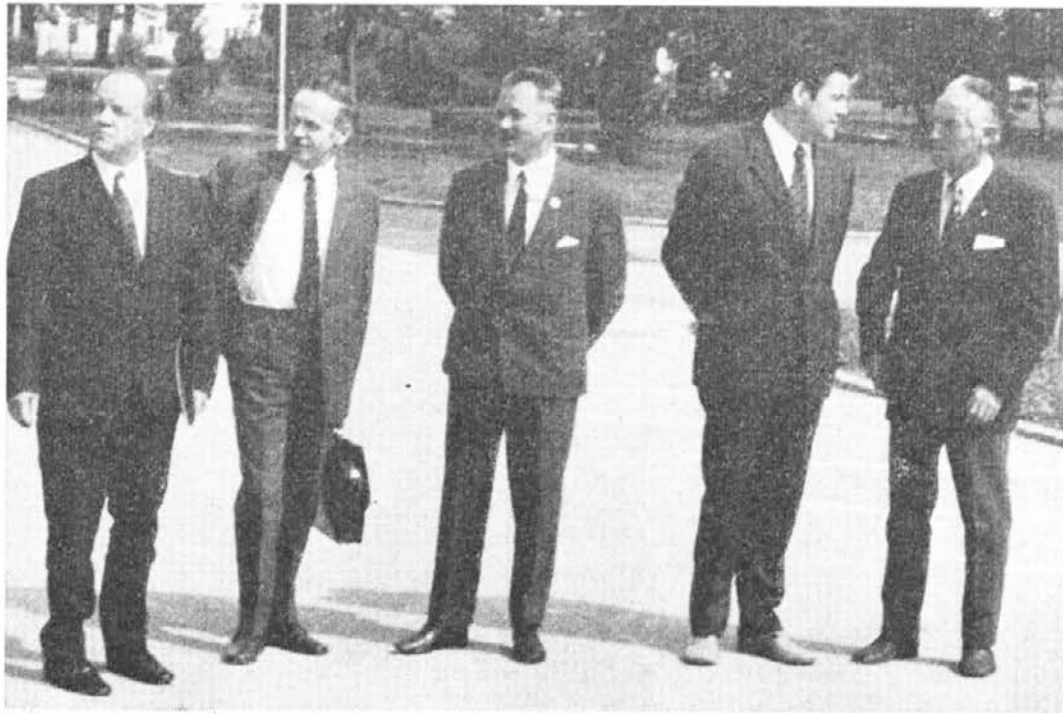
V koristni razpravi, v kateri so sodelovali vidni sindikalni funkcionarji iz vse doline, je bilo poudarjeno, da moramo vsi delovni kolektivi in sindikalne organizacije bolj skrbeti za rekreacijsko dejavnost zaposlenih in najti več možnosti za to dejavnost zlasti za starejše sodelavce. Rekreacijska dejavnost naj bo dostopna vsakomur in tudi večini prilagojena, ne pa samo peščici ljudi, ki je tako ali drugače že itak vključena v telesnovzgojno in športno dejavnost.

Dveletno delo strokovnega odbora za rekreacijo pri ObZTK, ki je organiziral in izvajal vsa občinska in sindikalna tekmovanja in za občinski sindikalni svet pripravil tudi obsežno gradivo, je bilo dobro ocenjeno. To delo je potrebno samo razširiti in pri organizaciji tekmovanj spremeniti morda samo to, da se tekmovanja ki so med sindikalnimi aktivni najbolj priljubljena, organizirajo večkrat (kegljanje), opustiti pa je treba za določen čas tekmovanja v tistih panogah, kjer ni pravega odziva (plavanje itd.)

V nadaljevanju razprave je obč. sindikalni svet v celoti potrdil predlagane ukrepe za razvoj rekreacijske dejavnosti v naši dolini, ki jih je izdelala občinska zveza za telesno kulturo. Ti ukrepi so:

1. Propagirati zdravo rekreacijsko telesno vzgojo v vseh možnih komunikacijskih sredstvih v naši občini. Dejstvo je, da so delovni ljudje premalo seznanjeni, kako lahko telesna vzgoja ugodno vpliva na njihovo zdravje. Telesna vzgoja vpliva tudi na delovno storilnost in je navsezadnje tudi važen faktor pri obrambni vzgoji naših občanov.

2. Usposobiti zadostno število kadrov za vodenje rekreacije. Vsaka dobro orga-

Predsedniki ObZTK Berti Brun, Jože Vild, Jože Šater, Mitja Pipan in Gregor Klančnik

nizirana dejavnost zahteva danes izšolanega in strokovno dobro podkovanega vodjo, teh pa prav v tej dejavnosti zelo primanjkuje. Kolektivi in sindikalne organizacije morajo iz svojih vrst predlagati dela voljne funkcionarje, ki bi si v republiškem 10-dnevnem tečaju pridobili potrebno znanje in postali organizatorji rekreacije. Tudi v občinskem merilu je potrebno organizirati 1—3-dnevne seminarje za rekreatorje v naših delovnih organizacijah.

3. Zavzeti se je treba za stalne, načrtne rekreacijske oblike. Se vedno imamo veliko kolektivov v naši občini, ki organizirajo rekreacijska tekmovanja le občasno. Pri takem delu seveda nastopajo le tisti, ki so se že v mladosti ukvarjali s športom, če pa sodelujejo tudi taki, ki se s športom nikoli niso ukvarjali — namen pa je, da bi bilo teh čimveč — so taka enkratna tekmovanja za neutrujene udeležence bolj škodljiva kot koristna.

Zato morajo komisije za rekreacije v delovnih organizacijah posvetiti največjo pozornost množičnemu vključevanju delovnih ljudi in njihovi stalni obliki vadbe, predvsem pa morajo svoje delo prilagoditi skrajšanemu delovnemu času.

4. Namen občinskih in medobčinskih rekreacijskih tekmovanj. Občinska in medobčinska rekreacijska tekmovanja naj bodo nadgradnja medobčinskim tekmovanjem in naj bi bila organizirana po ligaškem sistemu. Take oblike tekmovanja imajo na vsak način to prednost, da udeleženci stalno vadijo in tekmujejo.

5. Organizirati je potrebno delavske športne igre. V naši občini bomo uvedli letne in zimske delavske športne igre kolektivov in ustanov Mežiške doline. Določili bomo minimalno število športnih panog, nastop na teh igrah pa mora biti pogojen s predhodnim načrtnim delom v obratu oz. kolektivu.

6. Popularizirati je potrebno tekmovanja za kondicijsko spiralo. Strokovni odbor za rekreacijo pri ObZTK je že pripravil vse potrebno za tekmovanje za kondicijsko spiralo. Občinski sindikalni

svet v celoti podpira to zamisel in bo to tekmovanje priporočil vsem svojim članom.

7. Organizirati moramo tekmovanje za rekreacijsko značko. Občinska zveza za telesno kulturo mora pripraviti propozicije za tekmovanje za bronasto, srebrno in zlato rekreacijsko značko za vse starostne skupine, občinski sindikalni svet pa bo omogočil nakup potrebnih značk.

8. Utrditi moramo organizacijsko obliko rekreacijske dejavnosti.

Sindikalne organizacije in delovni kolektivi morajo:

a) v strokovni odbor za rekreacijo pri ObZTK kadrovati najbolj odgovorne in predane organizatorje rekreacije,

b) v svojih kolektivih utrditi komisije za rekreacijo in

c) najmanj enkrat letno morajo obravnavati stanje in razvoj rekreacijske dejavnosti na njihovem področju, občinski sindikalni svet pa v občinskem merilu.

Koristni zaključki, katerih realizacija pa bo odvisna od aktivnosti občinskega sindikalnega sveta in občinske zveze za telesno kulturo.

Ustanovljen koordinacijski odbor občinskih zvez za telesno kulturo občin koroške regije

Na pobudo naše ObZTK je sekretar medobčinskega sveta Ivan Žagar v Dravogradu sklical predsednike in sekretarje ObZTK občine Radlje, Slovenj Gradec, Dravograd in Ravne na Koroškem.

V razpravi so udeleženci posvetovanja ugotovili, da je potrebno na telesnovzgojnem in športnem področju razširiti medobčinsko sodelovanje, vsaj tudi v posvetovalni in organizacijski obliki, saj obstajajo za to realni pogoji, ki so jih ustanovili že športniki sami (medobčinske lige, področna tekmovanja itd.), zato so se zedinili, da ustanovijo koordinacijski odbor ObZTK koroške regije, ki bo imel predvsem posvetovalni pomen, in kakor ime že samo pove, koordiniral akcije v korist športne mladine vseh štirih občin.

V odbor so bili izvoljeni predsednik in sekretar ObZTK Radlje Stefan Šoštarič in Marjan Špegel, predsednik in član UO ObZTK Slovenj Gradec inž. Stefan Stravnik in Vlado Horvat, predsednik in član komisije za telesno vzgojo pri skupščini Dravograd Matko Kavtičnik in Mihael Ločičnik ter predsednik in sekretar ObZTK Ravne Jože Šater in inž. Vlado Strahovnik. Za predsednika je bil izvoljen Jože Šater.

Odbor čaka veliko dela, najprej pa bo pripravil:

1. skupno akcijo za vzgojo strokovnega in sodniškega kadra šolske mladine in
2. razširil ravenske občinske lige v različnih panogah z ekipami iz drugih treh občin.

Za zaključek

Vse naštetje akcije pomenijo korak naprej pri obravnavanju in vrednotenju telesne kulture. Pomenijo pa tudi veliko dela. In to bi naj bil zaključek. Za vsakogar, ki hoče delati na telesno vzgojnem in športnem področju v tem našem koncu, je bilo in bo dela vedno dovolj. Zato vabimo k sodelovanju prav vse, občinske skupščine, SZDL, sindikate, šole, izobraževalne skupnosti, delovne kolektive in seveda vse športne in telesnovzgojne organizacije.

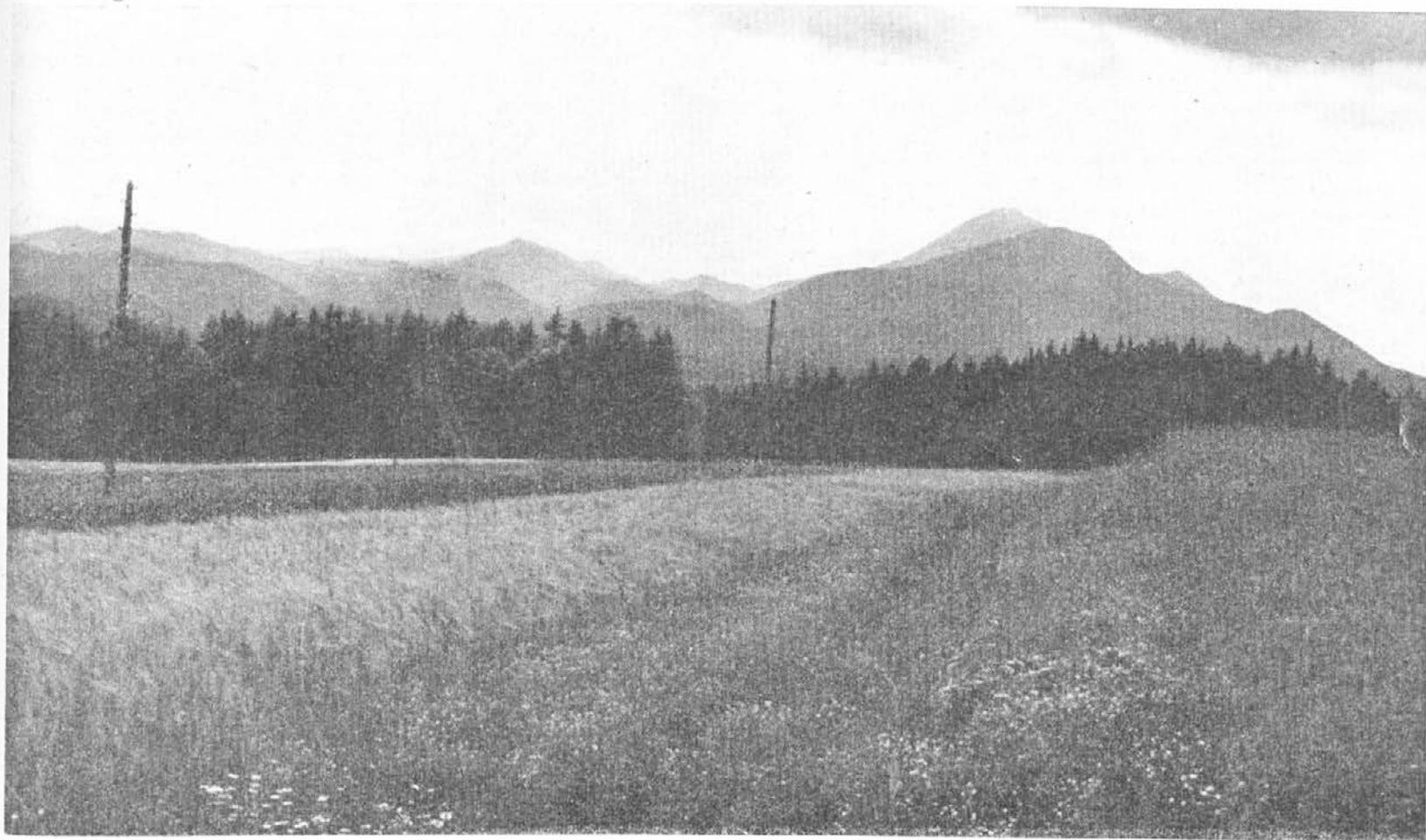
✓ RUDI PERUŠ

Z nastopom v Držičevi komediji »Tripče de Utočče«, ki sta jo letos spomladi postavili na oder Svobodi iz Mežice in Pre-

valj, je proslavil 40-letnico svojega amaterskega gledališkega delovanja tovariš Rudi Peruš. Leta 1929 je kot petindvajsetleten fant prvič zaigral v celovečerni predstavi »Rokovnjači« v Žerjavu. Njegov prvi režiser in mentor je bil inž. Uršič. Žer-

Dan je utrujen

Foto: A. Sertel

jav je bil v tisti dobi društveno zelo razgiban, ker je imel svojo dvorano za nastope.

Režiser Edo Mauhler, ki je nasledil Uršiča, je v Perušu odkril dar za komične vloge. Od številnih iger, v katerih je nastopal pred vojsko, omenimo samo Dobrega vojaka Švejka in Sumljivo osebo.

Leta 1941 ga je okupator pregnal v Srbijo. Po osvoboditvi je najprej igral in režiral v Žerjavu, nato pa je začel nastopati v Mežici, posebno v obdobju operet pod režijskim in glasbenim vodstvom Eda Mauhlerja. Največje priznanje občinstva in kritike pa je doživel z nastopi v klasičnih komedijah »Dundo Maroje«, »Seviljski brivec«, »Razbiti vrč« in »Sluga dveh gospodov«. V njih je sodeloval na repub-

ličkih srečanjih gledaliških skupin in na zveznem festivalu na Hvaru.

Ti nastopi mu tudi največ pomenijo, saj so npr. kritiki ocenili njegovega Adama iz »Razbitega vrča« kot najboljšo vlogo na festivalu, izredno ponosen pa je tudi na prejeto Linhartovo plaketo. Ugodna kritika, šopki rož, spontano ploskanje gledalcev — to so edine nagrade za neštete ure vaj in nastopov, edina spodbuda za delo v nemalokdaj težkih razmerah.

Kljub visokim letom je tovariš Peruš še vedno pripravljen sodelovati v gledališki skupini z nastopi in pomočjo mlajšim igralcem. Tihemu in skromnemu kulturniku, kakršnih je pri nas žal vse manj, čestitamo k jubileju z željo, da bi se še pojavljal na odru in razveseljeval ljudi!

bolj izkušeni, pa so nadaljevali svojo dolgo pot.

Flosi so bili treh vrst, in to: iz hlodov, ki so bili zbiti s cvetki, iz tesanega lesa, zbiti z žebli in iz desk, povezani z žico.

Praden so se flosarji razšli, so se še sestali v gostilni, kjer jim je lesni trgovec pripravil malico in pijačo, obenem pa je tistim, ki so se potem vrnil domov, izplačal po 100 din.

Tisti, ki so krenili po Savinji proti Zidanemu mostu in še naprej, so običajno prenočevali nekje med Zidanim mostom in Ratečami. Kjer so prenočevali, jih je gospodar pogostil z juho in mesom ter z vinom. Vino in nekaj za pod zob so splavarji vzeli s seboj na splav, ko so naslednji dan v zgodnjih jutranjih urah krenili proti Krškemu in Brežicam.

Kamorkoli so flosarji prispeli, povsod so znali ustvariti vedro razpoloženje. Spanja je bilo malo, zajtrkovali so zgodaj zjutraj v Krškem ali pa v Brežicah, kakor je pač nanoslo, in si zopet vzeli hrane in pijače za nadaljnjo pot.

Splavarje je spremljal vodja splavov, tako imenovani karmaniš.

Ko so pripluli do Ruglice, so vse splave povezali in združili v enega, ki so ga nazivali »mitrovička njiva«.

Ta splav je bil širok od 12 do 14 m in dolg do 80 m. Nanj so postavili kolibo, v katero so spravili hrano in pijačo, ki je bila potrebna za na pot, ter si pripravili ležišče. Tako so se zavarovali pred morebitnimi padavinami, vetrom in mrazom. V to bivalno izbo so na kos pločevine postavili še majhno ognjišče iz kamenja, ilovice ali opeke.

Ko je bilo delo opravljeno in splav opremljen z vsem potrebnim za tako dolgo

Splavarstvo v zgornji Savinjski dolini

Savinjski splavarji so prek zime spravljali olupljene hlode s hribov po drčah v dolino do tako imenovanih »muš«. Taka muša je bila ponavadi zadnja postaja na suhem. Tam so izdelovali vezi za splave. Te splave so potem, ko je spomladi reka Savinja narasla, spuščali vanjo. Splavarili pa so tudi po Dreti.

Lesni trgovec, ki je vse to organiziral, je najel kakih 30 mož, ki so dan pred »rajžo« pripravili flose (splave) za na pot. Potem so jih »udirali«, to je, porivali v vodo. Pred odhodom so se ponavadi zbrali o eni izmed flosarskih gostiln, nekaj pojedli in popili ter se pogovorili o predvidenem potovanju.

Naslednji dan so takoj po zajtrku že ob

prvem svitu odrinili na pot proti Letušu. To je bila prva flosarska postaja.

Na vožnji do Letuša so morali splavi prek več jezov, in ko so krenili s prve lave nad jezom in ko je šel flos skozi prvi jez, sta bila splavarja že mokra do kolen ali celo do pasu. Ni pa bila to edina nevarnost, s katero so se srečevali splavarji na svojem potovanju. Zgodilo se je namreč celo, da jim je razbilo flos, če je bila voda premočna, pa tudi, če je bila prepliva. Flosi so bili običajno dolgi do petnajst metrov, široki pa od štiri do pet metrov.

Od Ljubnega do Celja so jih spravljali posamič. Nato pa so kar po dva združili v enega. Kolikor je potem bilo splavarjev odveč, so se z vlakom vrnil domov, drugi,

pot, so se flosarji sešli v gostilni pri »Klepucu«. V tej gostilni je trgovec, čigar les so splavarji splavarili, večini izplačal njihov zaslužek in ti so se potem z vlakom vrnili domov, štirje najbolj izkušeni s karmanišem na čelu pa so se s potrebnim živežem podali na splav in nadaljevali pot po Savi vse do Beograda in naprej po Donavi do Gradiške ali kar do Črnega morja, kjer so les prodali in se nato z vlakom vračali nazaj na svoje domove.

Za enkratno spravilo lesa iz Savinjske doline do Nove Gradiške so flosarji zaslužili vsak po 1000 din, ves ostali izkupiček pa je spravil trgovec, katerega last je bil prodani les. Tako potovanje pa je trajalo od tri in tudi do štiri tedne.

Splavarji so se pomikali po naših rekah vse od zgodnje spomladi do pozne jezeni, odvisno pač od ugodnega vodostaja. Može pa so bili zaposleni tudi pozimi, saj so v zimskem času morali spraviti ves les s

planin do žag venecijank in »muš« v dolino, kjer so pripravljali potem splave za nadaljnjo pot.

Splavarjem pa tudi ni bilo lahko, saj se je nemalokdaj zgodilo, da se je splav, ki je naletel na postavljene vodne zapreke, razbil. Ob takih nezgodah pa so nepridipravi, ki so nastavljali zanke, pohiteli z raznašanjem in prikrivanjem lesa v pesek in blato ali kjer se je moglo.

Pr eden je bil po taki nesreči flos ponovno sestavljen in zbit, je včasih izginila tudi polovica lesa; kolikor ga niso skrili ljudje, pa ga je odnesla voda. Izkušeni splavarji so se takim nesrečam spretno izogibali, saj nastavljene zanke je njihovo izurjeno oko opazilo že na večje razdalje.

Vse to mi je pripovedoval star flosar Franc Zavolovšek iz Mozirja, s katerim sva se izstočasno znašla skup v sobi na bolniški postelji v slovenjegrajski bolnišnici meseca marca letošnjega leta.

Ivan Travnekar

Po 38 letih letno kopališče na Ravnah zaprto

Letos poteka 38 let, odkar je bilo na Ravnah zgrajeno letno kopališče. Ko v vročih dneh gledam zaprto kopališče, nepokošeno in nepospravljeno ter brez vode v bazenu, začnem premišljevat, ali je tako prav, ali ni škoda vložene denarja in truda pridnih ljudi, ki so žrtvovali precej svojega prostega časa, da je bil zgrajen za tiste čase kar razkošen bazen v tem kraju. V »Večeru« sem čital, da obstajajo odškodninski nesporezumi in zaradi tega mora biti pač kopališče zaprto. Ali ni nikogar, ki bi to stvar zopet uredil tako, da bo prav? Kaže pa, da je kopalna sezona že zamujena. Sprašujem se tudi, kaj se bo zgodilo s kopališčem, če ga ne bo nihče obnavljal. Morda pa to pomeni rojstvo novega, večjega bazena na Ravnah? Sedaj se Ravenčani čutijo oškodovani.

Dokumenti, ki so v arhivu RK na Ravnah, kažejo potrebo izgradnje tega bazena (kopališča) in potek gradnje.

Že tedaj, po končani prvi svetovni vojni, so nekateri, za zdravstvo zadolženi ljudje na čelu z dr. Eratom začeli razmišljati, da bi zgradili v Guštanju javno kopališče. To nalogo si je zadal prvi odbor RK — Guštanj, ki je imel svoj ustanovni občni zbor dne 29. junija 1924 ob 9. uri pri Lahovniku na Prevaljah. Najprej so izvolili odbor z dr. Boštjanom Eratom na čelu, dnevni red pa je vseboval:

1. Organiziranje tečajev prve pomoči
2. Zbiranje sredstev za nabavo reševalnega avtomobila
3. Gradnja javnega kopališča
4. Gradnja bolnice in hiralnice

Že tedaj, ko so Ravne (Guštanj) šteje približno 1.500 ljudi, v železarni pa je bilo zaposlenih okoli 300 delavcev, je ta odbor smatral za potrebno, da se ljudem nudi to, kar pač najbolj potrebujejo. Res je, da je od zamisli do uresničitve minilo 9 let, vendar so ti ljudje z veliko vztrajnostjo, voljo in pridnostjo razen gradnje

bolnišnice vse zadane naloge izpolnili. Če pogledamo naprej po dokumentih, vidimo, da je za izgradnjo bazena bilo leto 1933 najbolj dejavno.

Dne 29. aprila 1933 so določili Franca Magriča kot pooblaščenega gospodarja v kopališču, ki naj zbira prostovoljne prispevke in nabira ljudi, ki bi prostovoljno delali pri gradnji kopališča. Z zidarskim mojstrom Francem Greinom iz Slovenj Gradca, ki je tudi izdelal načrt, so dne 27. junija 1933 sklenili pogodbo za izgradnjo bazena v znesku din 22.203,40. RK je zaposlil pri raznih delih v kopališču brezposelne delavce domačine, katerim je plačal 2,50 din na uro. Dne 3. avgusta 1933 je izdalo sresko načelstvo na Prevaljah dovoljenje za slavnostno otvoritev in blagoslovitev kopališča ter zbiranje miloda-

rov za gladojuče v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju.

Z bratovsko skladnico na Ravnah je sklenil RK dne 4. julija 1933 pogodbo o posojilu v znesku din 22.000 za izgradnjo bazena. Rok vrnitve do 30. junija 1934 in plačilo 6 odst. obresti. Ta pogodba se je lahko podaljšala največ za dobo enega leta. Za ta čas je RK:

1. zastavil pravico na zemljišče,
2. vinkuliral vložno knjižico Hranilnice in posojilnice v Guštanju v znesku 21.694,80 din s 7-odst. obrestmi od 1. januarja 1933 dalje,
3. zastavil svoj reševalni avtomobil do popolnega odplačila posojila z obrestmi vred (nabavna vrednost reš. avtomobila 85.000 din — vrednost dveh hiš),
4. zastavil vse dohodke od kopališča.

Slavnostna otvoritev kopališča je bila dne 13. avgusta 1933 ob 15. uri. Kopališče je slovesno odprl okrajni načelnik dr. Tekavčič. Pomen te pridobitve za industrijski kraj in mladino je v slavnostnem govoru prikazal župan Guštanja Franc Mrkva. Za pomoč pri izgradnji se je zahvalil predsednik dr. Boštjan Erat. Govor je bilo še več. Okrajni načelnik je ob tej priložnosti odlikoval predsednika dr. Erata in tajnika Rajka Kotnika. Stafeta treh tekačev je prinesla iz Kotelj pozdravno pismo. Miloš Jelenko je s skokom v vodo opravil vodni krst. Sledile so razne prireditve, med drugimi tudi vaterpolo tekma (Maraton Maribor). Zvečer se je pripetil tudi žalosten dogodek. Utonil je Jože Slivnik, p. d. spodnji Prateker. Našli so ga približno ob 21. uri. Huda nesreča, ki je veselje pridobitve kopališča in tudi otvoritveno slavlje precej zasenčila.

Obračun veselje ob otvoritvi letnega kopališča je bil:

dohodki	5.275,50 din
izdatki	3.836,75 din
dobiček	1.420,75 din

Po otvoritvi je tesarski mojster Jurij Potočnik izdelal kabine, ki še danes stojijo, vendar zanje nisem našel zneska.

Čim višje

Foto: M. Kotnik

Sreski načelnik v Prevaljah je sklical dne 8. oktobra 1933 ob 9.30 uri sestanek zaradi oblastnega odobrenja zaježitve potoka Suhe in odpeljave vode v bazen (parcele 326, 240 in 342 davč. obč. Guštanj). Kolavdacija kopališča se izvrši 18. oktobra 1933 ob 9.30 uri. Navzoči: inž. Avgust Jug, tehnični izvedenec, Josip Orosel za občino, Egidij Čarf, mejaš, dr. Boštjan Erat, Rajko Kotnik in Hubert Legner za RK. Sledili so še razni ogledi, in sicer 16. aprila 1934 zaradi postavitve okrepevalnice in izdaje odločbe o njeni uporabi Martini Sternjak, s katero je dne 10. aprila 1934 RK sklenil pogodbo o prodaji pijač in jedil za dobo 10 let, nakar okrepevalnica preide v trajno last RK. Za protiuslugo pa je morala Martina Sternjak oskrbovati kopališče, kabine, čistiti bazen in prodajati vstopnice. V pomoč pa ji bo kopališki nadzornik. Že tedaj so veljali strogi varstveni predpisi.

Sresko načelstvo na Prevaljah je sklicalo za soboto dne 4. avgusta 1934 ob 12.30 uri sestanek zaradi ogleda izgotovljenega kopališča.

Dne 12. oktobra 1934 je prejel RK od sreskega načelstva dovoljenje za uporabo obnovljenega jezua. Kopališče je v redu in stalno vzdrževal RK, medtem ko je olepševalno društvo na poti do kopališča posadilo breze, ki še danes lepo uspevajo. Iz poročila z občnega zbora RK dne 30. januarja 1946 je razvidno, da kopališče v letu 1945 ni imelo nobenih dohodkov, ker ga je uporabljalo samo vojaštvo.

Kopališče je prvič menjalo lastnika, in sicer je bilo to Fizično društvo Guštanj, ki ga je dne 11. februarja 1947 prevzelo brezplačno. Knjižna vrednost kopališča je tedaj znašala 37.600 din. V tem času so prostor okoli bazena povečali, saj so se prej neravne meje izravnale. Postavili so lesen plot, kabine, ki so prej stale tam, kjer je stranišče, pa so z dvema viličarjema kar zmontirane prestavili tja, kjer še danes stojijo. Kopališče je čez nekaj let (ne vem točnega datuma) brezplačno prevzela komunalna skupnost ali podjetje (ne vem pravega naslova) Ravne.

Res je, da imamo na Ravnah prekrasen zimski bazen, vendar je to po mojem mnenju premalo, saj imajo Ravne približno 6.600 ljudi, zaposlenih pa je 12-krat več kot tedaj, ko se je gradilo prvo kopališče.

Ervin Wlodyga

AJNŽIKOVA MAMA

»Njena ura se je približala sredi pšenične žetve.«

Tako je nekoč nekje zapisal Prežihov Voranc, ko je opisoval smrt pridne kmečke žene, matere in gospodinje.

Prav isto lahko rečemo, dragi sorodniki, prijatelji, sosedje in znanci, tudi za dobro, skrbno rajno Ajnžikovo mamo, ki nas je pred kratkim zapustila. Danes smo jo v tako lepem številu spremili z njenega ljubljene Tolstega vrha sem k Barbari k njenemu večnemu počitku. Tu bo poslej njen dom, za katerega pa ji ne bo več treba sami skrbeti, saj bodo lepo skrbeli zanj njeni otroci in prijatelji, da ji

bodo tako vračali tisto njeno veliko skrb in dobroto, ki jim jo je ona skozi vse življenje radodarno delila.

Pokojna Ajnžikova mama je bila »parvrška ženska«, v pravem pomenu besede »kmetica«, pa še gospodinja, žena, mati, pač vse, kar mora na kmetiji ženska pred-

stavljati in opravljati. Še več: Ajnžikova mama je bila pravi lik slovenske koroške kmečke žene in matere. To ji mora vsak, ki jo je poznal, priznati. To priznanje in zahvalo ji dajemo tudi mi vsi sedaj tukaj ob njenem poslednjem slovesu.

Ajnžikova mama je bila rojena na Travnekarjevem gruntu, kjer je preživela tudi svoja otroška leta. Poročila se je na Ajnžikovo. Vse svoje življenje je delala, vse svoje življenje nenehno skrbelo. Bilo je devet otrok. Sedem jih še živi! Koliko dela! Koliko prečutih noči, koliko strahu, če so bili bolni, pa tudi koliko veselja je bilo, ko so rastle in se razvijali! Tega si danes ob samo enem ali dveh otrokih in jamranju za otroškim varstvom sploh ne moremo več prav predstavljati.

Tegobe in težave pa niso bile samo z delom, z gospodarstvom! Bila je tudi I. svetovna vojna, bilo je pomanjkanje, bili so boji, bila je sama! Po vojni zopet delo, fretarija, pa velika kriza, ko je bilo kmetu le še za »biti ali ne biti«! In prišla je še II. svetovna vojna, strah za sinove, gestapovski zapori in končno svoboda! Po njej pa delo in zopet delo in skrb. In na kraju, ko bi si bila končno že lahko vsaj malo oddahnila, pa kruta, dolga bolezen, polna bolečin in trpljenja, ki ji je tudi v 76. letu končala življenjsko pot.

Dragi sorodniki, prijatelji, sosedje in znanci pokojne Ajnžikove mame, pokojne Angele! Ne bom vam več govoril, naj bo dovolj, njena dela govorijo! Njen lik v današnjem času tako potrebne in žal že tako redke kmečke žene in matere pa bo živel vedno med nami!

Vsem sorodnikom in vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, izrekam globoko sožalje. Posebno zahvalo pa moram izreči še otrokom, posebno Zofki in Anziju — Ajnžiku za njegovo zares sinovsko ljubezen, ki jo je izkazoval svoji bolni materi vsa zadnja leta njenega življenja!

Naj vam bo, draga Ajnžikova mama, lahka naša slovenska zemlja!

Počivajte v miru!

Rok Gorenšek

VIKTORJU V SLOVO

Sredi poletja, sredi najbolj živahnega vrveža, ko se odpravljamo na dopuste v razne kraje sveta, si tudi ti odšel od nas za vedno.

Viktor Marchiotti, rojen Ljubljčan, po poklicu trgovec, je prvič prišel na Ravne leta 1941 in se tri mesece pred okupacijo zaposlil v Thurnovi jeklarni. Že 7. aprila je moral zaradi svojih svobodomiselnih idej v ilegalo. Vsa štiri leta naše revolucije ji je služil kot aktivist, borec in komandir zaščitnega bataljona. Kasneje je bil izdan, obsojen na smrt in zaprt v raznih taboriščih, od koder mu je uspelo pobegniti in se ponovno vključiti v partizane.

Po vojni je opravljal razne dolžnosti po različnih podjetjih in ustanovah, vedno tam, kjer je bil potreben glede na svoje izkušnje iz vojnih in predvojnih časov. Pretežni del svojega poveljnega dela in službovanja je opravil v Beogradu, kjer je bila potreba po sposobnih kadrih posebno velika za čim hitrejši razvoj porušene in izmučene domovine.

Po nekaj letih službovanja širom naše domovine se je leta 1955 vrnil v svojo rodno Slovenijo in se takrat poslednjič zaposlil na takratni metalurški industrijski šo-

li na Ravnah na Koroškem, kjer je ostal do zaslužene tpokojitve.

Dobri dve leti sta minili, odkar je zapustil naš kolektiv in odšel v zasluženi pokoj. Ko smo si takrat stisnili roke in si zaželeli »srečno«, nihče med nami ni pomislil, da se bomo v tako kratkem času zopet zbrali, da se poslovimo od njega za vedno.

Pred petindvajsetimi leti je prišel k nam poln energije in volje do dela in življenja. 13 let je vestno in požrtvovalno vodil orodno skladišče šolskega centra, vedno veder, razpoložen in tovariški. Tak, kot je bil na svojem delovnem mestu, je tudi odšel od nas, poln življenja in načrtov, kako bo v krogu svoje družine preživljal večer svojega življenja in užival sadove svojega dolgoletnega dela. Kruta in neizprosna usoda pa je hotela drugače.

Komaj so v letošnji pomladi ozeleneli koroški gozdovi in se po naših livadah razcvetele prve cvetlice, so tudi v tebi pognale klice zahrbtno boleznijo, ki so v dobrih dveh mesecih uničile vso tvojo energijo, ki nam je bila vedno simbol večne mladosti.

Ko se, dragi Viktor, danes ob odprtem grobu poslednjič poslavljamo od tebe, se mi vedno znova porajajo v spominu tako resnični verzi Franceta Prešerna v njegovi vedno pričujoči pesnitvi »Memento mori«: »Odprta noč in dan so groba vrata, a dneva ne pove nobena prat'ka.« Tudi za teboj, dragi Viktor, se bodo danes za vedno zaprla groba vrata. Pokrila te bo hladna gomila koroške slovenske zemlje, ki si jo imel tako rad in na kateri si živel in delal skoraj polovico svojega življenja.

V svojem zadnjem domu v miru počivaj! Peca in Uršlja bosta bedeli nad teboj. Ravenske fužine in koroški gozdovi ti bodo peli večno pesem, v naših srcih pa boš ostal tak, kot si vedno bil — dober delavec in tovariš.

V imenu kolektiva šolskega centra se ti zahvaljujemo zadnjikrat za tvoje delo in trud, družini, sorodnikom, prijateljem in znancem pa izrekam ob tej nenadomestljivi in boleči izgubi globoko sožalje.

Franc Vreš

MALA ŠOLA NA RAVNAH

Mali šolarji — veseli, razigrani otroci, polni pravljčnosti, vendar ločijo resničnost od fantazije in znajo še marsikaj drugega. Vse leto so se v mali šoli pripravljali na pravo šolo. Tako so zdaj sposobni prevzemati določene naloge, opazovati, razmišljati in sklepati o predmetih in pojavih, razumeti naloge itd. V okolju se že znajdejo in se osamosvajajo. Obogatili so besedni zaklad, razvijali so pogovorne sposobnosti, navajali so se na razumljivo izražanje, bolj so se začeli zanimati za pravljice in zgodbe ter slikanice, ki jih znajo samostojno obnavljati.

Mala šola jim je z nalogami in smotri telesne vzgoje zadovoljevala naravno potrebo po gibanju. Z načrtnim vzgajanjem je skrbela za vsestransko in enakomerno telesno razvijanje.

Otroci so se vključili v organizirano življenje v otroški skupnosti in se navadili kolektivnega dela. Pri likovni vzgoji so se jim razvijale ustvarjalna domišljija in potrebne ročne spretnosti, s katerimi so izražali svoje vtise in doživetja.

Petje je vnašalo veselje in sproščenost v njihovo življenje. Ostrili so si sluh, razvijali posluš in občutek za ritem.

Za vse, kar so otroci pridobili, so tovarišice v vzgojno varstvenem zavodu mnogo žrtvovali. Z otroki vred so se borile s težavami, ki jih niso mogle same rešiti.

Skoraj v vsaki skupini je nekaj otrok, ki še ne bodo šli letos v šolo. Tem je bilo treba v času male šole nuditi druge zaposlitve. To pa je bilo težko, saj še mali šolarji niso imeli dovolj prostora za nemoteno delo.

Otroci iz oddelka na stari milici so si morali nositi rekvizite za igre in drugi material iz matičnega vrtca. Tudi pevski zbor in diafilme so imeli v matičnem vrtcu.

Tovarišica, ki je imela malo šolo v Kotljah, je nosila s seboj skoraj vse, kar je za delo potrebovala. Takih in podobnih težav ni zmanjkalo vse do zaključka. Mali šolarji pa so kljub vsemu živahni in nasmejani. Pravijo, da se veselijo šole.

Marička Kotnik

Prikazana slika je posvečena nedavno umrlemu Valentinu Jevšnikarju. Vrli krajan, ves vnet za plemenito in pošteno stvar, je bil »umetnik v malem formatu«. Zilica se mu je oglasila že kot dečku in s čopičem se je izživljal še, ko se mu je hrbet ukrivil pod težo let. Pa še eno strast je gojil — bil je vnet šminker. Ni bilo igre in kasneje prireditve dedka Mraza, kjer ne bi srečali tov. Jevšnikarja pri pripravljavanju igralčevega obraza. Veselile so ga čebele in dolga leta je vzrejal žnideršiče ter ob čebelnjaku pozabljal na tegobe časa. Bil je tudi starosta laborantov ravske železarne, kamor je vstopil še kot deček. Veselilo ga je, ko je slišal, kako se razvija tovarna, tembolj še se je veselil modernizacije kemijskega laboratorija, kamor je vedno rad prihajal še v poznih letih. Umril je nedavno v 92. letu starosti.

Na sliki, ki jo je neznan fotograf posnel leta 1903 pri kmetu Volenu, je pokojni Valentin Jevšnikar postaven fant. Naslednje osebe pa so: v prvi vrsti: nepoznan, Kuharjeva (Prežihova) mati, Dretnik, Šisernikova, Koratova, Jevšnikar, Roza Mihelič in Anza Mihelič. V drugi vrsti: nepoznan, Ivan Šisernik, hlapec in Ivan Lesjak.

Če Koroški fužinar kljub temu redno izhaja in ohranja po zagotovilu poznavalcev svojo standardno raven, je to treba pripisati dejstvu, da je po eni strani krog sodelavcev le dokaj širok, obsežna pa tudi tematika, ki jo list obravnava, in se torej lahko komaj opazno usmerjamo na tista področja, za katera poleg članov uredniškega odbora pač imamo pisce. Pri tem je zmotno mnenje, da bi bili po 21 letih izhajanja in pisanja o razmeroma majhnem območju Koroške viri že izčrpani ter bi bili avtorji zato obsojeni na neljubo ponavljanje ali paberkovanje drobtinic. Res je, da mora pisec, preden se loti katerekoli snovi, vedeti, kaj je o njej že napisano, vendar to ni nobena posebnost našega časopisa, temveč pogoj vsakega resnega raziskovanja, celo vsakega odgovornega poseganja v preteklost in polpreteklost, saj odkrivanja že odkritega noben urednik ni vesel.

Skoraj ni področja, ki ga ne bi mogli raziskovati in o njem pisati. To velja za zgodovino NOB, čeprav je podana že precej popolno, pa za narečja v Mežiški dolini, za domače umetnostno zgodovinske spomenike, pri popisu katerih smo obstali na pol poti, za narodopisne posebnosti in še bi lahko naštevali. Širokega področja tehnike, ki je glede poljudnejših pristopov in razlag šele komaj načeta ledina, niti ne omenjamo.

Sodobnost prav tako čaka publicistike, ki bi hotela nad nivojem dnevnega tiska in le z uporabo najrazličnejših referatov poglobljeno, a vendarle poljudno obravna-

vati gospodarske in družbenopolitične teme. Ne da z vseh opisanih področij ne bi vendarle imeli prispevkov (saj drugače Koroškega fužinarja sploh ne bi bilo), le zelo nesistematično se pojavljajo. Marsikateri članek je dogovorjen, stoodstotno obljubljen, a ga potem vendarle iz najrazličnejših vzrokov ne dobimo in ga nadomestimo s kakšnim bolj ljubiteljsko kot strokovno pisanim.

Prodaja Koroškega fužinarja je prav tako stvar, ki ne gre najboljše. Pri tem si ne jemljemo za zgled mnogih uglednih revij, ki imajo še nižjo prodajo od nas, temveč upoštevamo npr. število zaposlenih v železarni (niti vsak tretji delavec ga ne kupi!), število prebivalcev na Ravnah in v občini. Številke o prodaji so silno zgovorne:

— Ravne brez železarne	130
— Prevalje	150
— Mežica (brez rudnika)	100
— Črna	70

Če se vsaj delno pridružimo mnenju poznavalcev o poprečni kvaliteti našega lista, in če vemo, da stane le 1 (en) dinar, potem pač moramo stanje izboljšati.

Seveda istočasno vabimo tudi k čim večjemu sodelovanju.

Urednik

Redakcija te številke je bila zaključena 11. avgusta 1971.

Izdajata upravni odbor Železarne Ravne in skupščina občine Ravne na Koroškem. Ureja uredniški odbor: Jože Delalut, Franc Fale, Marjan Kolar, Franciška Korošec, Janez Mrdavič, Jože Rudl, Jože Sater, Drago Vončina, Milan Zafošnik. Odgovorni urednik: Marjan Kolar. Telefon: 86-030, interni 304. Tisk: CP Mariborski tisk, Maribor.

BRALCEM KOROŠKEGA FUŽINARJA

Uredniški odbor je sklenil, da je treba bralce obvestiti o dveh stvareh:

— Koroškega fužinarja prodamo le okoli 1600 izvodov,

— kvalitetni domači pisci (inženirji, profesorji, ekonomisti) se precej odtegujejo sodelovanju.